

Personlig anskuelsers forbindelse til profesjonell forståelse i barnevernsarbeid

*En studie av sammenhenger mellom barnevernsarbeideres
personlige erfaringer og deres profesjonelle praksis
i barnevernsarbeid*

Tina Makedonski

Veileder: Anja Bjorøy

Mastergradsoppgave i familieterapi og systemisk praksis

MGFAM10

Diakonhjemmets høgskole Oslo

Institutt for sosialt arbeid og familieterapi

30.mai 2014

23409 Ord

Sammendrag

Denne oppgaven er basert på en kvalitativ studie, som tar utgangspunkt i følgende forskningsspørsmål:

Hvordan kan vi betrakte sammenhenger mellom barnevernsarbeideres personlige erfaringer og deres profesjonelle praksis i barnevernsfeltet?

Grounded Theory er benyttet som forskningsdesign både ved innsamling og analyse av data. Utvalget består av 4 barnevernsarbeidere, som jobber ved ulike barnevernskontorer i Oslo og Akershus. Det ble benyttet semistrukturert intervju i undersøkelsen, og det er disse intervjuene som danner grunnlaget for empirien og de utviklede kategorier.

Vitenskapsteoretisk forankres undersøkelsen i sosialkonstruksjonistisk forståelse. Teori fra systemisk tenkning, resonansbegrepet, selvrefleksjon- og selvavgrensning er begreper benyttet for å belyse og reflektere omkring kategoriene.

I barnevernsfeltet er det liten tradisjon for utforskning av forbindelser mellom barnevernsarbeiderens personlige erfaringer og profesjonell praksis. Denne studien synliggjør forbindelser mellom barnevernsarbeidernes personlige erfaringer og hvordan det virker inn på hvordan de *forstår* og *gir mening* både til den faglige kunnskapen, og situasjoner i profesjonell sammenheng. «Funn» i denne undersøkelsen kan utfordre ideer om å tilegne seg teori og metode objektivt, men viser hvordan barnevernsarbeiderne opplever gjenklang med egne erfaringer i møte med fagkunnskapen. Oppgaven kan vise til hvordan barnevernsarbeiderne mangler et nyansert språk for å snakke om forbindelser mellom egne erfaringer og profesjonell praksis. Dette synliggjorde hvordan personlige erfaringer kunne påvirke barnevernsarbeidernes praksis på en uintentert måte. Studien viser til tilstedeværelsen av ulike ideer hos barnevernsarbeiderne i henhold til hvordan de skal forholde seg til personlige erfaringer i profesjonell praksis. Oppgaven inneholder videre refleksjoner omkring om begrepene privat, personlig og profesjonell kan skygge for personlige erfaringers innflytelse på profesjonell praksis.

Forord

Jeg vil først og fremst takke dere 4 informanter som var med å gi denne oppgaven historier, perspektiver og kontraster. Uten deres villighet til å dele så mye av dere selv ville ikke denne oppgaven blitt til.

Så vil jeg takke Anja Bjorøy for veiledning gjennom hele prosjektet. Dine innspill og refleksjoner underveis har medført en utvikling i min forståelse av temaet og forskningsprosessen. Ditt metaperspektiv har vært gull vært.

Jeg vil også takke min kjære samboer som har lagt til rette for at denne masteren blir ferdigstilt, og for dine nydelige middager i verdensklasse.

Til slutt vil jeg takke mine to vakre barn som har vært tålmodig når mamma har vært opptatt med oppgaven.

“You have probably been taught that you have five fingers. That is, on the whole, incorrect. It is the way language subdivides things into things. Probably the biological truth is that in the growth of this thing – in your embryology, which you scarcely remember – what was important was not five, but four relations between pairs of fingers.”

Gregory Bateson (An Ecology of Mind)

Innholdsfortegnelse

1 Innledning.....	6
1.1 Bakgrunn for valg av tema.....	7
1.2 Forskningsspørsmål.....	8
1.2.1 Sentrale begreper.....	9
1.3 Barnevernsarbeiderens kontekst.....	10
1.4 Oppbygging av oppgaven.....	11
2 Eget vitenskapsteoretiske ståsted.....	12
2.1 Forskning på feltet.....	15
2.2 Studiens relevans i praksis og faglitteraturen.....	16
3 Design og metode.....	17
3.1 Valg av metode og forskningsdesign.....	17
3.1.3 Presentasjon av Grounded Theory.....	19
3.1.4 Data innsamling i GT prosessen.....	20
3.1.5 Kode-prosessen i GT.....	21
3.1.6 Memos og kategorisering.....	22
3.1.8 Theoretical sampling og Saturation.....	22
3.2 <i>Min</i> GT prosess.....	23
3.2.1 Utvalget i studien.....	23
3.2.2 Rekruttering av informanter.....	24
3.2.3 Pilotintervju.....	25
3.2.4 Kontekst for intervjuene.....	26
3.2.5 Struktur i intervjuene og utvikling av intervjuguider.....	27
3.2.6 Transkribering og koding av materialet.....	28
3.2.8 Memoskriving.....	30
3.3 Forskningsetikk.....	30
3.4 Troverdighet, bekreftbarhet og overførbarhet.....	31
4 Analyse.....	33
4.1 Arbeidet med kategoridannelsen.....	33
4.2 Kategorier og kategori-underbygging.....	37
4.3. Personlige erfaringer gir mening til fagkunnskap og profesjonell praksis.....	38

4.3.1 Personlig anskuelse av egen foreldrerolle gir mening til fagkunnskap og profesjonell praksis	39
4.3.2 Personlig anskuelse av erfaringer i egen barndom gir mening til fagkunnskap og profesjonell praksis	40
4.3.3 Personlig utvikling i samspill med fagkunnskap gir ny mening i profesjonell praksis	41
4.4 Usynliggjøring av personlige erfaringers innflytelse i profesjonell praksis	42
4.4.1 Ideer om profesjonell forståelse formet av fagkunnskap og fagfelt-erfaring uten innflytelse av personlige erfaringer	43
4.4.2 Ideer om erfaringsbasert kunnskap som mest betydningsfullt i profesjonell praksis	44
4.4.3 Ideer om personlige erfaringer som en del av forforståelsen i profesjonell praksis	45
4.5 Oppsummering av kategoriene	47
5 Presentasjon av teori	49
5.1 Systemisk forståelse og sentrale begreper	49
5.1.1 Konstruktivisme og sosialkonstruktivisme	49
5.1.2 Kontekst og informasjon	51
5.1.3 Deltaker i systemet	53
5.1.4 Punktuering	53
5.1.5 Metakommunikasjon	54
5.1.6 Forforståelse	55
5.2 Selvrefleksivitet og selvavgrensing	56
5.3 Resonanskartet	57
6 Refleksjoner omkring kategoriene	60
6.1 Personlige erfaringers innvirkning i profesjonell praksis	60
6.2 Faglig resonans	62
6.3 Kan skillet mellom privat, personlig og profesjonell bidra til å skyggelegge innflytelsen av personlige erfaringer i profesjonell praksis?	64
6.4 Personlige erfaringer skal ikke få innflytelse- og heller ikke snakkes om	66
7 Avslutning	69
7.1 Selvrefleksjon og kritisk blikk på egen studie	69
7.2 Oppsummering av forskningsspørsmål og forskningsfunn	70
7.3 Fremtidige forskningsmuligheter	72
7.4 Litteraturliste	73

1 Innledning

Mitt erkjennelsesteoretiske ståsted og tema som er gjenstand for undersøkelsen har nær tilknytning til ideer om at vi som profesjonelle yrkesutøvere alltid er tilstede som hele mennesker. Vår familiebakgrunn, hvilke verdier og holdninger vi er vokst opp med, og våre private og personlige erfaringer vil ha innflytelse på hvordan vi praktiserer vårt arbeid. Dette kan synes å stå i motsetning til ideer fra evidensbasert praksis, der metoden står i fokus. Personen som skal utføre metoden og andre kontekstuelle faktorer kan bli usynliggjort i evidensbasert praksis.

Å anlegge et relasjonsperspektiv på profesjonell praksis innebærer fokus på betydningen av relasjoner og forståelser utviklet gjennom kommunikasjon. Alle våre relasjoner utgjør en form for kommunikasjon, og som profesjonelle lever vi våre liv i relasjon til oss selv og andre mennesker. Med et relasjonsperspektiv vil private og personlige erfaringer være en del av den profesjonelle forståelsen vår, og dermed få innflytelse på profesjonell praksis. Hvordan vi forstår og snakker om disse sammenhengene vil ha betydning for hvordan vi forstår og møter fenomen i profesjonell sammenheng.

Vi møter alle nye situasjoner med forutgående oppfatninger og tidligere erfaringer. I dette fortolkningsarbeidet vil den profesjonelles private og personlige erfaringer spille inn sammen med fagkunnskap og fagfelts-erfaring.

Barnevernsarbeidere er daglig i kommunikasjon med familier, kolleger, fagkunnskap, praksis og egne anskuelser. Barnevernsfeltet er et område med komplekse og sammensatte problemstillinger med få fasitsvar. Dette innebærer at mye av arbeidet vil bestå av barnevernsarbeidernes skjønn. Slik jeg betrakter det trenger vi fortsatt å undersøke mer hvordan personlige erfaringer bringes inn i vår profesjonelle praksis.

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Ulike foranledninger har ansporet meg til å fordype meg i temaet personlige erfaringer og profesjonell praksis. Med tidligere bachelor i sosiologi har jeg lenge vært opptatt av hvordan vi mennesker skaper ulike forståelser og verdensbilder. Da jeg for flere år siden arbeidet som miljøterapeut ved en psykiatrisk avdeling ble jeg oppmerksom på hvordan pasientenes sinneutbrudd kunne tillegges ulike *meninger*, fra å oppfattes som å utfordre personalets autoritet, til å anses som forståelig frustrasjon.

I dag jobber jeg som familieterapeut i barnevernsfeltet. Etter et hjemmebesøk med en kollega snakket vi om hvordan situasjonen vi hadde vært tilstede i, kunne tolkes på forskjellige måter. Situasjonen omhandlet en mor som *maste* på sønnen sin om å spise mer mat, selv om det kunne oppfattes som gutten ga signaler om at han ikke ville spise mer. I samtalen med kollegaen min i etterkant utforsket vi hvordan situasjonen vi hadde vært tilstede i kunne tolkes. Kollegaen min foreslo at dette kunne handle om at mor ikke var sensitiv overfor guttens signaler og grenser. Da jeg selv er oppvokst i en italiensk kultur, der min bestemor enda maser på min far om å spise mer, opplevde jeg å kunne betrakte situasjonen fra ulike utgangspunkt, som tilla situasjonen ulik *mening*. Til tross for at min far protesterer, er jeg overbevist om at han forstår bestemor sitt mas som et kjærlighetstegn. Hvordan påvirket disse personlige erfaringene min tolking av situasjonen? Denne meningsutvekslingen mellom kollegaen og meg fremsto som verdifull, da vi begge bidro med våre anskuelser av situasjonen. Det medførte at vi anså det som flere måter å jobbe videre i familien på. Dette ble for meg et eksempel på hvordan samme situasjon kan forstås på forskjellige måter, og hvordan personlige erfaringer kan få innflytelse på anskuelser i profesjonell praksis.

Under en forelesning forklarte forsker og terapeut Per Jensen¹ hvordan han gjennom sin forskning hadde bemerket at terapeuters personlige erfaringer kunne spille inn i profesjonell sammenheng, både uintendert og ubevisst. Dette gjorde meg nysgjerrig i hvilken grad mine personlige erfaringer kan virke inn på min *forståelse* i mitt arbeid, uten min vedkjennelse. Det kan være erfaringer jeg oppfatter som en form for *sannhet* eller noe jeg *tar for gitt*, og som dermed spiller inn uintendert.

¹ Forelesning på Diakonhjemmets høgskole den 29.11.2010 hvor Per Jensen foreleste.

1.2 Forsknings spørsmål

Som nevnt innledningsvis er jeg opptatt av forbindelser mellom personlige erfaringer og profesjonell praksis. På bakgrunn av egne erfaringer der samme situasjoner kan tillegges ulike *meninger* og *forståelser*, er jeg opptatt av hvordan våre personlige erfaringer kan ha innflytelse på vår anskuelse i profesjonell praksis. Hva jeg legger i begrepet personlige erfaringer vil bli belyst senere. Det jeg ønsker å undersøke nærmere er:

Hvordan kan vi betrakte sammenhenger mellom barnevernsarbeideres personlige erfaringer og deres profesjonelle praksis i barnevernsfeltet?

Nærmere presisert kan undersøkelsen formuleres i følgende underspørsmål:

- *Hvordan kan barnevernsarbeideres personlige erfaringer ha forbindelser til deres anskuelser av situasjoner i profesjonell praksis?*
- *Hvordan kan barnevernsarbeidernes personlige erfaringer ha forbindelser til hvilke fenomen de fokuserer på ved læring av fagkunnskap?*
- *Hvordan kan barnevernsarbeidernes personlige erfaringer ha forbindelser til hvordan de anskuer fagkunnskap og fenomen i profesjonell praksis?*
- *Hvordan kommer forbindelser mellom barnevernsarbeideres personlige erfaringer og profesjonell praksis til uttrykk i barnevernsfeltet?*

Opgaven vil ta for seg deler av barnevernsarbeidernes profesjonelle praksis som er påvirket personlige erfaringer, og skal ikke betraktes som å omhandle profesjonell praksis som en helhet.

1.2.1 Sentrale begreper

Personlige erfaringer: I denne oppgaven kan personlig erfaring forstås som bearbejdede sanseinntrykk. Med personlige erfaringer mener jeg opplevelser vi har hatt utenfor vår profesjonelle praksis og faglig utdanning. Jeg betrakter våre personlige erfaringer å inneholde våre verdier og holdninger i denne studien.

Privat, personlig og profesjonell: Jeg velger i denne studien å støtte meg til Jensens (2008) forståelse, og ikke dele mellom privat og personlig, men å betrakte det private som en del av det personlige. Profesjonell betegner i denne oppgaven den rollen barnevernsarbeideren inntar når de er på jobb. Profesjonell praksis vil noen steder bli forkortet til praksis av leservennlig hensyn.

Barnevernsarbeider: Ansatte i barnevernstjenesten har ofte ulik utdanning, og kan tituleres ulikt. Jeg velger gjennomgående å bruke barnevernsarbeider, for å synliggjøre de varierte oppgavene ansatte i barnevernstjenesten har, i motsetning til hva begrepet saksbehandler kan tyde mot.

Familie: Familie i denne undersøkelsen skal forstås som Personene barnevernsarbeiderne møter i sin arbeidshverdag, og ikke betraktes i ordets tradisjonelle forstand.

Klient: Jeg har også valgt å bruke klient om Personene barnevernsarbeideren møter i sin profesjonelle praksis, for å tydeliggjøre *mennesker i møter*, med ulike roller. Jeg kunne brukt ordet person, men oppfattet at meningen i teksten ble uklart.

Forståelse og mening: Forståelse i denne studien skal betraktes i sammenheng med forståelseshorisont. Hans Georg Gadamer poengterer at alle mennesker bringer sin forståelseshorisont med inn i enhver forståelsesprosess. Forståelseshorisonten består av de holdninger og oppfatninger vi har, både bevisste og ubevisste (Gadamer and Holm-Hansen 2010). Forståelseshorisonten vil derfor påvirke den enkeltes barnevernsarbeiders *forståelse* eller tolkning av en situasjon, og hver og en vil forstå situasjonen i lys av sin egen forståelseshorisont. Mening skal forstås som den fortolkningen, den *mening*, barnevernsarbeideren legger i en handling, situasjon eller utsagn.

Ubevisst: I denne oppgaven benyttes begrepet for å beskrive reaksjoner, oppfatninger, tankeforløp, ønsker og behov som en person selv ikke er oppmerksom på.

1.3 Barnevernsarbeiderens kontekst

Barnevernets hovedoppgave er å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid, samt å bidra til at barn og unge får trygge oppvekstkår. Barnevernets arbeid er hovedsakelig regulert gjennom barnevernloven og lovens forskrifter. Arbeidet bygger på forskning innen ulike fag og praktiske erfaringer. Hensynet til *barnets beste* er det overordnede prinsippet, og skal veie tyngst i saker der det står i motsetning til andre sentrale prinsipper (NOU 2000:12)

NOU framhever samarbeidskompetanse som særlig viktig forutsetning for et godt barnevern. Den enkelte medarbeiders evne til samhandling med andre vil være relatert til personlighet, erfaringer, faglighet, tiltro til egen kompetanse, kunnskap om andre profesjoner og organisasjoner. Videre fremheves personlig kompetanse som grunnleggende, og egenskaper som empati, sosialt engasjement, kultursensitivitet og barne- og ungdomsrelaterte interesser anses viktig. Det legges vekt på kommunikativ kompetanse, som omfatter samtale- og samhandlingsferdigheter. Videre oppfattes evnen til å utvise etisk reflektert dømmekraft i faglige spørsmål og i ulike verdi- og konfliktspørsmål sentralt (ibid).

Barnevernsarbeiderens posisjon og rolle bærer mange av kjennetegnene til «bakkebyråkratene», slik de er beskrevet av forskeren Michael Lipsky (1980). De skal med begrensede ressurser oppfylle ulike politiske forventninger, som kan være både vage og motsetningsfulle. Videre utfører barnevernsarbeiderne sitt arbeid i direkte ansikt-til-ansikt relasjon med de arbeidet omhandler. Barnevernsarbeiderne befinner seg i en posisjon der de representerer myndighetene overfor enkeltmennesker, og omvendt. Den enkelte barnevernsarbeider får ansvar for et sammensatt saksfelt, med oppgaver både å være støtte- og endringsagent i familier, samtidig foreta vurderinger og beslutninger i alvorlige saker. Barnevernsarbeiderne innehar betydelig makt ved at deres arbeidsoppgaver, selv om de er gjenstand for regulering, alltid rommer faglig og individuelt skjønn. Samlet sett innebærer dette at barnevernsarbeidere tillegges en betydelig skjønnsmessig frihet (Christiansen 2011). Informantene jeg intervjuet arbeidet etter generalistmodellen, som innebærer at de har ansvar og myndighet i forhold til hele spekteret av lovparagrafer innen mottak, undersøkelser og tiltak.

1.4 Oppbygging av oppgaven

I kapittel 1 redegjør jeg for valg av tema og bakgrunnen for dette. Jeg presenterer forskningsspørsmålene, belyser sentrale begreper, samt gir en beskrivelse av barnevernsarbeiderens kontekst slik jeg betrakter den.

I kapittel 2 tydeliggjør jeg eget vitenskapsteoretiske ståsted. Videre refererer jeg til tidligere forskning på feltet, og forklarer studiens relevans i praksis og faglitteratur.

I kapittel 3 gir jeg en presentasjon av min forståelse av Grounded Theory som forskningsmetode, og begrunner valget av dette designet i eget prosjekt. Videre forklarer jeg hvordan metoden er benyttet i undersøkelsen, og belyser etiske betraktninger oppstått underveis i prosessen.

I kapittel 4 blir analyse, kategoriutvikling og kategoriunderbygging fremstilt.

I kapittel 5 gir jeg en presentasjon av teori som belyser hvordan personlige erfaringer kan forstås som vesentlig i profesjonell praksis, og teoretiske perspektiver som er utgangspunkt for refleksjoner omkring kategoriene.

I kapittel 6 vil jeg komme med noen refleksjoner omkring kategoriene i henhold til tidligere presentert teori.

7. kapittel blir viet til oppsummering av forskningsspørsmålene og «forskningsfunn». Til slutt vil jeg overveie mangler ved eget prosjekt, og muligheter for videre forskning tilknyttet studiens tema.

2 Eget vitenskapsteoretiske ståsted

Siden samfunnsvitenskapenes fødsel har spørsmål om vitenskapsteori og forskningsmetode utviklet seg parallelt med samfunnsteoriene og forskningen selv. Et av de viktigste punktene har handlet om hva vitenskap er, og hvordan vitenskapelig kunnskap skapes. Det naturvitenskapelige paradigmet har inneholdt ideer om å finne det som er sant og objektivt (Ringdal 2007). Modernismens idealer rådet fra 1900- tallet med en naturvitenskapelig tilnærming, der språk ble ansett som passivt og nøytralt, og der ord regnes å ha en klar forbindelseslinje til det ordet representerte (Øfsti 2011).

Da jeg studerte sosiologi ble jeg inspirert av tanker fra idehistoriker Michel Foucault som introduserte med begrepet diskurs² ideer om moderne makt. Foucault og filosof Jacques Derrida har utviklet et kritisk perspektiv knyttet til hvordan *mening* ikke bare skapes ved hjelp av språket, men hvordan språket brukes aktivt til å konstruere riktigere og mindre riktige meninger, sannheter og ideer. Denne forståelsen ble for meg en ny måte å tenke på, og medførte et mer kritisk blikk på utviklet vitenskap. I denne oppgaven er jeg opptatt av hvordan forbindelser mellom barnevernsarbeiderens personlige erfaringer og profesjonell praksis snakkes frem. Foucault og Derrida er kritisk til de store fortellingene om religion, vitenskap og psykoanalyser, og belyser hvordan disse fortellingene konstrueres kulturelt, og fremstår som kunnskap (ibid). Hva er de store fortellingene i barnevernsfeltet? Viten og kunnskap blir makt når noen oppfattelser og virkeligheter blir gjort foretrukne overfor andre. Foucaults fremheving av viten som makt understreker at det ikke finnes absolutt viten, kun foretrukken viten (Foucault and Gordon 1980; Schaanning 1997). Oppgjøret med forståelsen av språket som nøytralt og passivt, kalles den språklige vendingen i samfunnsteoriene, og har opphav i postmodernisme/strukturalisme og sosialkonstruksjon. Med denne vendingen blir språket i seg selv, og bruk av språk interessant å studere. Denne tilnærmingen dreier fokus mot hvordan vi posisjonerer oss i ulike narrativer³ (Øfsti 2010).

Videre er eget vitenskapsteoretiske ståsted influert av konstruksjonistiske teorier, som omhandler ideer om hvordan vi subjektivt oppfatter verden, og konstruerer vår virkelighet. Vitenskapelige data og funn er skapt av mennesker, og anses derfor som konstruert (Ringdal 2007). Samfunnsmessige forhold betraktes som et resultat av individers og gruppers

² Diskursbegrepet forutsetter oppfatningen om språk som konstituerende for hvordan vi forstår verden og det sosiale livet, et språksyn som innebærer ideen om at språket aktivt intervenserer i det vi kaller virkeligheten (Øfsti 2010).

³ Narrativer er fortellinger eller historier, og fortellinger står sentralt i hvordan mennesker tenker om seg selv og livet sitt, og hvordan vi deler erfaringer og opplevelser med hverandre (Jensen og Ulleberg 2011).

definisjoner, og det samfunnsmessige konstitueres på et diskursivt⁴ nivå, gjennom språket. Dette innebærer at vi kan endre vår virkelighet, gjennom å endre vårt språk om den. I denne undersøkelsen er jeg nysgjerrig på hvordan sammenhenger mellom barnevernsarbeidernes personlige erfaringer konstrueres gjennom deres måte å snakke om disse forbindelser på (Jensen and Ulleberg 2011).

Flere vil hevde Berger og Luckmans presentasjon i *The Social Construction of Reality* (1966) som den første markante utformingen av ideer om sosialkonstruksjon. Deres poeng er at samfunnet konstrueres av menneskelig aktivitet, samtidig som samfunnet virker tilbake på, og skaper mennesket som et sosialt produkt. Forfatter i psykologi Vivien Burr påpeker at det er flere ulike teoretiske tilnærminger som kan forstås tilhøre sosialkonstruksjon (Burr 2003). Innen sosialkonstruksjon har psykologen Kenneth J. Gergen sin tilnærming fått innflytelse hos meg. Gergen beskriver hvordan mennesker i sosiale fellesskap etablerer tilnærmede enigheter og hva ting skal bety. Han påpeker tilstedeværelsen av ulike *forståelseskjerner* i samfunnet, som består av innbyrdes forbundene påstander. Disse påstandene gir en gruppe beskrivelser av bestemte emneområder, med tilhørende forklaringer. De beskrivelser og forklaringer som inngår i forståelseskjernen, vil gi *mening* innenfor det bestemte fellesskap (Gergen 2005). Barnevernstjenesten kan forstås som en forståelseskjerne, der bestemte beskrivelser av familier gir *mening* og oppfattes som forklaringer. Innen denne forståelseskjernen vil det det ligge noen føringer på hvordan barnevernsarbeidere skal betrakte sammenhenger mellom personlige erfaringer og profesjonell praksis. Begrepene privat, personlig og profesjonell med tilhørende forklaringer vil kunne inngå i barnevernstjenestens forståelseskjerne. Gergen skriver om vår *selv-beretning*, og forstår dette som en sosial fremstilling eller felles anskuelse. Selv-beretning hos Gergen skal ikke forstås som et indre manuskript, men et språklig instrument som er innleiret i konvensjonelle handlingssekvenser. Selv-beretningene anvendes i forhold til andre, for å understøtte forskjellige former for handling. Disse beretningene skaper en fornemmelse av *hva som er sant* (Gergen 2001). Slik jeg forstår Gergen hevder han at dekonstruksjonsanalyser⁵ verken benekter eller påstår noe om verden, men snarere setter spørsmålstegn ved deres naturgitte kategori. Ved å utforske

⁴ Diskursbegrepet bygger på oppfatningen om språk som konstituerende for hvordan vi forstår verden og det sosiale livet. Dette innebærer et språksyn som finner det interessant å studere språket i bruk, fordi språket aktivt intervensjoner i det vi kaller virkeligheten, og ikke bare avspeiler den (Øfsti 2010).

⁵ Dekonstruksjon ble gjort kjent av filosofen Jacques Derrida og viser til en praksis som analyserer begreper for å oppdage og gjenkjenne de underliggende og implisitte meninger av et fenomen, begrep eller diskusjon (Øfsti 2011).

kategoriernes rot i kulturhistorie blir det mulig å overveie alternativer, og kan lede til avkobling av kategoriernes tvingende autoritet ifølge Gergen (McNamee and Gergen 1992).

Biologen og antropologen Gregory Bateson hevder i tråd med filosofen Merleau-Ponty at sanselig formidlet sannhet undervurderes i forhold til tenkning. I tenkningen er det to subjekter, *jeg* og *det*, som innebærer en relasjon, ikke et isolert tenkende subjekt. Vi tror at det å bringe enhver følelse, tanke eller erfaring til et språklig nivå, gjør det mer forståelig. Men språket forleder oss bare til å tro at det finnes ting med egenskaper ifølge Bateson. Alle ting er hendelser eller prosesser i utvikling, og blir reelle ved sin *relasjon* til andre ting (Bateson and Nake 2005).

Den tyske filosofen Hans-Georg Gadamer sitt verk: *Sannhet og metode* (1960) regnes som en klassiker innen filosofisk hermeneutikk. Gadamer er inspirert av tanker fra filosofene Wilhelm Dilthey, Edmund Husserl og Martin Heidegger. I dette verket utvider han den tradisjonelle hermeneutikken, som var en teori om forståelse av tekster, til å gjelde all forståelse. Gadamer er opptatt av våre fordommer og forståelseshorisonter, og hans utgangspunkt er at forståelse alltid skjer på bakgrunn av et sett av forutgående oppfatninger eller fordommer. Fortolkeren er dermed hele tiden i bevegelse, og tolkningsarbeidet vil aldri kunne avsluttes. Dette kan oppfattes som et mer relativistisk syn på forståelse, men Gadamer vektlegger å rette seg etter *sannheten* i det samtalepartneren sier. Selv om vi aldri kan fastslå denne *sannheten* en gang for alle, har den likevel makt og autoritet over oss ifølge Gadamer. I følge Gadamer kan nettopp denne begrensingen i å ikke avdekke den *fullstendige sannheten*, muliggjøre for oss å lære av hverandre og være åpne for andres erfaringer, samtidig som vi er oppmerksomme på fellestrekk med den andres forståelser. (Gadamer and Holm-Hansen 2010). Gadamer forforståelse er sentralt for mitt utgangspunkt, ved at det ikke er mulig å se utenom en forståelseshorizont. Men gjennom samhandling med andre er det mulig å finne fellestrekk i forståelser, og komme frem til *enigheter*. Med denne tilnærmingen oppfattes kunnskapen relasjonell og kontekstuell betinget.

2.1 Forskning på feltet

Psykoterapiforskning har vist til at den terapeutiske relasjonen er av sentral betydning for forandring (Lambert 2004; Norcross 2010; Orlinsky og Rønnestad 2005; Wampold 2001). Det er derfor viktig å forstå hvordan denne faktoren tilfører betydning til terapeutisk praksis. På samme måte som den terapeutiske relasjonen er viktig i psykoterapi, er det gjort forskning på at relasjonen mellom sosialarbeider og klient av betydning for endring (Martinsen 2005; Shulman 2003).

I familieterapifeltet har Per Jensen i sin doktoravhandling forsket på hvordan familieterapeuters private og personlige erfaringer virker inn i den profesjonelle praksisen. Han poengterer at narrativer som forbinder personlig liv og terapeutisk praksis lenge har vært oversett, og setter dette i forbindelse med inntog av evidensbasert metode. Fokuset på vitenskapsbasert metodikk kan forstås å skygge for å belyse hvordan personlige narrativer påvirker terapeutens anvendelse av metoder. Samtidig fremtrer det et paradoks når Jensen viser til meta-studier som konkluderer med at det har større betydning hvem terapeuten er, enn hvilke metoder som benyttes. Noen av hans argumenter er at skillet mellom privat, personlig og profesjonelt liv ikke er så avgrenset som det ofte fremstilles. Jensen beskriver hvordan terapeuters personlige kontekst kan gi *mening* til den profesjonelle praksisen (Jensen 2008).

Per Jensen har med sin doktorgrad inspirert flere masterstudenter til å undersøke sammenhenger mellom personlige erfaringer og profesjonell praksis i ulike felt. I sin masteroppgave anså Tor E. Hagen (Hagen 2011) det til å være forbindelser mellom terapeuters egne alkoholerfaringer, og utøvelse av deres profesjonelle praksis. Hilde Teisbo beskrev i sitt masterprosjekt at det var vanskelig å skille rollen som privatperson og rollen som profesjonell. Hun hevdet forbindelser mellom økende tilbøyelighet for å være privat eller personlig når kontakten var god (Teisbo 2011). Grete Karin Eik Nordal viste at terapeuter benyttet personlig erfaringer i sitt arbeid, der det ble ansett som meningsfullt. I studien ble det også synliggjort hvordan personlige erfaringer ubevisst kunne influere praksis. Videre ble det beskrevet at personlige erfaringer i morsrollen kunne lede til økt varhet, forståelse og støttende holdninger i profesjonell sammenheng (Nordahl 2010). Liv Guro Brokke Homme viste i sin mastertese til forbindelser mellom barnevernarbeiders livserfaringer og deres profesjonelle praksis, som betydningen av å ha fått eget barn. Hun påpekte sammenhenger mellom barnevernsarbeiderens personlige erfaringer, og trygghet på seg selv i profesjonell praksis (Homme 2011).

Selv om det ligger begrenset forskning til grunn for sammenhenger mellom personlige erfaringer og profesjonell praksis, foreligger det noe forskning i ulike fagfelt. Innenfor pedagogikk feltet har Ivar F. Goodson og hans kolleger utført flere forskningsprosjekt som undersøker sammenhenger mellom lærerens personlige livshistorie og det profesjonelle liv (Goodson 2003). Barnehage og skoleforskning legger vekt på en god relasjon mellom de voksne og barna som en sentral dimensjon i opplæringsarbeidet (Bae 2009, Hattie 2009, Haug 2010, Nordahl 2003, Nordenbo m.fl. 2008). Slik jeg ser det kan denne forståelsen overføres til barnevernsfeltet da en stor del av arbeidet består av veiledning og endring. Studier har vist til at den profesjonelles verdier spiller inn i profesjonell praksis (Shulman 1999; Nordstoga 2003).

2.2 Studiens relevans i praksis og faglitteraturen

Effektstudier innen psykoterapiforskning indikerer at kvaliteten på relasjonen mellom terapeut og pasient er viktigere for bedring, enn hvilken metode terapeuten anvender (Binder, Holgersen og Nielsen 2009, Ekeland 1999; Martin, Garske og Davis 2000). Det er grunn til å tro at denne kunnskapen er overførbart til barnevernet, til tross for at relasjonsarbeidet her på flere måter skiller seg fra terapeutisk arbeid. Brukerundersøkelser har vist at foreldres relasjon til saksbehandler er av sentral betydning for deres helhetlige vurdering av hjelpen de får (Chand og Thoburn, 2005; (Holm-Hansen, Haaland et al. 2007) (Ylvisaker 2004).

De to siste barnevernsutredningene har gitt viktige innspill om hvilken retning barnevernet bør gå for å imøtekomme utfordringer i dagens og fremtidens barnevern (NOU, 2009:8, 2012:5). Mye av debatten har omhandlet metodeutvikling, behovet for evidensbasert praksis, tiltaksutvikling og spesialisering av utdanningene. Lite har omhandlet den profesjonelle personen, og hvilke profesjonelle kompetanser personen som skal utøve barnevern er i behov for. Denne studien har fokus på sammenhenger mellom barnevernsarbeiderens personlige erfaringer og profesjonell praksis, og kan forhåpentligvis bli et lite bidrag i forståelse av hvordan personlige erfaringer kan få innflytelse i profesjonell praksis.

Når fagfolk begynner å snakke sammen om disse personlige aspektene, kan det utvikles mer dekkende og brukbare begreper på personlige erfaringer innvirkning i praksis. Jensen (2008) påpekte i sin forskning at private og personlige erfaringer ved noen tilfeller kan bli hoveddrammen for forståelse i profesjonell praksis, og etterspør etiske betraktninger og retningslinjer i familierapifeltet. Dette kan tenkes å overføres til barnevernsfeltet.

3 Design og metode

I dette kapittelet vil jeg redegjøre for valget av Grounded Theory (GT) som forskningsdesign for prosjektet, og bruk av det kvalitative intervjuet for datainnsamling. Jeg akter å illustrere min forståelse av GT, og videre presentere en ordinær GT-prosess. Deretter kommer jeg til å anskueliggjøre hvordan metoden ble benyttet i egen undersøkelse, samt bringe noen forskningsetiske refleksjoner rundt de valg som er foretatt underveis. For min undersøkelse har jeg benyttet (GT) i både undersøkelses- og analyseprosessen.

3.1 Valg av metode og forskningsdesign

Anvendelsen av kvalitativ forskningsmetode muliggjør utforsking av den enkeltes erfaringsverden, og gir anledning til å forfølge og utforske meningsytringer, når formålet er å frembringe utvidende kunnskap. Forskeren gis dermed mulighet til å kunne synliggjøre flertydige og motstridene perspektiver (Kvale, Brinkmann et al. 2009). Ved valg av GT som forskningsdesign var intervju en av flere mulige datainnsamlingsmetoder. I følge terapeut og forsker Anne Øfsti er kvalitative intervjuer spesielt egnet for å skrive frem ny kunnskap⁶. Gjennom å undersøke hvordan folk erfarer og opplever verdenen som omgir dem, og deres ideer om både hvordan de påvirker og påvirkes, kan ny kunnskap skrives frem. Gjennom kvalitative intervjuer er det mulig å undersøke barnevernsarbeideres ideer og tanker omkring betydningen av egne personlige erfaringer i profesjonell praksis. Kvalitative intervjuer gir mulighet til å forfølge resonnementer informantene kommer med, både for å kunne oppklare misforståelser og for å kunne etterspørre supplerende informasjon om det som fremstår som relevant i forhold til forskningsspørsmålene (ibid). Jeg opplever intervjuet som en fleksibel tilnærming til datainnsamling som kan åpne for variasjon, mangfold og samspill i materialet.

Da jeg anså sammenhenger mellom personlige erfaringer og profesjonell praksis å fremstå innfløkt, opplevde jeg behov for en metode som kunne bistå meg i å bevare både disiplin og systematikk, samtidig som den ville gi rom for blussende ideer og analytiske friheter. Mitt utgangspunkt var at systematikken i GT kunne stimulere til både igangsetting av prosjektet, foretaksomhet underveis, samt anspore meg til fullendelse av studien. Jeg betraktet videre GT som et redskap i å gjentatte ganger kunne utforske empirien⁷ på nye måter, gjennom en

⁶ Forelesning på Diakonhjemmetshøgskole 13.01.2013 da Anne Øfsti presenterte: Å skrive frem et praksisfelt.

⁷ Empiri og data vil i denne oppgaven brukes om hverandre, og innebærer innsamlet materialet fra intervju i transkribert tekst.

fremgangsmåte der data og analyse kontinuerlig foregår som parallelle prosesser⁸. Noe av det som tiltrakk meg mest ved å benytte GT var mulighetene for at forskningsspørsmålene kunne endre form underveis, og anledningen til å forfølge temaer jeg ble særskilt engasjert eller overrasket over underveis. Selv om dette kunne bli utfordrende i forhold til den begrensede tiden jeg hadde til prosjektet, lokket ideen om å stadig bli overrasket over nye fokusområder. På denne måten opplever jeg GT som en dynamisk og inspirerende prosess, mellom materialet og meg selv.

For meg var det vesentlig å finne en metode som går i tråd med det sosialkonstruktivistiske perspektivet jeg har plassert meg innenfor. Det innebærer for meg en oppfattelse av forskeren som en del av systemet, og empirien som blir samlet inn. Denne forståelsen vektlegger forskerens subjektive valg og betraktninger av materialet, og anser forskeren som aktiv medskaper i prosessen. Den erfarne GT forskeren Katy Charmaz (2006) beskriver det som at vi med GT ikke tar et eksakt bilde av virkeligheten, men at vi konstruerer et portrett av virkeligheten. Selv om Charmaz er opptatt av forskeren som aktiv medskaper i prosessen, vektlegger hun at kategoriene⁹ i GT skal være godt forankret i empirien. Jeg ble engasjert av tanken på å utforske *grunnen*¹⁰, samtidig som jeg parallelt konstruerte mening og forståelser i samspill med materialet. Videre oppfattet jeg fremgangsmåten i GT som en måte å holde meg mottakelig for informantenes ideer og forståelser, gjennom nivåer av koding¹¹. Dette forstår jeg som en balansegang mellom å fremstille informantenes oppfattelser og ideer og egne fortolkninger. Forsker og terapeut Per Jensen hevder at GT er særskilt egnet for å utforske sammenhenger og forståelser av samspill (Jensen 2008), som går dermed i tråd med min problemstilling:

Hvordan kan vi betrakte sammenhenger mellom barnevernsarbeideres personlige erfaringer og deres profesjonelle praksis i barnevernsfeltet?

Som tidligere henviset til har Jensen påpekt at sammenhenger mellom personlige erfaringer og profesjonell praksis, er lite tydeliggjort i både familierapifeltet og psykoterapifeltet, og han har uttrykt behov for videre utforsking (ibid). I følge forsker og terapeut Arlene Vetere er GT spesielt egnet til å undersøke fenomener der det foreligger lite forskning fra før, eller når man

⁸ Grounded Theory er en metodologi for å oppdage teori ut fra empirien, teori som forklarer handlinger i den sosiale kontekst som studeres. Et grunnleggende trekk ved denne arbeidsmåten er at datainnsamling og analyse er parallelle prosesser.

⁹ Kategorier blir utviklet av forskeren på bakgrunn av materialet som blir samlet inn og forskerens analyser av materialet (Charmaz 2006).

¹⁰ Teorien grunnes i data, og metode retningen fikk derfor navnet Grounded theory (ibid).

¹¹ I GT utføres en kodingsprosedyre der man gir navn til utsagn og hendelselementer (ibid)

ønsker å utvide området med flere forståelser¹². Med dette bakteppe oppfattet jeg GT som den mest egnede metoden for min undersøkelse.

3.1.3 Presentasjon av Grounded Theory

Jeg vil videre kort redegjøre for den teoretiske forankringen til GT som forskningsmetode, og videre beskrive prosessen i en generell GT tilnærming.

GT metoden ble utviklet i løpet av 1960-tallet av Barney G. Glaser og Anselm L. Strauss gjennom deres forskning på dødene pasienter i amerikanske sykehus. Gjennom denne forskningen utformet de en ny banebrytende fremgangsmåte for å drive kvalitativ forskning, som fikk sin opprinnelige utforming i boka *The discovery of grounded theory* (1967). Barney og Strauss forfektet at det var mulig å drive kvalitativ forskning med sikte på å utvikle teori, som på den tiden var forbeholdt kvantitativ forskning. Gjennom systematiske grunnsetninger og sterk forankring i empirien, var idegrunlaget i GT å starte med *blanke ark*¹³ i et forsøk på å utvikle en teori ut i fra *grunnen*, eller data. Denne tilnærmingen utfordret tradisjonell deduktiv forskning med hypotesetesting som utgangspunkt. Glaser og Strauss møtte tidligere epistemologisk¹⁴ kritikk på kvalitativ forskning med praktiske retningslinjer. Et av hovedprinsippene i GT er at datainnsamling og analyse foregår parallelt. Det gjør det mulig å oppdage data på nye måter, og utforske ideer om dataene på et tidlig stadiet i prosessen (Charmaz 2006). GT er en form for kvalitativ forskning som brukes for å utvikle nye teorier.

Glaser og Strauss hadde på 60- tallet tro på at det var mulig å innta en objektiv posisjon i innsamling og bearbeiding av empirien. Yngre representanter for GT som Charmaz (ibid) hevder at forskeren alltid vil gjøre en subjektiv fortolkning av det som trer frem. Forskeren må dermed tilstrebe en åpenhet i forhold til sitt forskningsfelt. Denne åpenheten innebærer ikke en teoretisk forutsetningsløshet, men at forskeren i størst mulig grad unngår å ta stilling til hva som er relevant eller ikke, på et tidlig stadiet. En slik åpenhet er derfor ikke til hinder for at forskeren kan dra nytte av sine teoretiske forståelser i alle faser i prosessen. Hos Charmaz er all analyse viktig å forstå i kontekst når det gjelder tid, sted, kultur og situasjon. På denne måten er det ikke mulig å stille seg utenfor det som blir studert, men forskeren anses

¹² Forelesning på Diakonhjemmets høgskole da Arlene Vetere presenterte forskningsmetoder.

¹³ Glaser og Strauss (1967) tok et oppgjør med den tradisjonelle hypotetisk-deduktive modellen, som trekker teori ut av tidligere empiri og teori, for så å forsøke å verifisere denne gjennom operasjonalisering og hypotesetesting. I GT derimot grunnes teorien i data (Charmaz 2006).

¹⁴ Epistemologi kan forklares som erkjennelsens grunnlag, forutsetninger og kilder, avgrensningen av hva som kan erkjennes og kriterier for sannhet (Ringdal 2001)

som en deltaker og samskaper. Hun kaller denne typen av GT for konstruktivistisk grounded theory. Forskeren spiller i GT en vesentlig rolle for at prosessen skal bli hensiktsmessig, og aspekter av selvrefleksivitet¹⁵ er fanget gjennom analyse av forskerens eget blikk, gjennom blant annet memoer¹⁶ (Jensen 2008).

I dag finnes det flere varianter av GT som forskningsdesign. Jeg har valgt å bruke Charmaz sin versjon da jeg opplever den både strukturert, og at den omfatter forståelsen om forskerens subjektivitet. I «*Constructing grounded Theory. A practical Guide Through Qualitative Analysis*» har Charmaz (2006) utarbeidet en praktisk guide, steg for steg for hvordan gjennomføre et forskningsprosjekt ved hjelp av GT. Denne guiden har vært ledende for mitt prosjekt, og jeg vil videre beskrive den sentrale fremgangsmåten i GT, som har vært utgangspunkt for min undersøkelse.

3.1.4 Data innsamling i GT prosessen

Innenfor GT kan det være flere kilder til empiri som skriving av feltnotater, observasjoner, deltakernes egne skrifter, deltakernes fortellinger som transkriberte lyd eller video opptak. Det sentrale er å utvikle data som gir fyldige beskrivelser, da det er disse skildringene som gir forskeren mulighet til å generere *grounded theories*¹⁷ (Charmaz 2006). Med tykke beskrivelser mener Charmaz at materialet skal være fokusert rundt forskningsspørsmålene, være detaljerte, belyse motsetninger, flertydigheter og være mettet av informasjon. Ved å benytte intervju for datainnsamling gir det mulighet å utvide forståelser av meningssammenhenger, og i tillegg inkludere kontekst og rammebetingelsene for intervjupersonene og forskeren (Thagaard 2009). Utvalget i GT velges gjennom praksisen kalt *Theoretical sampling*, som refererer til prinsippet med å velge nye informanter og nye fokusområder¹⁸, gjennom sammenligning av empiri som allerede foreligger. Det innebærer at *hva* forskeren skal etterspørre og *hvem* forskeren skal spørre, baseres på fokustemaer utviklet i foregående materialet (Charmaz 2006). Målet med *Theoretical sampling* er å oppdrive informanter som kan belyse fokusområdene ytterligere.

¹⁵ Selvrefleksivitet innebærer å kunne forholde seg til seg selv, stille seg utenfor seg selv og betrakte seg selv (Schibbye 2009).

¹⁶ Memoer er notater og refleksjoner forskeren nedtegner som driver prosessen fremover og kan være hjelpelig i analyseprosessen, og utvikling av den fremvoksende teorien (Charmaz 2006).

¹⁷ Grounded theories innebærer å utvikle teorier ut i fra data (ibid).

¹⁸ Fokusområder menes i denne sammenheng tema forskeren har blitt opptatt av underveis, og som har forbindelser til forskningsspørsmålene.

3.1.5 Kode-prosessen i GT

Kodingen starter allerede etter det første intervjuet i et GT design. Kode-prosessen gjøres i flere steg, og kan i korthet beskrives som forskerens definering av hva empirien omhandler. Det første steget kalles initial koding, der forskeren oppsummerer det som blir sagt, med ord som ligger tett opptil teksten. Det er mulig å kode ord-for-ord, linje-for-linje eller segmenter innenfor teksten. Charmaz påpeker at ved å kode linje-for-linje kan det bistå forskeren i å holde seg nær empirien. Hun anbefaler å bruke ord som referere til *handling* og *mening* for å sikre at kodene holder et lavt abstraksjonsnivå på tidlig tidspunkt, og på den måten holde flere analytiske muligheter åpne. Det neste nivået kalles fokusert koding, og innebærer at forskeren er mer retningsgivende, selektiv og konseptuell. Fokusert koding innebærer å foreta valg i henhold til hvilke initiale koder forskeren oppfatter gir mest mening, med utgangspunkt i forskningsspørsmålene. De fokuserte kodene blir retningsgivende for videre aktuelle informanter som kan belyse temaer ytterligere. Denne kode-prosessen gjennomføres etter hvert enkelt intervju, og gjennom denne grundige bearbeidingen av empiri kan forskeren legge merke til elementer i materialet, som ikke synliggjorde seg ved første øyekast (Charmaz 2006).

Axial koding var en metode Glaser og Strauss benyttet for å bringe samtlige fokuserte koder fra alle intervjuer sammen igjen. I følge Glaser og Strauss muliggjør denne metoden å vurdere *når, hvor, hvorfor, hvem, hvordan* og *hvilke konsekvenser* et fenomenet har, og på den måten presentere materialet fyldigere (Corbin and Strauss 2008). Formålet med axial koding er å belyse flere aspekter i materialet, og synliggjøre flere forbindelser. Glaser og Strauss anså axial koding til å: *«bygge en tett tekstur av relasjoner rundt «aksen» på en kategori»* (Charmaz 2006:60). Charmaz påpeker at denne formen for koding kan bistå forskeren i å utforske empirien på nye måter, men at det på den andre siden kan avgrense hvordan forskeren forstår datamaterialet (ibid:62).

Theoretical coding er en metode som kan bistå forskeren i å føre det analytiske arbeidet videre med sikte på utvikling av teori. Teoretisk koding innebærer at forskeren tilegner en teoretisk modell for dataene. Tanken er at denne teoretiske modellen skal utvikles gjennom en komparativ prosess med sammenligning av materialet og memos (ibid: 63). Dette medfører sirkulær prosess mellom fokuserte koder, memos og teori. Charmaz uttrykker det slik: *«Grounded theory coding generates the bones of your analysis. Theoretical intergration will assemble these bones into a working skeleton»* (ibid:45).

3.1.6 Memos og kategorisering

Parallelt med kodingen er memo-skriving i GT en sentral del av analyseprosessen. Memoes er refleksjoner, ord og tanker forskeren gjør seg i tilknytning til materialet, og kan stimulere analyseprosessen fremover. Memoene kan ifølge Charmaz bli et viktig bidrag i slutfasen av analysen, og fungerer som et sentralt ledd mellom datainnsamling og analyse. På den måten kan memoene bidra til utvikling av kategoriene. Kategorisering er det analytiske steget i GT der forskeren velger ut koder som oppfattes mest signifikant i henhold forskningsspørsmålene, og som kan synliggjøre temaer og forbindelser som oppfattes gjennomgående i materialet. Kategoriseringen har til hensikt å bringe materialet fra et beskrivende plan til et mer abstrakt og teoretisk nivå. Selv om forskeren anses som medskaper i prosessen av utvikling av kategorier gjennom egne *punktueringer*¹⁹, understrekes det i GT at kategori og teoridannelse skal være godt forankret i empirien.

3.1.8 Theoretical sampling og Saturation

Kategoriene forskeren har utviklet i tidlig stadiet kan oppfattes å være magre, og løsningen kan innebære å søke og samle mer relevant empiri for å utvikle og avgrense kategoriene ytterligere. Theoretical sampling innebærer å søke mer relevant data for å kunne utvikle den fremvoksende teorien. Dette arbeidet gjennomføres til det ikke fremtrer nye egenskaper ved kategoriene, og i GT kalles dette at kategoriene har gått i metning, *saturation*. Det innebærer at mer datainnsamling ikke vil bringe ny innsikt, ved at forskeren oppdager andre trekk eller forbindelser ved kjernekategoriene (Charmaz 2006:113). Det kan slik jeg anser det diskuteres om metning bygger på objektive observasjoner eller forskerens subjektive argumenter.

¹⁹ Punktuering skal her forstås som det forskeren fokuserer på, velger ut og tillegger mening. Begrepet vil bli redegjort for i teorikapittelet.

3.2 Min GT prosess

Jeg ønsket i dette prosjektet å benytte intervjuer for innsamling av data da det gir nærhet til informantene og åpner for en gjensidig påvirkning mellom meg og intervjupersonene. Samtidig ville det gi meg mulighet til å utforske elementer som vekket nysgjerrighet, eller fremsto som flertydig. Jeg valgte å utveksle mailer i etterkant av intervjuene, som også er en del av empirien. Refleksjonene bak mailutveksling var at informantene skulle ha mulighet til å tilføye noe i etterkant, og for registre om nye tanker eller ideer hadde opptrådt hos informantene etter samtalen. Dette var basert på en antagelse om at temaer i intervjuet kunne lede til nye refleksjoner både hos intervjupersonene og meg selv, da formålet var å innhente så fyldige beskrivelser som mulig. Under intervjuene hadde jeg som anliggende å få tak i mettede og detaljerte beskrivelser, samt å kunne forfølge utsagn jeg ble opptatt av. Videre i oppgaven vil jeg gjøre rede for de valg jeg tok underveis og beskrive prosessen med koding og utvikling av kategoriene.

3.2.1 Utvalget i studien

Rammen for studien var å undersøke sammenhenger mellom barnevernsarbeideres personlige erfaringer og profesjonelle praksis. Selv om det i en GT tradisjon vil være oppfattelsen av metning som avgjør omfanget av datamengden, var det i studiesammenheng nødvendig for meg å bestemme en type ramme. Jeg tok derfor utgangspunkt i at 4 informanter kunne gi et tilstrekkelig omfattende og fyldig materialet å arbeide videre med, samtidig med at datamengden ikke ville bli u håndterlig stor i forhold til tidsperspektivet. Omfanget av mitt prosjekt er dermed for begrenset til å hevde at metning er ervervet, som innebærer at teoriutvikling ikke oppnås.

Den første avgrensningen jeg foretok var at informantene skulle jobbe som barnevernsarbeidere i Oslo eller Akershus, uavhengig av alder, kjønn, utdanning eller arbeidserfaring. Dette valget grunnet i å ha så åpent utgangspunkt som mulig. En avgrensning jeg ønsket var at informantene skulle jobbe som saksbehandlere, og ikke ha andre stillinger innen barnevernstjenesten. Grunnen til dette utgangspunktet er at konteksten for de ulike arbeidsstillingene kan være forskjellig i henhold relasjonen de har til familier i sin praksis.

På grunn av høyt arbeidspress og at temaet kunne oppleves sensitivt valgte jeg å prøve å nå ut til en større mengde barnevernsarbeidere ved å kontakte 8 ulike kommuner i Oslo og Akershus. Disse kommunene ble valgt ut i fra nærhet til der jeg selv bor av praktiske grunner.

Jeg tenkte at temaet kunne oppleves sensitivt fordi det ville berøre personlige erfaringer, og på bakgrunn av antagelser om at det kunne foreligge lite refleksjoner omkring betydningen av personlige erfaringer i profesjonell praksis. I tillegg er jeg av den oppfattelse av at det i barnevernstjenesten legges stor vekt på faglighet, og at personlige erfaringers innvirkning kan oppfattes til å undergrave denne fagligheten.

Det neste skrittet i prosessen var å utarbeide et forespørselsbrev, der arbeidstittelen var «*sammenhenger mellom personlige erfaringer og profesjonell praksis*», samt en kort beskrivelse av prosjektet (vedlegg 1). Forespørselsbevet ble sendt med epost til avdelingsleder ved hver av barnevernstjenestene, som igjen videresendte dette til alle ansatte. Redegjørelse for ivaretagelse av anonymitet blir tematisert under avsnittet forskningsetikk. Denne utvelgelsen gjorde meg oppmerksom på at de informantene som kunne komme til å melde sin interesse med stor sannsynlighet ville være opptatt av betydningen av personlige erfaringer og profesjonell praksis. I forhold til hvor mange barnevernsarbeidere som har blitt invitert til å delta i studien, kan 5 som meldte interesse, oppfattes som et relativt lavt antall. Dette kan både henge sammen med at temaet oppfattes sensitivt, og at flere barnevernsarbeidere opplever en arbeidshverdag med høyt arbeidspress, og med mange forespørsler om å delta i studier. Videre kan det tenkes at personlige erfaringer kan anses lite relevant for profesjonell praksis. Når det gjelder kjønn hadde jeg ingen antagelser om at dette ville være en betydningsfull variabel for temaet, og har derfor ikke vektlagt et kjønns-balansert utvalg. Det er 3 kvinner og 1 mann representert i utvalget.

3.2.2 Rekruttering av informanter

Som skrevet tidligere skal valg av informanter i en GT prosess selekteres i tråd med prinsippet Theoretical sampling. En viktig faktor for denne formen for utvalg av informanter er at ny dataproduksjon skal utvide materialet i retning variasjon. Samtidig er det viktig ha å en forankring i de utviklede kodene, basert på analyse av hvert enkelt intervju. Dette innebærer at forskeren på forhånd ikke vet hvilke personer som kan komme med utbroderende informasjon, men den foregående informanten skal gi en pekepinn på kriterier for utvalg ved neste informant. Den neste informanten ble derfor valgt ut på bakgrunn av uttalelser om viktigheten av å *holde personlige erfaringer adskilt fra profesjonell praksis* i det første intervjuet. Den andre informanten uttalte i motsetning en oppfattelse om at *egne erfaringer opplevdes verdifullt i profesjonell sammenheng*. Informantene skrev kort om seg selv i

svarmailen om å delta i studien, som ledet til at jeg kunne foreta en utvelgelse på bakgrunn av denne informasjonen. Ved å velge ut informanter med ulike oppfattelser kunne det vise til flertydighet og være med å styrke variasjon i datamaterialet.

Etter koding av de første intervjuene omhandlet noen av de fokuserte kodene *betydningen av alder, mangfold av personlige erfaringer, omfang av fagfelts-erfaring, samt å være personlig*. Et annet fokusområde jeg var blitt oppmerksom på var tilstedeværelsen av *ulike perspektiver på hvordan forholde seg til personlige erfaringer i profesjonell praksis*. Den tredje informanten ble derfor utvalgt etter kriterier om forholdvis høy alder og lang fagfelts-erfaring, samt uttalelser om systemisk forståelse, i svarmail om å delta i studien.

Den fjerde informanten ble rekruttert gjennom eget profesjonelt nettverk. Vedkommende hadde i profesjonell sammenheng kommet med uttalelser om forståelsen av å *være personlig med klienter*, som sto i motsetning til tidligere informanters uttalelser. *Grensene mellom privat og personlig og hvor personlig som anses akseptabelt*, var temaer alle de foregående informantene hadde berørt. Dette var fokusområder jeg utarbeidet etter fokusert kodingen av alle de foregående intervjuene. Jeg ønsket i utgangspunktet å intervju informanter jeg ikke tidligere hadde kjennskap til, for på den måten å holde meg mest mulig åpen for informantenes forståelser. Selv om en forsker alltid selekterer hva det spørres etter, tenkte jeg at det å intervju personer jeg kjente fra tidligere kunne påvirke dataproduksjonen. Avgjørelsen om å allikevel intervju vedkommende ble basert på personens tidligere uttalelser, som jeg oppfattet kunne belyse motsetninger og flertydighet i materialet. Det jeg tidlig erkjente var at informantene var engasjert av personlige erfaringers innflytelse i profesjonell praksis på ulike måter, som bidro til at egen forståelse stadig ble utfordret og ekspandert.

3.2.3 Pilotintervju

Noe av min nysgjerrighet i forkant av intervjuene omhandlet i hvilken grad barnevernsarbeidere reflekterte omkring forbindelser mellom *fokus i familier, og eget personlige liv*. Jeg var spent på betraktninger omkring *sammenhenger mellom fokustemaer i utdanning og personlige erfaringer*. Da det var en sannsynlighet for at dette kunne være områder med lite gjennomtenkning, ønsket jeg å foreta et pilotintervju for å prøve ut om spørsmålene kunne stimulere til utforskning av tema, som svarte til problemstillingen. Den første intervjuguiden var derfor nært knyttet opp mot forskningsspørsmålene mine. Ved å

intervjue en kollega som arbeidet i barnevernstjenesten, fikk jeg erfare mulige virkninger av spørsmålene. Dette ga pekepinn på informasjon spørsmålene kunne anskueliggjøre, og ga meg mulighet til å bearbeide spørsmålene med sikte på å tydeligere belyse forskningsspørsmålene. Allerede i pilotintervjuet var min forståelse at det kunne være spennende sammenhenger mellom personlige erfaringer og profesjonell praksis. Blant annet kunne kollegaen fortelle om forbindelser mellom personlige erfaringer og sensitivitet overfor klienter.

Ved å foreta et pilotintervju med en bekjent fikk jeg innspill både på spørsmålene og min intervjustil. Gjennom intervjuet ble jeg gjort oppmerksom på at noen av spørsmålene opplevdes krevende da det for vedkommende innebar å gjøre rede for tidligere ureflekterte tema. Dette gjorde meg ytterligere bevisst på viktigheten av å la informantene få nok tid til å svare. Pilotintervjuet la til rette for å tilpasse antall spørsmål i forhold til tiden jeg hadde til rådighet, for dermed å ha mulighet til å forfølge utsagn jeg ble opptatt av under intervjuene. Jeg ble i sterkere grad oppmerksom på at det kunne komme sensitive personlige opplysninger gjennom intervjuet, som gjorde at jeg forberedte meg på hvordan jeg eventuelt skulle håndtere situasjoner som kunne grense over til terapisaftale. Temaet blir videre diskutert i etiske vurderinger. Jeg tok ikke opp samtalen på bånd, men skrev notater i etterkant av intervjuet.

3.2.4 Kontekst for intervjuene

Min forforståelse før intervjuene inneholdt ideer om at personlige erfaringer har betydning for profesjonell praksis, og jeg hadde tanker om at vi ofte ikke er bevisste *hvordan* våre historier er med oss inn i samhandling med andre. En antakelse basert på egne erfaringer, var at temaet kunne være lite fundert rundt. Barnevernstjenesten har tradisjonelt fått kritikk fra flere hold, og det var fremtredende for meg at temaet ikke skulle oppfattes som noe som satte vurderinger og profesjonalitet under tvil.

Jeg var fleksibel i forhold til hvor informantene ønsket å gjennomføre intervjuet, og alle valgte eget kontor. Det muliggjorde å gjennomføre samtalen uten avbrytelser, og jeg forsikret informantene om å overholde tiden som var avtalt. Før intervjuene ga jeg en kort presentasjon av meg selv og prosjektet, og forklarte noe av rammen rundt temaet og intervjuet. Alle intervjuene ble innledet med spørsmål om hva informantene spontant hadde tenkt da de leste temaet for undersøkelsen, dette for å ha deres forståelser som utgangspunkt for den videre samtalen. Jeg ønsket at intervjuet skulle ha en form som fremmet informantenes lyst til å dele sine perspektiver, og oppfattet det sentralt å tilstrebe å skape en god og trygg atmosfære.

Under intervjuet var jeg bevisst på å gi informantene tid til å svare, ved å følge deres tempo. Alle intervjuene ble avsluttet med spørsmål om hvordan de hadde opplevd å samtale om temaet, og om de ønsket å tilføye noe som ikke var blitt berørt i samtalen. Ved å selv arbeide i barnevernsfeltet ga det meg mulighet til å følge faguttrykk og fagkunnskap, som kunne være med å skape en felles referanseramme. Alle intervjuene ble tatt opp på diktafon.

Gjennom erkjennelsen av at det var ulike perspektiver i feltet på hvordan forholde seg til personlige erfaringer, økte dette min nysgjerrighet for å lytte etter *deres* forståelser. Innimellom gjentok jeg uttalelser for å *forsikre* at jeg tolket utsagnet presist nok.

3.2.5 Struktur i intervjuene og utvikling av intervjuguiden

Jeg ønsket å benytte et semi-strukturert intervju i samtalene for å holde meg nært knyttet til forskningsspørsmålene, og for å holde oversikt over spørsmål jeg ønsket å utforske.

Intervjuguidene var strukturerte med få hovedtema, og tilhørende underspørsmål. For å beholde noe av fleksibiliteten la jeg inn muligheten for å kunne stille oppfølgende spørsmål, og for at det skulle være mulighet for intervjupersonene å komme med refleksjoner utover mine spørsmål.

På bakgrunn av min antagelse om at informantene muligens ikke var oppmerksomme på eventuelle sammenhenger, ønsket jeg at de skulle fortelle historier for å kunne synliggjøre mulige forbindelser (vedlegg 2). Jeg fant derfor inspirasjon gjennom narrativ tenkning, og veileder ga innspill i henhold til form og innhold. I følge Anne Øfsti²⁰ ligger det mye nyttig informasjon i brudd i historier, jeg utarbeidet derfor noen spørsmål som hadde til hensikt å eksplorere eventuelle brudd eller motsetninger i informantenes historier. Ved utarbeidelsen av intervjuguidene prøvde jeg å stille åpne spørsmål, og unngå ladede ord for å ikke avspore informantene. Ved utarbeidelsen av den andre intervjuguiden (vedlegg 3) hadde jeg gjort meg en erkjennelse om at kvaliteten på data produksjonen var avhengig av fyldige beskrivelser av fenomenet, og at jeg ved å gå for raskt frem kunne få data som ga overflatiske og unyanserte beskrivelser. Jeg benyttet i hovedsak den samme intervjuguiden for de to første informantene, med noen forandringer, som å gi informanten mulighet til å formidle *på hvilken måte* vedkommende var opptatt av personlige erfaringer. En viktig endring jeg gjorde var å benytte hovedtemaene som utgangspunkt for samtale, mer enn de planlagte detaljspørsmålene. Jeg

²⁰ (Øfsti, A. 02.09.13). Forelesning i forskningsmetoder, Diakonhjemmet høgskole.

oppfattet at jeg på den måten fikk mer et spennende materialet å jobbe videre med, og oppfattet å få mer tak i informantens forståelser. Den tredje intervjuguiden er utarbeidet på bakgrunn av utviklede temaer gjennom koding og sammenligning av koder, fra de foregående intervjuene (vedlegg 4). På denne måten var historiene og refleksjonene til de første informantene med på å utvikle spørsmålene til den tredje informanten, og ikke minst egen forståelse av temaet. Før utarbeidelsen av den siste intervjuguiden (vedlegg 5) sammenlignet jeg kodene fra alle de tre foregående intervjuene, som resulterte i nye fokusområder. Den siste intervjuguiden er derfor mer spesifikk i henhold til utviklede fokusområder, og *meningen* var at spørsmålene skulle legge til rette for videre fortolkning av temaene. I tråd med prinsippene i GT søkte jeg å stadig utforske og utvide eventuelle forbindelser, som gjorde at jeg omarbeidet intervjuguidene underveis.

I følge Arlene Vetere er det mest gunstig å gi intervjuguidene til informantene i forkant, da det er i samarbeid med den andre forskningsspørsmålene besvares²¹. Grunnet at jeg ønsket å være friere til å bevege meg utenfor spørsmålene, ble dette kun gjennomført med den siste informanten. Begrunnelsen var at informanten skulle ha anledning til gjennomtenkning av sammenhenger før intervjuet.

3.2.6 Transkribering og koding av materialet

Jeg valgte å skrive ut intervjuene så nøyaktig som mulig, hvor latter og andre uttrykksformer ble notert. Jeg noterte memos med tanker og refleksjoner parallelt. Under transkriberingen registrerte jeg hvordan min egen forforståelse var med å angi kontekst for samtalen.

Etter at intervjuet forelå som tekst var det neste steget analyseprosessen, gjennom de ulike stegene av koding. Charmaz (2009) anser de to første kodeprosessene nødvendig for å kunne gjøre sammenligninger innad i hvert enkelt intervju, og mellom ulike intervjuene. Dette ble gjennomført rett i etterkant av intervjuene. Transkripsjonene ble fremstilt i en tredelt tabell, med initial koding til venstre og fokusert koding til høyre (vedlegg 6). Jeg arbeidet meg gjennom transkripsjonene linje for linje for å holde meg nær ordene i teksten, og for å tilstrebe å tone ned egen forforståelse. Gjennom den fokuserte kodingen søkte jeg å løfte de initiale kodene til et mer abstrakt nivå, og i tråd med anbefalinger fra Charmaz vektla jeg å trekke ut *handling* og *mening* i utsagnene. Jeg ble oppfordret av veileder og foreleser Arlene Vetere til

²¹ (Vetere, A. Forelesning i forskningsmetoder, Diakonhjemmet høgskole.

å bevege meg raskt gjennom teksten. Etter noe øvelse gikk denne prosessen raskere, og jeg gikk mer effektivt til verks ved å stole mer på egne punktueringer. For å sikre at de fokuserte kodene fortsatt var *grounded*, kontrollerte jeg de opp mot sitater i teksten for å vurdere om de kunne etterfølges. Jeg sendte også et utdrag til min veileder for å undersøke om det var mulig å etterfølge mine resonnementer. Arbeidsprosessen ble på denne måten gjennomskinnelig i den forstand at det ble en synliggjøring av hvordan data og abstraksjon henger sammen.

Da jeg var ferdig med den fokuserte kodingen av det første intervjuet ble de kjørt ut på farget ark, og de ulike kodene ble klippet ut. Disse samlet jeg til grupper av fokuserte koder, som etter min forståelse synliggjorde forbindelser til hverandre. Den samme prosessen ble gjentatt etter hvert intervju, men da med sammenligning av alle de fokuserte kodene fra de foregående intervjuene. Jeg grupperte de fokuserte kodene etter siktemål å utforske problemstillingen, samtidig som jeg fulgte egne punktueringer. Det ble tydelig for meg at prosessen var en samskapning mellom meg og materialet. For å holde oversikt over hvilke informant de ulike fokuserte kodene *tilhørte* ble de kjørt ut på ark med forskjellige farger. Da de fokuserte kodene var nummererte var det lett å gå tilbake til teksten å finne sitat, for på den måten etterprøve at fokustemaene fortsatt var *grounded*. Jeg lyttet til intervjuene gjentatte ganger for å etterstrebe at sitat ikke skulle bli fullstendig løsrevet fra *sin mening*.

For å bringe kodene fra alle intervjuene sammen igjen, og for å utforske eventuelle relasjoner mellom kodene i materialet, stilte jeg kodene inn i en tabell. Fokustemaer nedover og rader bortover med overskriftene: *Forhold som former fenomenet, deltakernes samhandling/responser og konsekvenser av samhandling*. Dette var for meg med å synliggjøre forbindelser jeg tidligere ikke hadde vært oppmerksom på, og gjorde det mulig å betrakte materialet på nye måter. Denne prosessen utgjør det som kalles axial koding i GT. Målet med teoretisk koding er å flette sammen fokustemaene som er utviklet gjennom fokusert koding, til hypoteser. For så å integrere dette til en teori/modell om temaet. Jeg anvendte memos jeg tidligere hadde nedtegnet i denne prosessen, og søkte teori som kunne belyse temaer og forbindelser ytterligere. Denne prosessen bidro til å utvide min forståelse av materialet, og forbindelser mellom temaer.

3.2.8 Memoskriving

Memoskrivingen bidro til at jeg på et tidlig stadiet kunne begynne å analysere empiri, koder og egen forståelse. Memoskriving ble en viktig del av det refleksive arbeidet, og viste seg å komme til nytte i analysearbeidet, og gjennom den teoretiske kodingen. Memoene inspirerte til flere måter å fortolke materialet på, og bidro til å holde forskningsprosessen virksom. Etter det første intervjuet noterte jeg memos som kretset rundt temaet: *Sammenhenger mellom faglig og personlig skjønn. Hvilke effekter kan ideer om å holde personlige erfaringer adskilt medføre i profesjonell praksis?* Charmaz (2006) fremhever at metoden som brukes i forskning skal beskrives nøyaktig sammen med gjennomsiktighet i form av selvrefleksivitet.

3.3 Forskningsetikk

Prosjektet ble formelt godkjent av Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS (NSD) før jeg henvendte meg til mulige informanter, og krav om konfidensialitet er etterkommet (vedlegg 7). I forespørselsbrevet presiserte jeg at det var frivillig å delta, og at informantene hadde mulighet til å trekke seg til enhver tid gjennom hele prosjektet. For å ivareta anonymiteten til informantene ble de oppfordret til å ta direkte kontakt per mail eller telefon, slik at rekrutteringsprosessen ikke skulle gå gjennom leder ved arbeidsplassen. Jeg har benyttet nummerering på sitater brukt i fremstillingen for å ivareta anonymitet, og utelatt sitater der informantene kan gjenkjennes av andre. Før intervjuene startet skrev informantene under på samtykkeskjema, der det står at de kan trekke seg på ethvert tidspunkt (vedlegg 8). For å ivareta etisk forsvarlig forskningspraksis anses det sentralt at forskeren skal tenke igjennom eventuelle konsekvenser undersøkelsen kan ha for deltakerne (Thagaard 2009). Informantene var på forhånd forberedt på at det skulle snakkes om forbindelser mellom personlige erfaringer og deres profesjonelle praksis. Samtidig er det et uttrykt fenomen at informanter kan la seg *forføre*²² i intervjusituasjonen. En informant betegnet på mail i etterkant en følelse av sårbarhet etter å ha delt personlige erfaringer, og forklarte det med at personen oppfattet det til å være tabu å snakke om egne erfaringer i barnevernsfeltet: *«Jeg brenner ikke inne med noe spesielt siden sist, men jeg merket at jeg bar det med meg noen dager etter vi snakket sammen. Jeg kjente litt på at det følte litt «tabu», og at jeg følte meg litt sårbar ved å ha delt det. Samtidig følte jeg meg veldig godt ivaretatt, og jeg kom raskt på plass med at jeg er spent på utfallet – og at jeg gleder meg til å lese oppgaven din når du er ferdig».*

²² Forføre er her ment som at en god kontakt mellom deltakeren kan lede til at informanten er mer åpen og utgir mer informasjon enn det de i utgangspunktet hadde tenkt (Thagaard 2009)

Vedkommende uttrykte videre at det opplevdes viktig å bryte tabuet, ved at tanker og opplevelser ble videreformidlet i fagfeltet. Det kan tenkes at det for noen av informantene vil oppleves sensitivt å lese egne utsagn i etterkant (ibid). Både da temaet kan berøre forbindelser mellom personlige erfaringer og profesjonell praksis som kan oppfattes uønsket i feltet. Og da analyseprosessen ikke lenger et gjensidig påvirkningsforhold mellom meg og informantene, men påvirket av mine fortolkninger.

Jeg hadde som siktemål å la informantene lese analysen for å få innspill fra deres ståsted, av tidsmessige hensyn lot dette dessverre seg ikke gjøre. Det er alltid en fare for en objektivisering i forskning når handlinger og tanker forklares ut i fra en teoretisk ramme (ibid). Jeg håper allikevel jeg har lyktes i å holde meg nær informantenes ståsted, i den grad det er gjennomførbart. Det må allikevel presiseres at sitater som er brukt i analysen er tatt ut av kontekst av hva det ble snakket om. I selve intervjuet kunne jeg merke at grensegangen mellom forskningsintervju og terapeutisk samtale kunne bli uklar, spesielt da informantene delte vanskelige, personlige erfaringer. En informant uttrykte å ha fortalt en konkret historie for første gang. Utfordringen i intervjusituasjonen var balansegangen mellom ivaretagelse av informant, uten å identifisere meg med terapeutollen, og forlate forskningsintervjuet.

Til slutt vil jeg poengtere at min oppfattelse av alle informantene var at de i sin praksis tilstrebet faglighet, nysgjerrighet, åpenhet og respekt for familier de møtte i profesjonell sammenheng.

3.4 Troverdighet, bekreftbarhet og overførbarhet

Troverdighet er knyttet til at forskningen utføres på en tillitsvekkende måte, og innebærer i kvalitativ metode at forskeren må *argumentere* for troverdighet, ved å redegjøre for egen påvirkning av materialet (Thagaard 2009). Dette er forsøkt etterkommet ved beskrivelse av forskningsprosessen, konteksten for intervjuene og egen forforståelse. Charmaz (2006) fremhever viktigheten av at undersøkelses- og analyseprosessen blir transparent, for at andre skal ha mulighet til å evaluere trinn i prosessen. Jeg har forsøkt å argumentere for valg jeg har tatt underveis, slik at leseren har mulighet til å følge de metodiske grepene jeg har tatt. Forbindelsen mellom metode og teori, er i kvalitativ metode tuftet på en kontekstuell forståelse (Thagaard 2009). Min rolle i utviklingen av kategoriene vil bli utbrodert i analysekapittelet. Bekreftbarhet er knyttet til tolkningen av resultatene i kvalitativ metode. Jeg

har forsøkt å holde meg kritisk til egne tolkninger, veileder har kommet med viktige innspill, og jeg har søkt mot forskning som kan belyse «funn» i undersøkelsen.

Den kunnskapen som formidles i denne studien er basert på kontekstuelle forhold, som i seg selv er unike, og som ikke kan overføres. Jeg har i studien forsøkt å knytte kategoriene opp mot teoretiske forståelser, for å sette dette inn i en videre sammenheng. På den måten kan det tenkes at undersøkelsen kan bidra til noe utvidet forståelse av betydningen av personlige erfaringer i profesjonell sammenheng, eller tema kan virke gjenkjennende fra andre mennesker i feltet.

4 Analyse

I GT er det kategoriene forskeren utvikler som blir plattform for videre analyse, og som kan kaste lys over ideer, hendelser og prosesser i dataene. Forskeren belyser meningskategoriene hun har konstruert, basert på innsamlet materialet og eget begrepsapparat, gjennom teoretiske perspektiver. Analyse dreier seg om å få tak i hva som karakteriserer dataene, og vil alltid innebære en forenkling av fenomenet og en form for sammenligning (Kvale and Brinkmann 2011). I dette kapittelet vil jeg beskrive arbeidet med kategoridannelsen, presentere kategoriene i form av tabell, og vise oppbygningen av kategoriene gjennom sub-kategorier. Jeg vil synliggjøre oppbygningen av kategoriene og sub-kategoriene gjennom direkte sitater fra transkripsjonene, for å vise til forankring i empirien. Det skal poengteres at direkte sitater fra transkripsjonene er tatt ut av sammenhengen ytringene oppsto i og blir belyst gjennom mine subjektive fortolkninger.

4.1 Arbeidet med kategoridannelsen

Etter koding av alle intervjuene, og sammenligning av alle de fokuserte kodene, hadde jeg i overkant av 300 fokuserte koder for videre bearbeiding. De fokuserte kodene ble nummerert for å lett kunne finne tilbake til sitatet i transkripsjonen, og gitt en farge basert på hvilket intervju de fremtrådte fra. Alle kodene ble deretter kjørt ut på ark, klippet opp og blandet sammen i en bunke. Charmaz (2006) skriver at kategorisering innebærer å selektere ut visse koder forskeren oppfatter har forbindelser til hverandre, for deretter å tilegne disse et analytisk begrep som anskueliggjør felles tema og forbindelser. Ved gjennomgang av de fokuserte kodene fremstod det for meg som om flere av kodene hadde forbindelser med andre utsagn, som gjorde det mulig å organisere kodene sammen i ulike grupper. Jeg eksperimenterte med ulike overskrifter jeg oppfattet illustrerte et fellestema. Deretter vurderte jeg kodene opp mot overskriftene for å vurdere om overskriften var både treffende og samlende nok for tema i materialet. I tilfeller av nøling i henhold til plassering av kodene i grupper, lot jeg den aktuelle koden få plass der det lot til å være noen grad av sammenfall med de andre kodene i gruppen.

Charmaz (ibid) beskriver også at kategorisering innebærer å selektere ut visse koder til å ha overordnet betydning i henhold til forskningsspørsmålene. Det neste steget jeg foretok var en utvelgelse av de gruppene av koder som jeg ble mest forundret over, og som samtidig omhandlet temaer jeg fornemmet informantene hadde vært opptatt av. Jeg sorterte også ut

temaer jeg merket meg hadde vært gjennomgående i flere intervjuer. I prosessen ble tidligere nedtegnet memos sentralt for stimulering av refleksjoner rundt temaene, og ble medvirkende til hva som kunne være egnede overskrifter på gruppene av koder jeg utviklet. Denne prosessen med utvelgelse, sortering og sammenligning av materialet ble foretatt gjentatte ganger, og jeg kunne i flere omganger slå sammen ulike grupper til en samlet gruppe. Gjennom å abstrahere temaet ytterligere ble det mulig å konstruere en nye, samlende overskrifter. Denne bearbeidingen innebar en sirkulær prosess mellom de fokuserte kodene, tidligere memos og mine fortolkninger. Etter grundig sorteringsarbeid hadde jeg fremstilt 42 av grupper av koder, og jeg oppfattet det til å forekomme 3 overordnede diskurser jeg gjenkjente som:

Personlige erfaringer kan holdes adskilt fra den profesjonelles praksis, og barnevernsarbeideren kan gjøre nøytrale observasjoner og foreslå tiltak, basert på faglig kunnskap og fagfelts-erfaring.

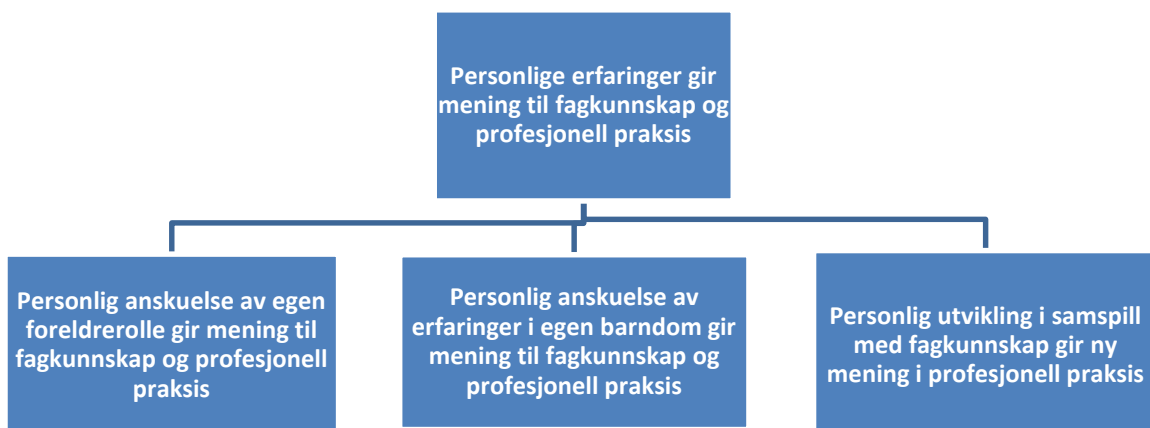
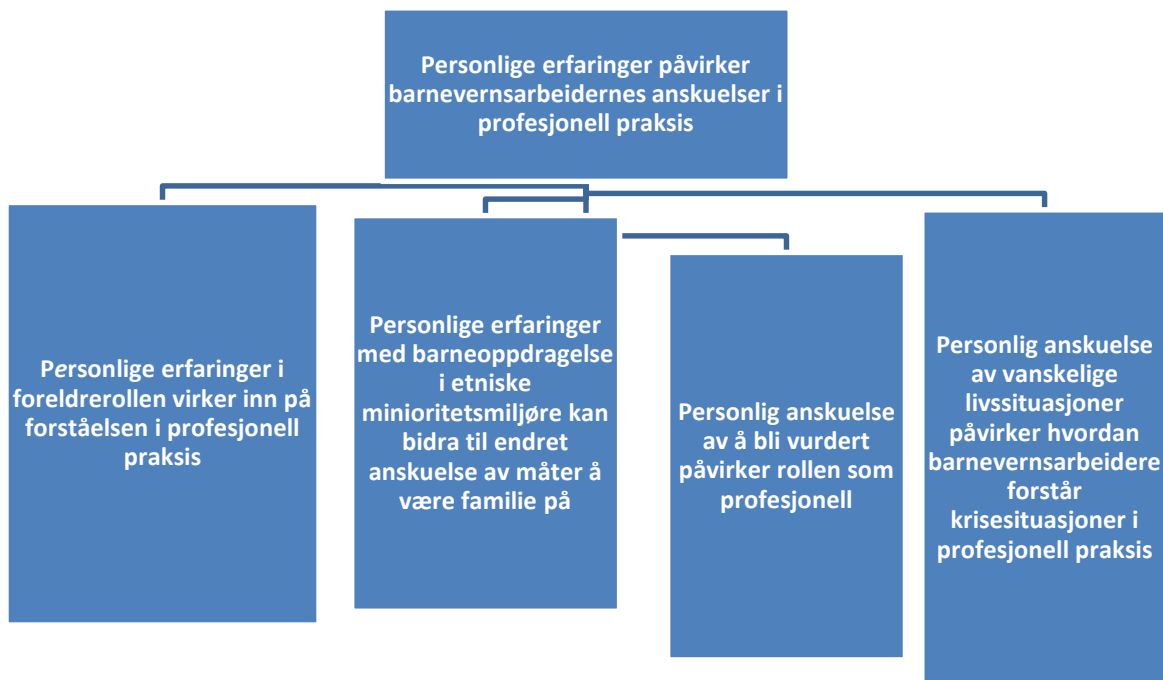
Personlige erfaringer kan benyttes som verktøy i profesjonell praksis, og barnevernsarbeideren kan gjenkjenne klientens problemer og forslå tiltak, basert på egne personlige erfaringer.

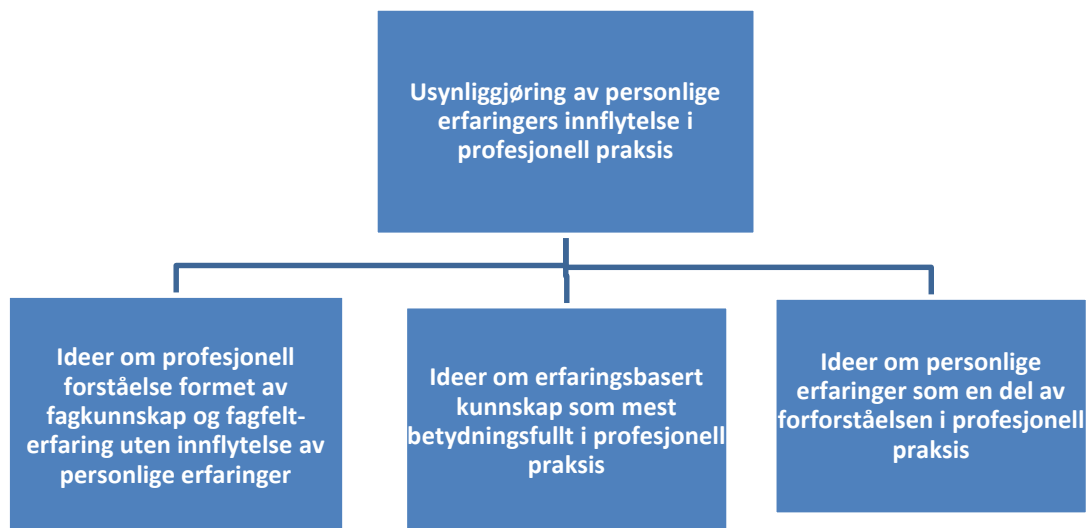
Personlige erfaringer er en del av den profesjonelles forforståelse, og barnevernsarbeideren samarbeider med klienten om forståelsen av problemet og tiltak, basert på faglig kunnskap, fagfelt-erfaring og personlige erfaringer.

Ved første øyekast var jeg overveldet av alle de mulige veivalg i materialet. Ved å forkaste de kodene jeg opplevde ikke var dekkende nok for mine forskningsspørsmål, ga det meg mulighet til grundig bearbeidelse med de resterende gruppene av koder som anskueliggjorde temaet:

Hvordan kan vi betrakte sammenhenger mellom barnevernsarbeideres personlige erfaringer og deres profesjonelle praksis i barnevernsfeltet?

Etter gjentatte omganger med sortering organiserte jeg kodene i 4 kategorier, fordelt på 10 sub-kategorier som vist i tabellen nedenfor.

Personlig erfaringers innflytelse i profesjonell praksis skal ikke snakkes om på arbeidsplassen

De 4 kategoriene med tilhørende sub-kategorier tilbyr alle beskrivelser av personlige erfaringers innflytelse i profesjonell praksis. Alle kategoriene har nær tilknytning til forskningsspørsmålene, og jeg opplevde at jeg hadde et relevant og fyldig materialet for videre bearbeidelse. Den første kategorien synliggjør hvordan barnevernsarbeidernes personlige erfaringer virker inn i deres *personlige forståelse*, og dermed inn i deres *profesjonelle forståelse*. Den andre kategorien viser til hvordan barnevernsarbeiderne sammenligner egne erfaringer med fagkunnskap de tilegner seg, og hvordan det påvirker deres anskuelse av fagkunnskapen. Den tredje kategorien anskueliggjør hvordan personlige erfaringers innvirkning på profesjonell praksis usynliggjøres i barnevernsfeltet, ved tilstedeværelse av ulike ideer om å holde egne erfaringer adskilt fra praksis. Den siste

kategorien omhandler opplevelser barnevernsarbeiderne har om at forbindelser mellom personlige erfaringer og profesjonell praksis ikke skal snakkes om på arbeidsplassen. Med forankring i empirien kunne jeg fortsette prosessen med å drøfte disse kategoriene opp mot teori.

4.2 Kategorier og kategori-underbygging

I dette avsnittet vil jeg vise hvordan jeg har brukt informantenes utsagn til å underbygge kategorier via sub-kategorier. Empirien vil bli presentert som sitater og sitatene kan identifisere hvilken informant som har kommet med uttalelsen gjennom at det første tallet gjengir nummer i rekkefølgen på intervjuene, og det neste representerer hvilken side i transkripsjonen sitatet er hentet fra. I utvalget av sitater har jeg vektlagt uttrykk jeg oppfatter representerer tendenser i materialet. Sitatene er gjengitt så nøyaktig som mulig, uten hensyn til korrekte formuleringer. På grunn av begrenset plass har jeg valgt ut sitater jeg oppfatter tydeligst får frem *meningen* i kategoriene, uten hensyn til at alle informantene skal være representert gjennom direkte utsagn i kategoriene. Jeg har valgt å gi mer plass til egne tolkninger og hvordan jeg har ilagt materialet betydning, for å tydeligst fremstille kategoriernes relevans for forskningsspørsmålene. I noen av tolkningene er det tatt med informasjon som ikke nødvendigvis gir seg til syne i det belyste i sitatet, men som er nedskrevet i transkripsjonen sitatet er hentet ut i fra. Grunnen til dette er at temaer i samtalene med informantene vekslet frem og tilbake mellom tema, og det ble vanskelig å sette det sammen som et helhetlig utsagn. Jeg velger å redegjøre for kategoriunderbygging for kategori 2 og kategori 3, denne beslutningen er tatt av plassmessige hensyn. Begrunnelse for utvelgelse av kategori 2 og 3 er at de etter min oppfattelse frembrakte mest spennende og utvidende perspektiver. Kategoriunderbygging av den første kategorien, og kategori 4 blir fremstilt som vedlegg i undersøkelsen.

4.3. Personlige erfaringer gir mening til fagkunnskap og profesjonell praksis

Alle barnevernsarbeiderne hadde ulike tema de nevnte som spesielt interessant i fagkunnskapen, og koblet dette opp mot erfaringer i eget liv. En informant nevnte interesse for at fagkunnskapen var basert på vestlig psykologi, og trakk forbindelseslinjer til selv å tilhøre en flerkulturell familie. En annen informant uttrykte særskilt interesse for psykologi og indre prosesser og koblet dette til opplevelser i egen barndom:

«Psykologi var mest spennende. Sosiologien syntes jeg var vanskelig å koble på. Fordi jeg er litt opptatt av hva som skjer inni den enkelte. Sosiologien er veldig sånn derre hva man er blant alle andre. Det, og det er ikke det som fyrer meg liksom» (2/2).

Dette utsagnet betrakter jeg som at tema informanten opplever forbindelser til i eget liv oppfattes mer interessant, og tema som ikke er like *gjenkjennbart* ikke vektlegges like mye i faglig utvikling. Dette innebærer slik jeg tolker det at barnevernsarbeidernes personlige erfaringer vil ha betydning for *hva* de fokuserer på i fagkunnskapen. Det var tilsynelatende sammenhenger mellom temaer barnevernsarbeiderne fokuserte på i fagkunnskapen, og punktueringer i arbeidssammenheng. Informanten som var opptatt av psykologi i fagkunnskapen, var opptatt av indre prosesser i profesjonell sammenheng. En informant uttrykte spesiell interesse for tilknytning, og fortalte en historie der vedkommende og kollegaen hadde punktuert på ulike tema i en situasjon:

«Den gangen er faktisk litt interessant. For hun andre saksbehandleren jeg hadde med meg hun... (...) hun tok med seg hjem at vi burde ha akutt plassert han den dagen vi var der første gang. Det har jeg ikke tenkt i det hele tatt, men jeg tok med meg den derre sorgen mellom mor og sønn når de skiltes den gangen vi akutt plasserte» (1/8).

Informanten beskrev at kollegaen hadde vært opptatt av observasjoner av gutten som tydet for akutt plassering, og at vedkommende selv hadde vært oppmerksom på tilknytningen mellom mor og sønn. Hvordan forstår barnevernsarbeidere situasjoner der de punktuere ulikt? Slik det fremtrer for meg kan det være forbindelser mellom informantens interesse for tilknytning og punktueringer i situasjonen. Etter alle intervjuene var transkribert synliggjorde det seg forbindelser mellom informantenes personlige erfaringer, og hvordan disse ga *mening* til fagkunnskapen. Slik jeg tolker materialet virker det til å være sammenhenger mellom hvordan informantene *forstår* fagkunnskapen, ved at de *sammenligner* teori/metode med egne erfaringer. Denne sammenligningen bidrar slik jeg ser det til at barnevernsarbeiderne utvikler en *personlig forståelse* av fagkunnskapen. Det kunne synes til å være forbindelser mellom den

personlige forståelsen av fagkunnskapen, og opplevelser av å gjenkjenne *de samme* temaene i profesjonell praksis. Samtidig vektla informantene å være nysgjerrige og åpne, som viktige verdier i profesjonell sammenheng. Sub-kategoriene viser til ulike erfaringer i det personlig liv som gir *mening* til temaer i utdanning og kurs. Noen av informantene nevnte hvordan de antok dette virket inn i deres profesjonelle praksis.

4.3.1 Personlig anskuelse av egen foreldrerolle gir mening til fagkunnskap og profesjonell praksis

Det synliggjorde seg forbindelser mellom informantenes egne erfaringer i foreldrerollen, og hvordan det ga *mening* til fagkunnskap de tilegnet seg. En informant uttrykte hvordan vedkommende sammenlignet personlige erfaringer i foreldrerollen med teori/metode:

«Jeg tenker nok mye på meg selv som mamma og at jeg ikke alltid får det til. At det faktisk er krevende når man er sliten og sånn. At nå må jeg huske, nå må jeg ivareta, nå er det. Jeg tror jeg føler meg mer og mer utilstrekkelig selv jo mer jeg lærer. For man vet så veldig vel hvordan det burde være, men så er det ikke alltid man får det til» (3/10).

Jeg tolker det som at informantens personlige erfaringer er med å kontekstuerer fagkunnskapen, ved å sammenligne sin *personlige forståelse* av seg selv i foreldrerollen med teori/metode. Informanten påpekte at denne sammenligningen ledet til nyansert holdning overfor foreldre i profesjonell praksis. En annen informant uttrykte hvordan tilknytningsteori²³ belyste temaer i eget liv som forelder:

«Fordi at man får så veldig bruk for det eller føler på det privat også. Særlig den spebarnstiden, ja, at man fort tar det med seg hjem da, akkurat det tema» (1/2).

Jeg oppfattet det som at vedkommende sammenlignet forståelse av egen foreldrerolle med temaer i tilknytningsteori, som ga *mening* til fagkunnskapen. For meg kunne det virke til å være sirkulære forbindelser ved at barnevernsarbeiderne punktuerte på de samme temaene i sitt personlige liv, egen omgangskrets, i fagkunnskapen og den profesjonelle praksisen.

²³ Tilknytningsteori er en utviklingspsykologisk teori som beskriver dynamikken bak dannelse og utvikling av nære følelsesmessige bånd mellom mennesker. Teorien forklarer hvordan tilknytning formes, identifiserer ulike tilknytningsmønstre og beskriver hvordan tidlige tilknytningsmønstre påvirker barnets utvikling (Schibbye 2009).

4.3.2 Personlig anskuelse av erfaringer i egen barndom gir mening til fagkunnskap og profesjonell praksis

Flere informanter uttrykte hvordan egne opplevelser i barndom ga *mening* til den faglige kunnskapen, ved at de sammenlignet erfaringer fra sin barndom med fagkunnskap. En informant beskrev hvordan læring om trygghetssirkelen²⁴ var med å gi *mening* til egne erfaringer i barndom:

«Circle of security runden var steintøff. Jeg sa det jeg, jeg tenkte jo ikke på en klient i hele tatt (latter) Jo, men man kjenner seg igjen i sitt eget liv. Men først så var det meg i barndom, så var det meg som forelder, så begynte jeg etter hvert å klare å trekke inn noen av klientene (...) Og det (uroen) tror jeg er en av de tingene jeg har klart å rydde opp helt i da, (latter) i spesielt det her med COS» (2/12).

Jeg tolker dette som at informanten knytter fagkunnskapen opp mot en *personlig forståelse* av erfaringer i barndom (og foreldrerolle), og at det gir *mening* til fagkunnskapen. Jeg forstår det som at gjennom nye forståelser og nytt språk, konstruerer vedkommende nye sammenhenger i eget liv. Barnevernsarbeideren forklarte hvordan den *personlige forståelsen* ga *mening* i profesjonell sammenheng:

«Der er jeg god. Om hvordan du som mamma må se barnet ditt. Og når du hører det jeg akkurat har fortalt da, så tenker jeg at det er sammenhenger der. For det er en bit av den jobben vi driver med her som, i hvert fall frem til nå har fått veldig lite fokus» (2/10).

Dette utsagnet betrakter jeg til å omhandle hvordan informantens *personlige forståelse* av fagkunnskapen, gir *mening* til situasjoner i profesjonell praksis. Jeg tolker det til at informanten opplever å være dyktig på å *gjenkjenne* lignende tilknytningsproblematikk²⁵, som vedkommende selv opplevde i egen barndom. Vedkommende forklarte at problematikken lett kan feiltolkes, og dermed er vanskelig å *oppdage*. En annen informant beskrev sammenligning av egne erfaringer med fagkunnskap om barns normalutvikling, og hvordan dette ga *mening* i profesjonell sammenheng:

«Gjennom læring av barns utvikling, da har jeg ofte tenkt på meg selv, da jeg var barn. Jeg var jo veldig sen ute med mye, egentlig. (...). Men det er snudd i dag (latter).

²⁴ Trygghetssirkelen er en metafor for barns behov for utforskning og omsorg, og brukes i veiledning av foreldre.

²⁵ Tilknytningsmønstre viser til ulike måter barnet kan være tilknyttet sine foreldre (Shibbye 2009).

(...). Så der tar jeg det litt med ro, og tenker at det er viktig å ikke overdramatisere når noen barn henger litt etter» (4/10.)

Utsagnet kan forstås som at informantens personlige erfaringer kontekstuerer og nyanserer forståelsen av normalutvikling hos barn, som gjør at vedkommende opplever å tolke mer innenfor normalitetsbegrepet i profesjonell praksis. Dette anser jeg som at barnevernsarbeiderens personlige anskuelse påvirker den *profesjonelle forståelsen*.

4.3.3 Personlig utvikling i samspill med fagkunnskap gir ny mening i profesjonell praksis
Etter min forståelse er det grunn til å anta at når vi får nye perspektiver og opplever å *bli en annen*, praktiserer vi også faget annerledes. Informantene beskrev hvordan de gjennom faglig utvikling opplevde en annen forståelse av seg selv:

«Jeg sa det her om dagen at de årene som har vært nå, det har blitt en sånn redefinisjon. (...) Både om hvem man er, hva man har gjort, hvordan man lever livet sitt, hva man tenker om andre mennesker, ikke sant» (2/8).

«Jeg tror egentlig at jeg forstår mer av meg selv. (...). Det med å se sammenhenger å, se på sin egen livshistorie og, sitt eget genogram og alle de tingene. At det har hjulpet meg til å forstå mer hvorfor jeg er som jeg er, og hvorfor jeg fungerer som jeg gjør på godt og vondt» (3/19).

Jeg tolker dette som at informantene i samspill med fagkunnskap og fagfelts-erfaring konstruerer nye sammenhenger i eget liv, og opplever utvikling i forståelsen av seg selv og andre. En informant uttrykker hvordan dette påvirker praksis:

«Jeg tror jeg har kommet dit nå at jeg heller gir, at jeg er mer positiv enn negativ da, til foreldre. (...) Guri, ser jeg alt jeg burde se? (...) Og det tenker jeg det ikke er noe svar på og at det blir jo en blanding av fag og personlige erfaringer og arbeidserfaring ikke minst (3/20).

Dette utsagnet kan forstås som at informanten har opplevd en endring i *personlig forståelse* i gjennom fagutvikling, som har bidratt til ressursfokus i profesjonell sammenheng. Jeg oppfatter det som at vedkommende opplever et paradoks mellom å skulle se *virkeligheten*, og en forståelse av sammenhenger som utviklet i samspill med fagkunnskap, fagfelt-erfaring og personlige erfaringer. En annen informant beskrev hvordan arbeid med egen historie i faglig

utvikling medførte at personen foretok mindre generaliserende slutninger i sin profesjonelle praksis enn tidligere. Flere av informantene uttrykte at endret forståelse av sammenhenger i eget liv, ga utvidet forståelser for sammenhenger i profesjonell praksis.

4.4 Usynliggjøring av personlige erfaringers innflytelse i profesjonell praksis

Alle informantene oppfattet jeg som engasjert i skillet mellom privat, personlig og profesjonell, og det var enighet om at det ikke var akseptert å bli privat i profesjonell sammenheng. Det jeg opplevde som spesielt interessant i materialet var at informantene uttrykte usikkerhet i forhold til hva skillet mellom privat og personlig bestod av i praksis, og at det kunne være vanskelig å gjenkjenne når relasjonen/situasjonen grenset over fra personlig til privat. Informantene beskrev videre at det fantes en grense for *hvor personlig* det var akseptabelt å bli, men uten å ha en tydelig forståelse for hvor denne grensen gikk eller hvordan de skulle merke at de nærmet seg den *usynlige grensen*. Dette ble dermed en individuell skjønnsvurdering. Flere informanter beskrev hvordan denne grensen kunne være vanskelig å overholde, og kunne fortelle om ubehagelige følelser knyttet til å grense over til å bli *for personlig*. Noen informanter uttrykte at denne grensen var vanskelig å overholde når de fikk godhet for noen, andre opplevde det vanskeligere når de ble provosert eller utfordret. Det var enighet blant informantene om at det ikke var akseptabelt å eksplisitt dele egne personlige erfaringer i profesjonell sammenheng, men at lignende erfaringer kunne omtales i mer generelle termer. Informantene uttrykte en samstemt forståelse om at det ikke var forsvarlig å veilede familier basert på egne personlige erfaringer. Spørsmålet blir allikevel hvordan personlige erfaringer opptrer i barnevernsarbeidernes anskuelser av situasjoner.

Etter sammenligning av første og andre intervju åpenbarte det seg tilstedeværelse av ulike ideer om hvordan barnevernsarbeidere skal forholde seg til personlige erfaringer i profesjonell praksis. Noen av ideene kan oppfattes som motsetninger, og tyder på ulike holdninger i barnevernsfeltet. Det kan peke mot at betydningen av personlige erfaringer er tema med begrenset forskning og retningslinjer til grunn, som gir grobunn for ulike holdninger og ideer. Kategorien er understøttet av sub-kategorier som omhandler ulike ideer omkring personlige erfaringer og profesjonell praksis.

4.4.1 Ideer om profesjonell forståelse formet av fagkunnskap og fagfelt-erfaring uten innflytelse av personlige erfaringer

En informant uttrykte ideer om viktigheten av å hindre personlige erfaringers innflytelse i profesjonell praksis, foruten om hvis erfaringene kunne begrunnes faglig:

«Og jeg tenker sånn personlig erfaring er jo ikke alltid (latter) det som skal fram når man er på jobb (...) Det personlige som jeg drar inn skal på en måte, det skal være, kunne begrunnes faglig også da. Det jeg gjør, ikke bare ut i fra at det jeg har erfart at funker, men at kanskje faget sier noe om at det funker» (1/10).

Jeg oppfatter det som at vedkommende har ideer om at det er mulig å holde personlige erfaringer adskilt fra profesjonell praksis. Disse ideene forutsatte slik jeg tolket det at faglige vurderinger kan foretas med bakgrunn i fagkunnskap og fagfelts-erfaring, uten innvirkning av personlige erfaringer og forståelser. Informanten nevnte videre ideer om at de med mindre fagfelt-erfaring oftere benytter personlige erfaringer som vurderingsgrunnlag i profesjonell sammenheng:

«Det å synse handler mye om personlige erfaringer og at du glemmer å ha litt fag i det. Og ofte så tenker jeg at det har med erfaring å gjøre, erfaring i barnevernsjobbinga. At det ofte har med de nye å gjøre, at de synser litt mye. Men de som har vært her lengre klarer å holde seg mer til det faglige. Det handler kanskje om at man ikke har erfaringer med det faglige, og da tyr man til det man har på en måte» (1/11).

Jeg tolker disse ideene til å omhandle at lengre tid i fagfeltet medfører beherskelse av å foreta faglige vurderinger, uten innflytelse av personlige erfaringer og meninger. Ideene kan oppfattes å inneholde tanker om at innflytelse av personlige erfaringer kan anses uprofesjonelt. Informanten beskrev viktigheten av å ha belegg, og ikke bli styrt av følelser i profesjonell sammenheng:

«Ja, og at jeg ofte tar meg i det og sier til meg selv at: men jeg vet jo ikke det, jeg har jo ikke noe belegg for å si eller tenke det. Også det der med å ta parti for eksempel. Det med å høre på den ene foreldrene i forhold til den andre. Og noen vekker faktisk empati i deg. Og være forsiktig med å la dem gjøre det da. Og noen vekker ikke sympati, men vekker helt motsatt da så du får helt, orker ikke å forholde deg til dem. Samtidig er det kanskje de som har rett da eller som snakker sant» (1/13).

Det kan tolkes som at informanten oppfatter det viktig å reflekterer rundt eventuelle *beviser* i situasjoner, og at personlige oppfattelser ikke skal influere faglige vurderinger. Jeg betrakter ideene om faglige vurderinger å bygge på en positivistisk tilnærming, ved troen på at en av partene har *rett*.

4.4.2 Ideer om erfaringsbasert kunnskap som mest betydningsfullt i profesjonell praksis

En annen informant uttrykte ideer om at personlige erfaringer kan gi en erfaringsbasert

kunnskap som leder til å kunne *forstå* situasjoner i profesjonell praksis:

«Hvis man har erfaringer så har du fått et verktøy som gjør at du kan forstå hvordan ting kan henge sammen på et vis. (...). For hvis det er noe jeg har med meg da, i jobben min, som gjør meg god. (...) Og det er jo at jeg kjenner det på meg selv» (2/4).

Jeg forstår dette som at vedkommende har ideer om at personlige erfaringer kan bidra til å *forstå* situasjoner i profesjonell sammenheng, ved at personen *gjenkjenner* og sammenligner egne erfaringer med familienes. Ved å registrere fornemmelser i egen kropp tolker jeg det som at informanten betrakter fornemmelsene som *informasjon* om hva som rører seg hos klientene. Denne *gjenkjennelsen* og *forståelsen* leder slik jeg ser det til en opplevelse av å føle seg dyktig i jobbsammenheng. Informanten beskrev hvordan fornemmelser i egen kropp fikk innvirkning på samtaler i profesjonell praksis:

«Jeg bruker, jeg kjenner det på kroppen. Du kan si magefølelsen da. Jeg kan håndtere, jeg merker når ting ikke er som det skal (...) Jeg tør å stille spørsmål mye mer direkte. For jeg vet på en måte hva man kan. Det er ikke så farlig å spørre om det liksom. Fordi jeg har kjent det på meg selv» (2/4).

Jeg tolker det som at gjenkjennelsen personen beskriver leder til en oppfattelse av å *forstå* at noe er galt, selv om dette ikke er uttalt. Denne gjenkjennelsen og forståelsen gjør at barnevernsarbeideren opplever å kunne være mer direkte i talemåten med klienter. Disse ideene kan tolkes mot en essensialistisk²⁶ forståelse, ved at vedkommende *oppdager* noe bakenforliggende det uttalte, og *vet* hva som kan spørres om. Informanten uttrykte på den

²⁶ Essensialisme: Essenstanken er basert på en antagelse om at det eksisterer en essens, og innenfor denne forståelsen blir mennesket set på som natur. Det bygger på noen deterministiske tanker, om at noe er bestemt til å bli på en fastlagt måte (Shibbye 2009).

andre siden viktigheten av å ikke blande eget liv med familiens. Vedkommende uttrykte opplevelser av at erfaringsbasert kunnskap ikke ble anerkjent i barnevernsfeltet:

«Men jeg føler allikevel at jeg klarer å kommunisere bedre ved å bare være meg, og med den kunnskapen og det påfyllet jeg selvfølgelig har fått da. Men den delen av meg som jobber mest, og best er på en måte aldri anerkjent, opplever jeg» (2/4).

Jeg tolker informantens uttalelse som at vedkommende opplever den erfaringsbaserte kunnskapen som mest betydningsfull for *god forståelse* i profesjonell sammenheng, sammen med fagkunnskap. Videre uttrykker informanten at den erfaringsbaserte kunnskapen ikke er anerkjent i barnevernsfeltet. Dette fortalte personen gjorde det vanskelig å snakke om disse opplevelsene på arbeidsplassen, og at vedkommende foretrakk å ha samtaler alene med klienter. Hva kan effektene av en erfaringsbasert praksis innebære hvis dette ikke blir snakket og reflektert rundt?

4.4.3 Ideer om personlige erfaringer som en del av forforståelsen i profesjonell praksis
Min opplevelse var at den tredje informanten hadde ideer om hvordan personlige erfaringer kunne ha innflytelse i praksis:

«Jeg tenker det går tilbake til mye av det vi har snakket om at, både hvem jeg er som person, hvordan jeg selv hadde det i oppvekst, hvordan jeg har klart å jobbe med ting som har vært vanskelig i mitt liv, og hvilken varme eller omsorg man får for familier henger sammen» (3/15).

Jeg tolker det som at informanten uttrykker ideer om at personlige erfaringer og hvem man er som person, har forbindelser med hvordan barnevernsarbeidere møter mennesker i profesjonell sammenheng. Vedkommende uttrykte utfordringer med å tydelig skille personlige og faglige vurdering:

«Jeg tenker det er vanskelig å skille jeg, personlig og faglig vurdering. (Pause). Jo forresten, jo, i forhold til hun tyrkiske mammaen. Der tenker jeg at jeg kanskje burde melde, men jeg har ikke gjort det. Og jeg synes det er vanskelig. Og jeg vet ikke hvor grensa går og jeg vet ikke (...)» (3/11).

Dette forstår jeg som at vedkommende opplever det utfordrende å skille personlige og faglige vurderinger, da de kan berøre hverandre, og at det er vanskelig å vite *hvor grensa går*. Slik

jeg oppfattet det var denne informanten den eneste som kunne finne eksempler på utfordringer mellom å skille personlige og faglige vurderinger. Andre informanter hevdet at de evnet å skille mellom sitt eget og familiens. De kunne fortelle historier der de hadde blitt *for personlige* i profesjonell sammenheng, men hevdet at det ikke hadde influert det *faglige arbeidet*. Å bli *for personlig* beskrev de som aktiverte følelsetilstander, der de enten hadde blitt *for provosert* eller vært *for hyggelig*, men uten at dette virket i på den *profesjonelle forståelsen* av situasjonen. Informanten jeg anså hadde en systemisk forståelse²⁷ uttrykte troen på at personlige erfaringer kunne berike barnevernsarbeideres perspektiv, så lenge de ikke grenset over til å bli *for personlig*:

«Jeg tenker jo at så lenge man klarer å skille på personlig og privat, og har et ganske klart blikk på å ikke bli *for personlig* så tenker jeg at erfaring man har med bare gjør oss rikere» (3/4).

Jeg tolker dette til å omhandle ideer om at ved å ikke bli *for personlig*, vil ikke personlige erfaringer *forstyrre* det faglige arbeidet, men kan bidra til utvidet forståelse i profesjonell praksis. En annen informant uttrykte ideer om at personlige erfaringer har betydning for profesjonell praksis, men at vedkommende ikke var så opptatt av denne betydningen:

«Klart ting henger sammen med hvem jeg er. Men det er ikke noe jeg er opptatt av daglig. Jeg prøver å ikke kompliserer ting så veldig. Man lærer seg jo etter hvert hva man skal se og spørre etter» (4/15)

Jeg tolker disse ideene til å omhandle at personlige erfaringer har betydning for profesjonell praksis, men at informanten oppfatter det som at fokus på disse forbindelsene kan komplisere det faglige arbeidet ytterligere. Jeg forstår det som at personen har ideer om at fagkunnskap og fagfelts-erfaring er det som leder til god profesjonell forståelse. Jeg oppfattet de siste informantene til å ha ideer om at personlige erfaringer kan ha innflytelse på profesjonell praksis, og en oppfattelse av å ikke bli *for personlig* kan det *begrense* innflytelsen eller hindre negativ innvirkning. Den siste informanten uttrykte ideer om forbindelser mellom personlige erfaringer og profesjonell praksis, men opplevde at fokus på sammenhenger kan *komplisere* og *forstyrre* det faglige arbeidet.

²⁷ Begrepet systemisk forståelse vil bli redegjort for i teorikapittelet.

4.5 Oppsummering av kategoriene

Utsagn i kategori 1 synliggjorde hvordan personlige erfaringer bidro til utvidelse av barnevernsarbeidernes personlige anskuelse, og dermed endret den *profesjonelle forståelsen*. Dette syntes å foregå som parallelle prosesser. Det viste seg til å være forbindelser mellom barnevernsarbeidernes personlige erfaringer og punktueringer i praksis. Barnevernsarbeiderne kunne henviser til hvordan egne erfaringer hadde medført mer sensitivitet, raushet, tålmodighet og håp i profesjonell sammenheng. En studie av Møller (2008) viser at personlige livserfaringer blir ansett som betydningsfulle for faglig utvikling. Miljøterapeutene i studien beskriver at personlige livserfaringer har bidratt til klokskap, større toleranse og en mer aksepterende væremåte i møte med klienter, som går i tråd med sammenhenger i denne studien. Slik materialet fremtrer for meg var det forbindelser mellom barnevernsarbeidernes personlig erfaringer og hva de vektla i tillæring av fagkunnskap. Det virket til å være forbindelser mellom punktueringer i fagkunnskapen og punktueringer i profesjonell praksis. Det kan forklare hvordan barnevernsarbeidere kunne puntuere samme situasjon i profesjonell sammenheng ulikt. Ved at barnevernsarbeiderne sammenligner egne erfaringer med fagkunnskapen, kan det forstås som at de tilegner seg en *personlig forståelse* av fagkunnskapen. Det virket til å oppstå gjenklang mellom barnevernsarbeidernes egne erfaringer i barndom og foreldrerolle med fenomen beskrevet i fagkunnskap. Den personlige anskuelsen barnevernsarbeiderne utviklet virket til å ha innflytelse på den *profesjonelle forståelsen*, og det kan diskuteres om disse begrepene kan skilles fra hverandre. Tilsynelatende virket den *personlige forståelsen* til å gi mening til situasjoner i profesjonell praksis, og barnevernsarbeiderne opplevde å gjenkjenne tema fra fagkunnskapen i sin praksis. Barnevernsarbeiderne beskrev hvordan de opplevde endret forståelse av seg selv og andre gjennom faglig utvikling, og at den nye forståelsen hadde ledet til mer ressursfokus og mindre generaliserende slutninger i profesjonell sammenheng.

Materialet synliggjorde tanker om personlige erfaringer som *forstyrrende* for den *profesjonelle forståelsen*, og at det er mulig å hindre innflytelse av egne erfaringer og meninger. Den *profesjonelle forståelsen* innebærer med disse ideene å *bevise* egne vurderinger, basert og forklart med utgangspunkt i fagkunnskap og fagfelts-erfaring. Ideer om betydningen av erfaringsbasert kunnskap i profesjonell praksis, innebærer slik jeg ser det å *forstå* situasjoner ved å sammenligne med egne erfaringer. Tilsynelatende virket situasjoner i profesjonell praksis til å gi en gjenklang i barnevernsarbeidernes egne erfaringer. Med en essensialistisk forståelse av å *oppdage* problematikk hos klienter kan det slik jeg ser det være

fare for at egne forståelser oppfattes som *sannheter*. Ved at erfaringsbasert praksis ikke blir snakket om, kan det tenkes at barnevernsarbeiderens personlige erfaringer kan ha innflytelse på måter personen ikke er bevisst på. En informant uttrykte at personlige erfaringer og hvem man *er* som person har betydning for hvordan man møter mennesker i profesjonell sammenheng. Denne informanten kunne sette ord på at det kunne være vanskelig å skille personlige og faglige vurderinger, da *grensene* kunne være vanskelig å oppfatte. Vedkommende trodde personlige erfaringer kunne berike den profesjonelle praksisen, så lenge barnevernsarbeidere ikke ble *for personlige*. Alle barnevernsarbeiderne hadde vanskeligheter med å beskrive hvor den *usynlige grensen* gikk. Idealet om å ikke bli *for personlig* virke til å skygge over for betydninger av personlige erfaringers innflytelse i profesjonell praksis. En annen informant uttrykte tro på at personlige erfaringer har betydning for praksis, men hevdet ideer om at fokus på disse forbindelsene kan komplisere det faglige arbeidet. Det virker for meg som at personlige erfaringers innflytelse på profesjonell praksis på flere måter blir usynliggjort i barnevernsfeltet. Alle informantene uttrykte at det ikke ble snakket om sammenhenger mellom personlige og profesjonell praksis på arbeidsplassen. Kategori 4 viser til hvordan barnevernsarbeideren kan ha et behov for å snakke om forbindelser mellom egne erfaringer og profesjonell praksis, ved at de alle nevnte utvalgte kolleger som samtalepartnere om temaet. Det kunne virke som forbindelser mellom egne erfaringer og praksis var vanskelig å snakke om, og en informant opplevde det som et tabutema. En barnevernsarbeider opplevde å få bedre hjelp til sortering av sammenhenger mellom egne erfaringer og praksis med ekstern veileder. Det kunne også virke som personen oppfattet forbindelsene mer akseptert å snakke om i ekstern veiledning. Å begrense personlige erfaringers innvirkning virket til å være et personlig ansvar, som skulle iverksettes gjennom å ikke bli *for personlig*.

5 Presentasjon av teori

I denne undersøkelsen er det barnevernsarbeideres refleksjoner omkring personlige erfaringers innflytelse på profesjonell praksis som utgjør empirien. Dette kapittelet vil dreie seg om teoretiske perspektiver materialet kan tolkes i lys av. Jeg vil belyse hvordan personlige erfaringers innflytelse i profesjonell sammenheng kan forstås som relevant i barnevernsarbeid gjennom sentrale begreper i systemisk tenkning. Jeg vil videre benytte selvrefleksjon- og selvavgrensningsbegrepet hos psykolog Anne-Lise Løvlie Schibbye, for å belyse hvordan den profesjonelles erfaringer og verdier kan få innflytelse på profesjonell praksis. Schibbye har fokus både på den profesjonelles selvbevissthet og relasjonen mellom den profesjonelle og klienten. Til slutt vil jeg vise til ideer hos professor Per Jensen om hvordan personlige erfaringer kan påvirke den profesjonelle praksisen. Jensen er opptatt av hvordan den profesjonelles forståelsesramme kan påvirke relasjonen mellom den profesjonelle og klienten. Jeg har valgt å bruke eksempler fra studien for å tydeliggjøre hvordan forbindelsene mellom teori og empiri kan forstås. Noen av eksemplene er transportert fra kategori 1, for å anskueliggjøre innflytelsen barnevernsarbeidernes personlige erfaringer har på deres forståelse i profesjonell praksis.

5.1 Systemisk forståelse og sentrale begreper

Som begrep har systemisk forståelse sitt utspring i utviklingen av familierapi i 1970- årene. Begrepet *systemisk* benyttes nå på mange områder, og betegner en forståelse og praksis med oppmerksomhet rettet mot kommunikasjon, relasjoner og samspill, til forskjell fra en individ- og egenskapsorientert forståelse. Bateson var kritisk til årsaks-virkningstenkningen og forestillingen om den objektive observatør, som var dominerende tenkning innen det mekanistiske paradigmet. Han påpekte at vi måtte klargjøre vår grunnleggende forståelse av forholdet mellom *virkeligheten* og *mitt bilde av virkeligheten* (Jensen and Ulleberg 2011).

5.1.1. Konstruktivisme og sosialkonstruktivisme

Paul Watzlawick og Lynn Hoffman anses som viktige representanter for å bringe ideen om at det vi persiperer er filtrert gjennom vår egen bevissthet til familierapifeltet (Nichols and Schwartz 2008). En viktig grunntanke i konstruktivismen er at vi forholder oss til verden på basis av våre egne fortolkninger, og Ernst von Glaserfeld uttrykte det slik:

«All communication and all understanding are a matter of interpretive construction on the part of the experiencing subject» (Steffe and Thompson 2000).

Dette innebærer at barnevernsarbeiderens egen *forståelse* blir sentralt å erkjenne, og at det er umulig å skille barnevernsarbeiderens *forståelse* av problemet, fra selvet problemet eller problemløsningen. Innen sosialkonstruksjon erkjennes muligheten for at mennesker i sosialt samspill kan utvikle tilnærmet like oppfattelser av fenomenen, som innebærer *enighet* mellom mennesker i stedet for *sannhet* (Hårtveit and Jensen 2004). Kennet Gergen påpeker at vi danner vår *mening* og *forståelse* i samspill med andre, og vektlegger språkets betydning i denne prosessen (Jensen and Aspelien 2009).

Slik jeg forstår Gergen består verden av ulike *forståelseskjerner*, og barnevernstjenesten kan betraktes som en forståelseskjerne. Barnevernstjenesten forholder seg til lover, retningslinjer, fagkunnskap og fagfelts-erfaring som inngår i forståelseskjernen, og barnevernsarbeiderne vil forklare egne forståelser og handlinger innenfor denne kjernen. En barnevernsarbeider som har tilegnet seg fagkunnskap om tilknytningsteori, vil kunne oppfatte å *gjenkjenne* former for tilknytning i sin profesjonelle praksis, og atferden vedkommende har gjenkjent vil gi *mening*. Gergen skriver om hvordan vår forståelse inngår i en form for selv-berettelse, som kan forklares som en felles anskuelse (Gergen 2005). Denne betraktningen kan belyses ved at barnevernsarbeideren forteller om en observert atferd til kolleger, og opplever støtte for *meningen* personen har tillagt atferden. For eksempel kan barnevernsarbeideren fortelle kolleger at da barnet slo seg søkte det ikke trøst hos mor, men satte seg alene i sofaen. Flere lignende observasjoner fra barnevernsarbeiderens side kan medføre at personen tolker dette til å omhandle tilknytningsvansker mellom mor og barn. Inngår beskrivelsene og meningen i den felles anskuelser, kan vedkommende oppleve belegg for selv-berettelsen, og skape en forståelse av hva som er *sant*. Barnevernsarbeiderne vil støtte og korrigere egne handlinger etter hva som oppfattes å være innenfor forståelseskjernen. I empirien synliggjorde det seg situasjoner der barnevernsarbeiderne ikke *innretter* seg etter forståelseskjernen, men handler ut i fra egen personlige anskuelse i profesjonell sammenheng. Informanten som brukte egen kropp som verktøy i arbeidet, til tross for at dette ikke opplevdes anerkjent, kan forstås som et eksempel på dette. Slik jeg ser det kan vi *tilhøre* flere forståelseskjerner, og tilpasser oss det som går i tråd med egne personlige anskuelser.

Språket barnevernsarbeiderne bruker for å forklare atferd og samspill blir avgjørende for hvilken mening som tillegges, og med Gergens forståelse foregår valg av ord innen

forståelseskjernen. Kan det tenkes at barnevernsarbeidere kan bruke ord som ikke alltid tilsvarer omverden, men som allikevel gir *mening*? Gergen forfekter at vi må beskjefte oss med *relasjonen* mellom språket, og det fenomenet som skal beskrives (ibid).

5.1.2 Kontekst og informasjon

Karakteristisk for systemteori er at alt fra atomet til universet, betraktes som ett system, en organisert helhet. Tanken er at en helhet kan være så kompleks at man ikke kan skille den fra resten, uten at helheten går tapt. Biologen Ludwig van Bertalanffy kalte dette *problemet om organisert kompleksitet*. Dette kan settes i forbindelse med Bateson sine ideer om at en kontekst alltid vil inngå i en videre kontekst (metakontekst), og at rekken av kontekster i prinsippet vil være et uavsluttet fenomen (Ølgaard 2004). Slik jeg forstår det vil barnevernsarbeiderne med denne forståelsen ikke kunne omfavne hele konteksten, da deres valg av kontekst alltid vil *tilhøre* en videre metakontekst. I følge Watzlawick blir et fenomen uforklarlig så lenge observasjonrammen ikke er vid nok til å inkludere konteksten fenomenet befinner seg innenfor:

«Et fenomen forblir uforklarlig så lenge ikke observasjonsrammen er tilstrekkelig vidstrakt til at det omfatter den sammenheng fenomenet inntreffer i (Watzlawick, Fisch et al. 1996).

I systemisk tilnærming er en sentral innstilling å studere den konteksten fenomenet befinner seg i, for å kunne tilegne seg kunnskap om fenomenet. Det er umulig å forstå noe løsrevet, og vi *velger*²⁸ dermed en ramme, og forsøker å forstå tilfellet innenfor denne rammen (Jensen and Ulleberg 2011). Konteksten en barnevernsarbeider velger vil være av betydning for hvordan vedkommende *forstår* og gir *mening* til situasjonen. Bruk av erfaringsbasert kunnskap i profesjonell praksis kan ses på som en forståelsesrammen den ene informanten har valgt, i motsetning til informanten som ønsket å skille egne erfaringer fra praksis. Hos Bateson er ideen at kontekst fungerer som vår mentale, psykologiske ramme for å forstå ulike fenomen. Denne rammen hjelper oss i å tolke det vi skal forstå innenfor rammen. Empirien viste eksempler på hvordan personlige erfaringer kunne påvirke forståelsesrammen i profesjonell praksis. Barnevernsarbeiderne som nevnte endring i egen forståelse etter selv å bli foreldre og hvordan det fikk innflytelse på praksis, kan belyses gjennom endret forståelsesramme. Dette forstår jeg som at når den personlige anskuelsen endrer seg, enders

²⁸ Velge skal her ikke forstås som et bevisst valg, men noe som skjer automatisk og ubevisst.

også den profesjonelle forståelsen. Hva vi opplever som informasjon vil avhenge av vår kontekstforståelse ifølge Bateson. Han siterte psykiateren A. Korbski sitt utsagn om *kartet er ikke terrenget*, for å forklare hvordan vi kun oppfatter forskjeller i landskapet, og ikke *alle* detaljene. Kartet betegner vår forståelse, tolkning eller konstruksjon, mens terrenget betegner den ytre verden (Ølgaard 2004). I forbindelse med fenomen og hendelser er det utallige forskjeller, men bare noen få blir persipert som *forskjeller*, og blir dermed til *informasjon* sier Bateson:

«*A difference wich makes a difference is an idea*» (Bateson 2000).

Informasjon er derfor ideer, som skapes på bakgrunn av de forskjeller som *oppfattes* mellom handlinger, objekter og egenskaper (Ølgaard 2004). Dette innebærer at barnevernsarbeidernes forståelsesramme vil påvirke hva de legger merke til, og slike skjulte og etablerte regler begrenser i stor grad hva som vil fremstå som informasjon ifølge Bateson. Hvor betydningsfull er denne erkjennelsen i barnevernsarbeid? Barnevernsarbeideren som selv levde i en flerkulturell familie uttrykte hvordan vedkommende merket seg annen informasjon enn kolleger.

Bateson oppfattet læring som et kommunikasjonsfenomen, og hevdet at all innlæring skjer i kontekst. Han hevder at *relasjonen* vår til det vi lærer er sentral, og blir individuelt konstruert (Bateson 2005). Denne forståelsen kan overføres til at selv om barnevernsarbeiderne deltar på samme kurs eller utdanning, vil hva som oppfattes som informasjon og relasjonen til dette være forskjellig. I denne undersøkelsen synliggjorde det seg forbindelser mellom barnevernsarbeiderens personlige erfaringer og tillæring av fagkunnskap, ved at de sammenlignet egne erfaringer med teori/metode. En av barnevernsarbeideren uttrykte hvordan vedkommende gjennom egen forståelsesramme, kontekstuerte fagkunnskapen om barns utvikling. *Relasjonen* barnevernsarbeideren hadde til egen utvikling, ble betydningsfull for personens *forståelse* av normalutvikling i profesjonell sammenheng. Per Jensen hevder at det vil være en sammenheng mellom hvilke metoder vi velger og hvordan vi forstår det vi observerer i praksis (Jensen and Ulleberg 2011). Slik jeg forstår Bateson vil også hvordan vi forstår eller lærer metoden, avhenge av vår *relasjon* til det vi lærer. Med denne forståelsen vil barnevernsarbeiderne *forstå* situasjoner på ulike måter, avhengig av hvilken kontekstforståelse de har, og denne kontekstforståelsen vil ha forbindelser til egne personlige erfaringer.

5.1.3 Deltaker i systemet

I 1980-årene ble annenordens kybernetikk introdusert i familierapifeltet, og innebærer tanker om at vi er en del av systemet vi studerer og samhandler med. I denne tilnærmingen er det ikke mulig å beskrive noe fra en utenfra-posisjon, men beskrivelsene er avhengig av hvilke rammer, verdier, ideer, erfaringer den som beskriver har (Nichols and Schwartz 2008). Med denne forståelsen blir det sentralt å inkludere barnevernsarbeiderens subjektive kontekstforståelse i profesjonell praksis. Ideer om at nok fagkunnskap og fagfelts-erfaring vil kunne hindre innflytelse av personlige erfaringer, kan belyses gjennom troen på at det er mulig å innta tilskuerposisjon i profesjonell sammenheng.

Essayet til filosofen Hans Skjervheim: *Deltakar og Tilskodar* kan forstås som kritikk mot tilskuerposisjonen, og hovedanliggende hans er at menneskelig samhandling foregår i språket. Skjervheim redegjør for det han kaller en treleddet relasjon, som består av *den andre, meg* og *saken*. På den måten kan man dele saksforholdet med hverandre og være deltagende i et felles prosjekt (Skjervheim 1957). Slik jeg forstår Skjervheim innebærer en treleddet relasjon at alle bidrar med egne forståelser av saken. For å kunne tilby en treleddet relasjon betrakter jeg det som at det i utgangspunktet må ligge til grunn en erkjennelse av egen subjektive forståelse av virkeligheten. Skjervheim hevder at alle er deltagere i samfunnslivet, og det å være i rollen som tilskuer bare er en måte å delta på, men at tilskueren kan forstås som en motstrebende deltaker (Skjervheim 2001).

5.1.4 Punktuering

Punktuering er et begrep som inneholder forskjellige beslektede forståelser, og som har tett forbindelse til vår kontekstforståelse. Når vi tillegger informasjon *mening* eller gir den et navn, omhandler dette vår tolkning av informasjonen som i systemisk tilnærming kalles å punktuere (Ulleberg 2004). Barnevernsarbeideren som omtaler mødrene i sin profesjonelle praksis som *svake mødre*²⁹, kan belyses gjennom begrepet punktuering, ved at personen plasserer mødrene inn i en kategori. Når vi konstruerer en beskrivelse eller skaper en tolkning der vi forstår noe som årsaken til noe annet kalles også å punktuere (Jensen og Ulleberg 2011). Ved at barnevernsarbeideren forstår atferden til de *svake mødrene* som årsak til atferd hos barna kan det forstås som personens punktueringer. På arbeidsplasser eller i fagmiljøer kan det utvikles felles punktueringsvaner, og kan betraktes i sammenheng med Gergens

²⁹ Skal forstås som et faguttrykk, ikke informantens «personlige meningen» i den forstand at det er uttrykk fra eget vokabular.

begrep om forståelseskjerner. I empirien virket egne personlige punktueringer til å ha betydning for punktueringer i profesjonell sammenheng. Barnevernsarbeideren som selv opplevde negativ vurdering av egen far, kan forstås som å personlig punktuerer på at *barn alltid er glad i sine foreldre*, og viste til hvordan denne forståelsen påvirket punktueringer i profesjonell praksis. Hva vi fremhever og har fokus på, kan også forstås som våre punktueringer. I undersøkelsen synliggjorde det seg forbindelser mellom barnevernsarbeidernes punktueringer i personlige liv, fagkunnskapen og den profesjonelle praksisen. Det innebærer at tema barnevernsarbeideren er opptatt av i sitt personlige liv blir de opptatt av i fagutvikling og i sin profesjonelle praksis, som kan synes å fungere som sirkulære prosesser. Hvordan vi punktuerer kan være en kilde til utallige problemer og uenigheter ifølge Bateson (Ølgaard 2004). Barnevernsarbeideren som fortalte en historie der vedkommende selv og en kollega hadde fokusert på ulike elementer i en akuttsituasjon, kan forstås som at de punktuerer situasjonen forskjellig. Kan det være en sammenheng mellom informantens interesse for tilknytning, og personens punktuering av tilknytning i situasjonen? Hvordan blir ulike punktueringer forstått og snakket om innen barnevernsfeltet? Begrepet punktuering innfører ideen om at hendelser og samspill kan forstås på forskjellige måter, og er vesentlig i systemisk tenkning (Jensen og Ulleberg 2011).

5.1.5 Metakommunikasjon

Bateson var opptatt av nivåer i kommunikasjon, og hevder at vi alltid kommuniserer på ulike nivåer samtidig (Ulleberg 2004). Barnevernsarbeideren kan på *innholdssiden* informere foreldre om barn og trygg tilknytning, og vil samtidig kommunisere om hvilket *forhold* vedkommende selv har til tilknytning. Anser barnevernsarbeideren det som viktig, interessant eller unyttig? Barnevernsarbeideren vil videre gjennom *måten* å kommunisere på si noe om hvordan vedkommende anser foreldrene. Prøver vedkommende å irettesette, informere eller kanskje vekke nysgjerrighet? Dette gjøres hovedsakelig indirekte og implisitt, gjennom blant annet ordvalg, kroppsspråk og blikk, men kan også uttrykkes digitalt (Ølgaard 2004). For Bateson er metakommunikasjon en sentral side ved all kommunikasjon, ved at det kommuniseres om *relasjonen*. I materialet synliggjorde det seg forbindelser mellom barnevernsarbeidernes personlige erfaringer og deres metakommunikasjon i profesjonell praksis. Barnevernsarbeideren som uttrykte at vedkommende ikke *overdramatiserte* når barn lå etter normalutvikling, kan tenkes å metakommunisere en ufarliggjøring av sen utvikling i sin praksis. Sannsynligvis vil spørsmålene vedkommende stiller, skille seg fra en

barnevernsarbeider som i større grad *overdramatiserer* når barn er sent utviklet. Størstedelen av vår kommunikasjon med hverandre og oss selv er uttrykk for relasjonen vår til andre, og oss selv. Vår metakommunikasjon er nært forbundet med vårt *valg* og forståelse av kontekst (Jensen and Ulleberg 2011).

5.1.6 Forforståelse

Vår kontekstforståelse og metakommunikasjon vil henge sammen med vår *forforståelse*.

Begrepet forforståelse stammer opprinnelig fra filosofene Martin Heidegger og Hans Georg Gadamer, og er knyttet til forutinntatte tanker, ideer og forestillinger vi mennesker har om oss selv, andre. Våre forforståelser er tolkninger av erfaringer knyttet til vår historie, vårt språk, våre tradisjoner og blir den forståelseshorisont vi møter andre med (Aadland 2004). Psykiater og familierapeut Tom Andersen (Anderson, Jensen et al. 2008) hevder at behov for forforståelse er avgjørende i møte med den andre, og uten denne vil heller ikke forståelse være mulig. Jeg forstår Andersen som at det er viktig å ha en bevissthet om egen forforståelse i møte med andre mennesker. Min egen forforståelse inneholder erfaringer med hvordan samme situasjoner kan tillegges ulik mening. Det kan da forstås som at jeg punkterer og vektlegger disse situasjonene, og vil også belyse mitt valg av teori og tema i denne undersøkelsen.

De foregående sentrale begrepene i systemisk tilnærming kan belyse hvordan barnevernsarbeiderens personlige erfaringer kan virke inn på deres anskuelse og punktueringer i profesjonell praksis. I empirien synliggjorde det seg forbindelser mellom barnevernsarbeidernes personlige erfaringer og kontekstforståelse, som vil ha innflytelse på hva barnevernsarbeiderne merker seg som informasjon. Relasjonen barnevernsarbeiderne har til denne informasjonen vil ha forbindelser til egne personlige erfaringer, og være av betydning for punktueringer i praksis. Empirien synliggjorde også sammenhenger mellom personlige erfaringer og punktueringer i faglig utvikling.

5.2 Selvrefleksivitet og selvavgrensning

Anne-Lise Løvlie Schibbye hevder at sider i relasjoner og selvbevisstheten vår er gjensidige og skaper hverandre, og at profesjonelle derfor må ha fokus både på individ og relasjon. Hun henvender seg til begrepet dialektikk³⁰ for å belyse det mangesidige i relasjoner. Schibbye er opptatt av hvordan den profesjonelle setter sitt preg på den profesjonelle praksisen, gjennom egne erfaringer og sitt menneskesyn. For å utvikle en god praksis trenger den profesjonelle å oppnå selvrefleksivitet- og selvavgrensning ifølge Schibbye. For henne handler selvrefleksivitet om å kunne forholde seg til seg selv, ved å betrakte seg selv. Denne refleksiviteten innebærer implisitt en selvavgrensning ved å få oversikt over egne opplevelser i seg selv, og dermed avgrense disse opplevelsene fra andres (Schibbye 2009).

Selvavgrensning betyr slik jeg forstår Schibbye å skille *mellom* eller være *forskjellig* fra, og selvrefleksivitet innebærer å uttrykke dette i ord. Schibbye henviser til Bateson (1972) når hun hevder at vi har uartikulerte antagelser om andre mennesker, og ved at de er uartikulerte er de også skjult for oss (Schibbye 2009). Slik jeg forstår det vil forskjeller vi ikke har språkliggjort heller ikke være synlige for oss. Barnevernsarbeiderne beskrev at de skilte mellom sitt eget og familiens, og kan forstås som en oppfattelse av selvavgrensning. Ved at Schibbye påpeker at selvrefleksivitet må kunne uttrykkes i ord, betrakter jeg det til å være nødvendig med mer presise beskrivelser. Hvordan blir skillet mellom barnevernsarbeidernes personlige erfaringer og klienters historier språkliggjort i barnevernsfeltet? Ved at begrepene privat og personlig virket til å være for diffuse å etterfølge i praksis, kan det tenkes at barnevernsarbeiderne er i behov av et mer nyansert begrepsapparat for å kunne oppnå selvavgrensning.

Schibbye (2012) hevder at manglende fokus på selvrefleksiviteten kan medføre en uheldig orientering mot atferd og egenskaper i profesjonell praksis. Dette forstår jeg som at mangel på selvrefleksivitet- og selvavgrensning, kan medføre at barnevernsarbeidere tilskriver klienter egenskaper som forklaring på vanskeligheter i relasjonen mellom seg selv og klienten. Barnevernsarbeiderne uttrykte at de i situasjoner der de opplevde å bli provosert eller få spesielt empati med noen, kunne grense over til å bli privat eller *for personlig*. Gjennom Schibbyes forståelser kan det betraktes som at barnevernsarbeiderne ikke er tilstrekkelig avgrenset i disse situasjonene.

³⁰ Dialektikk for Schibbye innebærer en både- og tenkning. For eksempel oppfatter hun individet som et opplevende subjekt, men som kan se seg selv som objekt, og som kan se den andre som subjekt og som objekt. Det innebærer at man både erfarer, og kan «stå utenfor å betrakte erfaringen». I relasjon til den andre kan man både sette seg inn i den andres forståelse, og forstå den andre «utenfra».

Schibbye uttrykker ideer om at den profesjonelle kan fornemme klientens indre, ved å en gjenkjenne lignende følelser og erfaringer i seg selv. Samtidig påpeker hun viktigheten av å være selvavgrenset i disse situasjonene, slik at den profesjonelles egne erfaringer ikke blir styrende for samarbeidet. Barnevernsarbeideren som opplevde å *forstå* klienter gjennom egne erfaringer og fornemmelser kropp, kan belyses gjennom denne tilnærmingen. Schibbye hevder at personlige erfaringer må komme på avstand og være bearbeidet, før de eventuelt blir en ressurs i den profesjonelle kompetansen (Schibbye 2012). Får barnevernsarbeiderne tilstrekkelig støtte på sin arbeidsplass for å oppnå selvrefleksivitet- og selvavgrensing? Forfatter Marianne Mohr påpeker at det innenfor barnevernsfeltet er liten tradisjon for å utdanne mennesker til å *bli kjent med seg selv*, som redskap i arbeidet. Hun er opptatt av de usynlige kreftene som påvirker det profesjonelle arbeidet, og hevder barnevernsarbeidere kan relatere sin praksis til egne vanskelige opplevelser. Videre fremhever hun at egne historier kan påvirke hvordan barnevernsarbeiderne *forstår* andre, og at det derfor er nødvendig med selvrefleksivitet i et slikt krevende felt (Mohr and Fjell 2001). Sosionom og forsker i barnevernsfeltet Kari Killen (Killén 2009) har pekt på hvordan personlige erfaringer og følelser aktiveres i barnevernsarbeid, og hevder at dette må knyttes til egne historier og livserfaringer. Høyskolelektor Grete Alve skriver at selvbevissthet er bevissthet på hvem man er, hva man har å tilby, og at det gir en sensitivitet overfor hvem klientene er (Alve 2006).

5.3 Resonanskartet

Per Jensen (2008) søker å belyse hvordan terapeuters personlige kontekst gir mening til terapeuters praksis i sin doktoravhandling: *The Narratives Wich Connect*. Dette kan ses i sammenheng med egen studie der barnevernsarbeidernes personlige erfaringer viste å ha innflytelse på deres anskuelse av situasjoner i profesjonell praksis. Jensen utviklet begrepet resonanskartet i et forsøk på å tilby et mer reflektert språk i forståelsen av hvordan profesjonelles personlige erfaringer kan ha betydning for profesjonell praksis. Resonanskartet omhandler den delen av profesjonell praksis som blir forstått og påvirket av den profesjonelles personlige erfaringer. Jensen bruker begrepet resonans for å gi mening til den sirkulariteten som oppstår mellom den profesjonelles personlige liv og klientenes fortellinger. Med resonans mener Jensen at den profesjonelle i møte med klienters historier kan oppleve gjenklang med egne erfaringer. Han påpeker at resonans finner sted i den profesjonelles oppfatning, og kan gi en opplevelse av å *forstå* situasjoner (Jensen and Ulleberg 2011). Barnevernsarbeideren som selv hadde opplevelser med negativ omtale av egen far, oppfattet å

forstå barn i profesjonell sammenheng, da deres foreldre ble vurdert negativt. Jensen (2008) kaller dette fenomenet for *personlig resonans*. Denne resonansen mellom barnevernsarbeiderens egne erfaringer og personens *forståelse* av barns behov fikk innflytelse på hvordan vedkommende snakket med barn i profesjonell sammenheng.

Barnevernsarbeideren vekta å nyansere og fremheve positive aspekter ved foreldre i samtaler med barn. *Relasjonen* den profesjonelle har til fenomenet som vekker resonans blir av betydning for hvordan resonansen utspiller seg mellom den profesjonelle og klienten ifølge Jensen (ibid). Hvis barnevernsarbeideren hadde hatt erfaringer fra egen barndom som dreide seg om at vanskeligheter ikke ble snakket om, kan det tenkes at barnevernsarbeiderens forståelse hadde vært annerledes. Kanskje kunne barnevernsarbeiderens forståelse av situasjonen da vært at *det er viktig å snakke med barn om det som er vanskelig med foreldrene*, og vedkommende ville punktuert på problemer i samtaler med barn. At resonans også utspiller seg *mellom* den profesjonelle og klienten, omtaler Jensen som relasjonell resonans. Den relasjonelle resonansen kan ifølge Jensen bidra både til utviklende relasjoner, eller trange og fastlåste (Jensen 2008). I tilfellet med barnevernsarbeideren oppfattet vedkommende at barna ofte opplever seg bekreftet gjennom denne måten å bli møtt på.

Gjensidig resonans beskriver møter der klienters historier vekker minner og følelser hos den profesjonelles erfaringer, og kan bidra til å knytte klienten og den profesjonelle sammen. Dette kan foregå både artikulert og uartikulert (ibid). Barnevernsarbeideren som selv levde i en flerkulturell familie, og som opplevde å få spesielt *hjerte* for afrikanske familier kan forstås som gjensidig resonans. Barnevernsarbeidernes egne erfaringer fra foreldrerollen eller krisesituasjoner kan tenkes å vekkes i møte med klienters historier, og barnevernsarbeidernes egne erfaringer kan få innvirkning på punktueringer i profesjonell praksis. Jensen påpeker at gjensidig resonans kan vise seg i relasjoner som både kan beskrives som symmetriske³¹ og komplementære³². *Utfordrende gjensidig resonans* beskriver situasjoner der den profesjonelles personlige erfaringer blir utfordret i møte en annen standard (Jensen and Ulleberg 2011). Barnevernsarbeideren som hadde erfaringer med foreldre som hadde skilt seg uten konflikt, og som opplevde å bli provosert ved foreldrekonflikter i profesjonell

³¹ I et symmetrisk samspill vil deltakerne puntuere på likhet, som i praksis lede til at partene tenker, føler og handler lik. For eksempel når barnevernsarbeideren tar mer ansvar, vil familien ta mer ansvar. Symmetriske relasjoner har en svakhet ved at det kan lede til et konkurranseforhold. Symmetrisk og komplementært kan forstås både som å reflektere interaksjoner, og sosiale konstruksjoner (Jensen og Ulleberg 2011)

³² Komplementære samspill er preget av noe som er ulikt, men som utfyller hverandre, og deltakerne fyller ulike funksjoner. Barnevernsarbeideren komme med råd om gode leggerutiner, og foreldrene tar imot rådene. På den andre siden kan barnevernsarbeideren oppleve å være bekymret for omsorgen til barnet, og foreldrene kan bagatellisere situasjoner i hjemmet (ibid).

sammenheng, kan belyses gjennom denne forståelsen. Når den profesjonelles personlige erfaringer og verdier influerer praksis, kaller Jensen det *faglig kolonialisering*. Faglig kolonialisering betegner hvordan den profesjonelle introduserer temaer det skal snakkes om, og måten å arbeide på. Dette kan skje indirekte ved at personlige erfaringer influerer det faglige arbeidet på en ubevisst og uartikulert måte (Jensen 2008). Bruk av egne erfaringer for å *forstå*, og som bakgrunn for veiledning eller intervensjoner kan risikere at relasjonen kan inneholde sekvenser av faglig kolonialisering slik jeg betrakter det. Disse betegnelse på relasjoner mellom den profesjonelle og klienten kan omhandle små sekvenser i relasjoner, og skal ikke forstås som å gjelde relasjonen i sin helhet ifølge Jensen (ibid).

6 Refleksjoner omkring kategoriene

Jeg anså det til å være mange videre tolkningsmuligheter i materialet. I dette kapittelet har jeg valgt å reflektere omkring temaer i materialet jeg oppfattet kunne bidra til utvidelse av forståelser av sammenhenger mellom personlige erfaringer og profesjonell praksis. Temaene fremhevet kan anskueliggjøre både motsetningsfulle og overraskende forbindelser i materialet.

6.1 Personlige erfaringers innvirkning i profesjonell praksis

I materialet synliggjorde det seg ideer om at faglige vurderinger i profesjonell praksis kan baseres på fagkunnskap og fagfelts-erfaring, uten personlig erfaringers innflytelse. Det viste til å være sammenhenger mellom den personlige anskuelsen og profesjonell forståelse. Disse begrepene skal anses som konstruksjoner som inngår i den profesjonelles forståelsesramme. Barnevernsarbeidere som ytret at personlige erfaringer har forbindelser til praksis, hadde ideer om at innflytelsen kunne *begrenses* ved å ikke bli *for personlig*. Et paradoks som viste seg i materialet selv om barnevernsarbeiderne hadde til hensikt å holde personlige erfaringer adskilt fra praksis, fikk personlige erfaringer innflytelse på hvordan de anskuet situasjoner:

«Vi hadde et slektfosterhjem hvor, hvor altså en onkel som er interessert i å være fosterhjem, og så har han en rushistorie (...) sånn faglig var det vanskelig å stå for at man skulle plassere et barn hos en som hadde år med rusing bak seg, (...). Personlig tenkte jeg han kunne være god nok, jeg kjenner jo flere som har brukt hasj over lang tid, men som er fine personer i dag.» (1/8)

Dette kan vise eksempler på situasjoner i barnevernsarbeid der det ikke vil ligge til grunn en *faglig fasit*, og hvordan barnevernsarbeidernes personlige erfaringer kan påvirke forståelsen av situasjonen. Denne informanten fremstod uskikker på om det faglig sett kunne begrunnes at personer med tidligere rushistorie kunne fungere som fosterforeldre, samtidig som vedkommende uttalte at *jeg kjenner jo flere som har brukt hasj over lang tid, men som er fine personer i dag*. Dette synliggjør hvordan personlige erfaringer kan influere profesjonell praksis på en uintendert måte. Hvordan skal denne barnevernsarbeideren faglig fremme personen som egnet fosterfar? Blir alternativet å ikke fremme personen da det ikke faglig sett kan begrunnes? I dette tilfelle, som mange andre situasjoner i barnevernsarbeid vil det ikke finnes en faglig fasit på det *rette*, men det vil være en skjønnsvurdering. Hvordan ville en person med negative erfaringer angående rus kunne anslå sammen person som fosterfar? I

hvilken grad spiller våre personlige meninger, verdier, erfaringer og holdninger inn i lignende situasjoner, på en ubemerket måte? Har personlige erfaringer større innflytelse på profesjonell praksis i situasjoner der det foreligger uklare og flertydige perspektiver?

Alle barnevernsarbeiderne uttrykte verdier som nysgjerrighet, åpenhet og ydmyket som viktig i barnevernsarbeid. Min oppfatning var at alle informantene fremstod både nyanserte og engasjerte overfor mennesker i sin praksis. Flere hevdet at de ikke blandet *sitt eget* med *familiens* i profesjonell sammenheng, og alle virket samstemte i oppfattelsen om at det ikke var akseptabelt å veilede familier basert på egne erfaringer og holdninger.

Barnevernsarbeideren som oppfattet erfaringsbasert kunnskap som betydningsfullt for *forståelse* av situasjoner i profesjonell praksis, påpekte samtidig håndtering av å skille egne erfaringer fra klienters. Personen fremhevet å undre seg sammen med klienter, slik at de kunne *hente frem svar selv*. I materialet synliggjorde seg forbindelser mellom barnevernsarbeiderens personlige erfaringer og oppfattelsen av barn-foreldre relasjonen. Informanten hadde ideer om at *barn elsker sine foreldre uansett*, som fikk innflytelse på hvordan personen samtalte med barn i profesjonell sammenheng:

«Istedenfor å si: ja, ja faren din har gjort det og det, stakkers deg, og sånn kan du ikke ha det og sånn skal ikke pappaer være (...). Men med unger, det å gi de en opplevelse av at jeg forstår at selv om foreldrene deres gjør mye rart så er de ålreite også»

Mitt poeng er, ved at barnevernsarbeiderne ikke tenker på dette som punktueringer, kan det være en risiko for å betrakte slike sammenhenger som *sann kunnskap*. Det kan medføre at barnevernsarbeiderens punktueringer blir mer ledende for prosessen, enn ulikheter hos barn. Kan det tenkes at noen barn opplever å ikke bli hørt ved at det fokuseres på positive aspekter ved deres foreldre? Barnevernsarbeiderens opplevelse var at barn ofte følte seg bekreftet gjennom denne måten å bli møtt på, og kan peke mot at barnevernsarbeideren *forstår* disse situasjonene basert på egne erfaringer. Jensens (2008) forskning argumenterer for at sammenfall mellom terapeuters personlige og profesjonelle selvopplevelse kan øke kvaliteten på terapien (Jensen 2008), det kan tenkes å kunne overføres til barnevernsarbeid. Slik jeg anser det kan barnevernsarbeidernes ulike *personlige* punktueringer både komme til nytte og virke begrensede for personer i deres profesjonelle praksis. Synliggjør dette et behov for refleksjon omkring egne punktueringer? Selv om barnevernsarbeiderne uttrykte at de ikke eksplisitt delte personlige erfaringer i sin praksis, vil barnevernsarbeiderens punktueringer få innflytelse på profesjonell praksis.

6.2 Faglig resonans

Det åpenbarte seg sammenhenger i materialet mellom personlige erfaringer og tema barnevernsarbeiderne fokuserte på i tillæring av fagkunnskap, som videre syntes å påvirke punktueringer i profesjonell praksis. Det er grunn til å tro at temaer barnevernsarbeiderne ikke ble like opptatt av i fagkunnskapen, vil de ikke være oppmerksomme på i sin praksis. Dette kan belyses gjennom begrepet kontekstforståelse, der vi kun *oppdager* informasjon innen vår forståelsesramme. Historien der barnevernsarbeideren og kollegaen punktuerde ulikt, kan peke på hvordan barnevernsarbeiderens personlige anskuelse påvirker deres profesjonelle arbeid. Ved tillæring av fagkunnskap synliggjorde det seg forbindelser mellom barnevernsarbeidernes personlige erfaringer og fenomen uttrykt i teori/metode. Barnevernsarbeiderne sammenlignet egne erfaringer med fagkunnskapen de lærte om, som medførte at anskuelsen av teorier ble kontekstuert gjennom egne erfaringer. Samspeillet mellom personlige erfaringer og *forståelsen* av fagkunnskap var for meg det mest overraskende i materialet. Barnevernsarbeideren som selv hadde vært sen i egen utvikling viste til hvordan egne erfaringer bidro til en personlig anskuelse av barns normalutvikling. Dette kan forklares gjennom Schibbyes (2009) forståelse om at profesjonelle *personliggjør* kunnskapen sin. Barnevernsarbeidernes sammenligning av erfaringer i egen barndom og foreldrerolle med fagkunnskap, kan belyses gjennom Jensen (2008) sine ideer om hvordan vår personlige kontekst gir *mening* til profesjonell praksis. Fenomenet med at denne sammenligningen mellom personlige erfaringer og fagkunnskap kan betraktes som en form for *faglig resonans* (eget begrep). *Faglig resonans* oppstår ved at barnevernsarbeideren opplever gjenklang mellom deler av sin virkelighetsoppfatning og fenomen det læres om i fagkunnskap. Utgangspunktet for denne ideen går i tråd med tanker hos Jensen (2008) om hvordan vår forståelsesramme bidrar til å tolke erfaringer. *Faglig resonans* innebærer at det viser seg en gjenkjennelse mellom barnevernsarbeiderens egne erfaringer og fenomen fagkunnskapen representerer. I tillæring av tilknytningsteori uttrykte den ene informantene hvordan begrepet *svak mor* vekket gjenklang i egne erfaringer. Vedkommende opplevde at det begrepet *svak mor* representerte, ga *mening* til erfaringer i egen barndom. For meg lot det til å være en sirkularitet mellom det *svak mor* representerte for barnevernsarbeideren, og den gjenkjennelsen personen opplevde omkring erfaringer med egen mor. Denne gjenklangen uttrykte personen ga *mening*, både i det personlige liv og i profesjonell praksis. At jeg forstår det som en sirkulær prosess innebærer at begrepet *svak mor* og barnevernsarbeiderens egne erfaringer gjensidig påvirker hverandre. Det vil si at jeg ikke betrakter det lineært som at begrepet *svak mor* påvirker barnevernsarbeiderens forståelse, men som en sirkulær sammenheng uten en bestemt begynnelse eller slutt. Med Gadammers ideer vil

alt vi forstår skje med utgangspunkt i en form for forforståelse. Dette innebærer at barnevernsarbeideren opplever å *forstå* et begrep, og at begrepet gir *mening* innenfor forståelsesrammen. Det kan medføre at barnevernsarbeiderne utvikler en personlig anskuelse av fenomen de lærer om i fagkunnskap, som gir *mening* i profesjonell sammenheng. Det innebærer at barnevernsarbeiderne opplevde å *gjenkjenne samme* fenomen i sin praksis. Jeg betrakter det som barnevernsarbeiderne opplever en meningsfull forbindelse mellom den personlige anskuelser av fagkunnskap og fenomen i profesjonell praksis. Det vil si at den *faglige resonansen* ikke bare opptrer i barnevernsarbeidernes hode, men utspiller seg i møte mellom barnevernsarbeiderne og situasjoner i profesjonell praksis. Dette fenomenet kan kalles *faglig relasjonell resonans* (eget begrep), og kan slik jeg anser det utvikle seg i ulike retninger.

Det kan tenkes at barnevernsarbeidernes personlige erfaringer kan medføre en utviklet oppfatningsevne av fenomen i fagkunnskap, som kan lede til en omfangsrik forståelse. Sirkulariteten mellom erfaringer i barnevernsarbeidernes liv og fenomen uttrykt i fagkunnskapen, kan tenkes å utgjøre en resonans både på det følelsesmessige og det erkjennelsesmessige planet. Beskrivelser i kategori 1 synliggjør sammenhenger for hvordan personlige erfaringer medfører raushet, sensitivitet og håp i profesjonell praksis. Kan det tenkes at *faglige resonans* kan bidra med lignende sammenhenger. Barnevernsarbeideren som uttrykte å være tydelig med de *svake mødrene* kan tolkes til å være mindre sensitiv i møte med disse mødrene. Informanten som opplevde å ikke *overdramatiserte* når barn var sene i utvikling, kan betraktes som å bringe inn håp i profesjonell sammenheng. Det kan tenkes at det kan oppstå situasjoner der barnevernsarbeiderne opplever dissonans til fenomen uttrykt i fagkunnskap, og som ikke samsvarer med egne erfaringer og holdninger. Hvordan vil barnevernsarbeiderne tillære seg denne kunnskapen? Er det muligheter for at opplevelser av dissonans i møte med fagkunnskap medfører at det fenomenet ikke vektlegges? Ericsson påpeker at barnevernet har hatt ulike tema på dagsorden gjennom tidene, og hevder at den tiltagende profesjonaliseringen av barnevernet får betydning for hva man ser etter i barnevernssaker. Han hevder fokuset i saker synes å trekke vekslers på den kunnskapen barnevernsarbeideren har (Ericsson 2003).

Forholdet mellom den profesjonelle og klienten er som tidligere henvist til med å bestemme utfallet av samarbeidet mellom dem. Slik jeg betrakter det kan den *faglige relasjonelle resonansen* være meningsfull å inkludere i vår forståelse av profesjonell praksis. Kan det tenkes å være sammenhenger mellom barnevernsarbeiderens *faglig resonans* og opplevelsen

av å oppdage mer av det *samme* fenomenet i sin praksis? Kan det tenkes at tillæring av ulike tilknytningsmønstre vil kunne medføre at barnevernsarbeideren oppdagere flere *svake mødre* i sin praksis enn tidligere? Schibbye er opptatt av at den profesjonelle ikke skal få klienten til å passe inn i teorien, men at kunnskap og teori skal passe for klienten. Hun hevder derfor et behov for at profesjonelle må ha et refleksivt forhold til egne teori, og være bevisst egen metateori. Kunnskaper om egen forståelsesramme og vitenskapsteoretisk tilnærming kan forstås som metakunnskap (Schibbye 2009). I følge Jensen (2008) kan resonans mellom den profesjonelle og klienten omfatte store eller mindre deler av relasjonen. Dette kan overføres til *faglig resonans* barnevernsarbeiderne opplever i sin profesjonelle praksis. Vil det begrepet *svak mor* representerte for barnevernsarbeideren oppta store deler av fokuset, og vil det være plass til andre forståelser i tillegg? Det kan tenkes å påvirke barnevernsarbeidernes grad av nysgjerrighet for andre tilnærminger. I praksisen vi står i har vi begrenset erfaring, vi har ikke møtt *alle* familier. Når vi kommer til familier med en bakgrunn der våre erfaringer ikke strekker til, kan det være slik at vi allikevel forsøker å plassere familien i en kjent kategori? Som Jensen (2008) påpeker kan graden av vår nysgjerrighet variere i løpet av ´en samtale.

Det sentrale spørsmålet slik jeg betrakter det blir om barnevernsarbeiderne oppfatter fagkunnskap som å tilegne seg et nytt språk som gjør de mer i stand til å befestet det som *alltid ha vært der*. Innebærer barnevernsarbeideres forståelser at de ser verden ved hjelp av modeller, eller anses modeller som forenklinger av virkeligheten, og derfor bygger på forutsetninger og antagelser. Fremstilles faglig kunnskap som sann, eller konstruert og kontekstavhengig? Vektleggingen av ulike typer kunnskap ved meningsutveksling i barnevernstjenesten vil kunne si noe om hvilken status forskjellige kunnskapstyper vektlegges, og hvilke som ikke gjør det. Trolig vil forståelser omkring egen forståelsesramme tillegges liten betydning i barnevernsfeltet. Barnevernsarbeidere forholder seg til forskning og faglig kunnskap, men står det i motsetning til utforskning av ulike kontekstforståelser?

6.3 Kan skillet mellom privat, personlig og profesjonell bidra til å skyggelegge innflytelsen av personlige erfaringer i profesjonell praksis?

Schibbye (2009) hevder selvavgrensning i profesjonell praksis gjøres gjennom en språkliggjøring, ved at forskjellen mellom oss selv og den andre artikuleres. Dette språket kan synes å være noe manglende i barnevernsfeltet, og det er usikkert om å *ikke blande inn sitt*

egget, blir et tydelig og reflektert nok språk for å oppnå selvavgrensning. Forsker og terapeut Anne Øfsti skriver om hvordan språkhandlinger³³, ord og begreper kan trekke oss i visse retninger, og kan gjøre oss blinde for andre retninger (Øfsti 2010). Språkbruken med å *skille sitt eget fra familiens* kan slik jeg betrakter medføre at barnevernsarbeiderne opplever å skille mellom seg selv og den andre, men ved at begrepene inneholder en enten–eller-betydning kan nyanser forsvinne, og personlige erfaringers innflytelse skje ubemerket. Flere av barnevernsarbeiderne var opptatt av skillet mellom privat, personlig og profesjonell som tidligere henvist til. Barnevernsarbeiderne uttrykte at det var viktig å ikke bli *for personlig* i profesjonell sammenheng, samtidig oppfattet jeg det som at de ikke klarte å språkliggjøre den *usynlige grensen*. Holdninger bor ikke kun i oss selv, men blir skapt mellom oss. Er gode holdninger nok for en god profesjonelle praksis, eller trengs det også et språk i barnevernsfeltet for det som foregår i relasjonen? Schibbye (2009) er opptatt av både den terapeutiske holdningen, og relasjonen mellom terapeut og klient, og fremhever selvavgrensning som sentralt i profesjonell praksis. Kunne resonanskartet i barnevernsarbeid bistå barnevernsarbeiderne i å bli mer oppmerksomme på hvordan personlige erfaringer får innflytelse? Resonanskartet kunne tenkes å lede til utforsking av egen og andres kontekstforståelse. Ved å ha fokus på resonans kunne det kanskje flyttet fokus fra det personlige ansvaret å ikke bli *for personlig*, til oppmerksomhet mot dynamikk i relasjoner. Dette kunne slik jeg ser det gitt barnevernsarbeidere mulighet til å registrere om relasjonen mellom seg selv og klienten tok form som symmetrisk eller komplementær, som kan peke på hvordan budskapet de ønsker å formidle blir mottatt. Det kan tenkes at det i barnevernsarbeid vil oppstå relasjoner mellom barnevernsarbeideren og klienten som utvikler seg til en symmetrisk form, ved at det oppstår kamp om den *rette* forståelsen. Jensen påpeker at dialog handler om å utforske ulike virkelighetsforståelser, men påpeker at det ikke nødvendigvis innebærer å forlate egen forståelse (Jensen 2008). Forståelsen av resonans kunne slik jeg betrakter det bistå barnevernsarbeiderne i situasjoner der de opplever kamp eller blir provosert, ved å flytte fokus fra personlig ansvar for å ikke bli *for personlig*, til fokus på det flertydige i relasjoner.

Schibbye (2009) hevder at mangel på selvrefleksivitet og selvavgrensning kan lede til en uheldig fokus på atferd og egenskaper i profesjonell sammenheng. Ved at noe fremstår som provoserende kan ikke det vise til at det er utfordrende å holde personlige holdninger og

³³ Språkhandlinger innebærer å gjøre ting med språket som beskrive, definere og argumentere. Språkhandlinger kan være både direkte og indirekte handlinger (Øfsti 2010).

verdier adskilt fra profesjonell praksis? Slik jeg betrakter det kan våre personlige standarder og kontekstforståelser prege vår profesjonelle praksis, uten at vi selv er klar over det:

«Jeg synes det er utfordrende med alle de derre barnefordelingssakene hvor foreldrene stadig prøver å få (latter) barnevernet på sitt lag. (...). Og så blir det litt sånn meningsløst fordi det er barnevernssak bare fordi foreldre ikke klarer å samarbeide og det er litt sånn ahh, skjerp dere bare, provoserende»

M: *Hvilken betydning har det hatt i ditt liv, det med foreldrekonflikter?*

«Nei, det har ikke noe, jeg har ikke noe sånn erfaring med... med det fra egen, eget liv. Nei, mamma og pappa er jo skilt, men det var på en måte. Tror jeg aldri har hørt dem krangle. Så det har aldri være noen konflikt» (1/6).

Dette utsagnet peker for meg på at barnevernsarbeideren ikke erkjenner forbindelser mellom egne foreldre som ikke kranglet, og en opplevelse av å bli provosert ved foreldrekonflikter i profesjonell praksis. Den samme personen var opptatt av å holde egne erfaringer adskilt fra profesjonell praksis. Kan det tenkes at barnevernsarbeideren opplever å bli provosert ved at personens egne erfaringer er det motsatte av foreldrekonflikter? Det kan belyses gjennom Jensen (2008) sitt begrep om *utfordrende gjensidig resonans*, der den profesjonelles personlige erfaringer kan møte andre standarder i sin praksis. Slik jeg anser det kan barnevernsarbeiderens egne erfaringer med foreldre som ikke var i konflikt, ligge som en ubevisst standard hos personen. Vil det å ikke bli *for personlig* kunne hindre dette? En rekke forskere har vektlagt betydningen av barnevernsarbeidernes forforståelser for hvordan relasjoner utvikles i barnevernet (Egelund 1997; Eide 2009);(Østby 2011). For å bli bevisst hvordan vår forforståelse kan påvirke oss, trengs det også et reflektert nok språk for å kunne belyse disse nyansene slik jeg anser det.

6.4 Personlige erfaringer skal ikke få innflytelse- og heller ikke snakkes om

Et paradoks jeg kunne synes å merke i materialet var ideen om at personlige erfaringer ikke skulle få innflytelse i profesjonell sammenheng, samtidig som temaet ikke skulle snakkes om. Det virket til å være et personlig ansvar å skille personlige erfaringer fra profesjonell praksis, gjennom å ikke bli *for personlig*. En barnevernsarbeider trodde grunnen til at personlige erfaringer ikke er et tema har to funksjoner i barnevernsfeltet:

«Det var jo en tosidig greie. At de for eksempel skulle tenke: Ja, du har jo ikke noe du skulle ha sagt for du har jo ikke barn. Det bør jo ikke være sånn heller. Så det var sikkert toveis, både å beskytte saksbehandler, men også at det kunne bli uprofesjonelt» (3/17).

Vedkommende tror ideene om å ikke blande inn noe personlig henger igjen fra tidligere holdninger, som hadde som funksjon å beskytte barnevernsarbeiderne mot tvil om deres kompetanse, og oppfattelsen av at personlige erfaringer kan forstyrre den profesjonelle rollen. Det kan tenkes at troen på den profesjonelle barnevernsarbeideren, som ikke lar seg forstyrre av personlige erfaringer og oppfatninger ble forsterket med inntog av evidensbaserte metoder i barnevernsfeltet, ved at den som utfører metoden ikke gis fokus. Linda Kristin Lorentsen (2011) pekte på at hvis barnevernsarbeidere skal innta ulike perspektiver og reflektere rundt egen rolle, kan de risikere at egen fagidentitet blir sterkt utfordret. Kan idealet om å holde personlige erfaringer adskilt fra profesjonell sammenheng, medføre at andre ideer ikke får plass, og at det kan oppfattes som et tabu å bringe inn andre ideer i barnevernsfeltet? Tabu temaer kan forstås som sosiale konstruksjoner, og et tabu utfordrer de gyldige virkelighetsforståelsene. Å bryte tabuer kan innebære mange konsekvenser, som å få ulike stempler som uprofesjonell og uegnet. En informant beskriver frykten for å bli satt i bås, ved deling av egne erfaringer. Som synliggjort i denne undersøkelsen har personlige erfaringer innflytelse på profesjonell praksis, på måter som kan betraktes positivt og motsatt. Selv om flere barnevernsarbeidere oppfattet å selv å mestre skille mellom seg selv og den andre, uttrykte alle et behov for å snakke om forbindelser mellom personlige erfaringer og profesjonell praksis. Ingen av informantene opplevde at dette var et tema på arbeidsplassen, men de nevnte alle kolleger de kunne snakke med. Samtidig satt en informant ord på at vedkommende opplevde bedre sortering av egne erfaringer i ekstern veiledning:

«Jeg føler nok at jeg får mer sånn hjelp til å kvitte meg med det i veiledning. (...) Veileder er flinkere til å hjelpe meg til, ja å sortere det da. (...) De (kolleger) er kanskje ikke så opptatt av å hjelpe meg, men sine egne følelser opp i det. Og det jeg trenger er nok å sortere det, ikke bare høre hva slags følelser andre har opp i det» (1/9).

Hva kan grunnen være til at barnevernsarbeideren opplever bedre hjelp til dette med ekstern veileder? Kan det ha sammenheng med at den eksterne veilederen benytter et annet språk og en annen forståelse? Kan det oppleves som et mer akseptert tema hos ekstern veileder?

Barnevernsarbeiderne fortalte også om forventninger til at egne personlige erfaringer skulle være bearbeidet og avklart:

«Det er veldig personlig. For mange år siden så mistet vi et ufødt barn. Og så kommer jeg hjem til en familie 3 -4 år etter at det hadde skjedd. Og så begynner vi å bla i familiealbum og så viser de plutselig fram en liten kiste hvor de hadde mistet et barn i krybbedød. Og hvorpå jeg begynner å hylgrine. Altså da er jeg jo over i grense privat, men det var bare helt automatisk» (3/12).

Kan vi hindre at slike situasjoner oppstår? I møte med andres historier kan det oppstå gjenklang med egne erfaringer. Barnevernsarbeideren beskrev at vedkommende ikke delte denne opplevelsen på egen arbeidsplass, da personen på den tiden opplevde å ha en utrygg relasjon til egen leder. Hvordan vil det virke inn i barnevernsarbeiderens hverdag og hvordan påvirker det praksis at slike situasjoner ikke blir snakket om? I følge Gadamer kan det vi stenger ute, påvirke oss mer enn det vi er bevisst på. Jensen (2008) skriver om hvordan den profesjonelle kan trenge hjelp til å avgrense og avklare situasjoner for å kunne holde fast i en profesjonell rolle. Schibbye (2009) påpeker hvordan terapeuters egenerapi har god effekt på egen selvrefleksjon- og selvavgrensning. I situasjonen med barnevernsarbeideren som gråt, ble det beskrevet at situasjonen *knyttet* familien og vedkommende tettere sammen. Som med Jensens (2008) ideer kan betraktes som at informanten hadde tilgang på en *forståelse* som bidro positivt til det profesjonelle samarbeidet. Hva medfører det at forbindelser mellom personlige erfaringer og profesjonell praksis ikke snakkes om i barnevernsfeltet? Kan mangel på et reflektert språk for å synliggjøre sammenhenger mellom personlige erfaringer og profesjonell praksis være en grunn til at det ikke snakkes om?

7 Avslutning

I dette kapitlet vil jeg reflektere kritisk over prosjektet, oppsummere det jeg oppfatter som funn og synliggjøre noen momenter som kan være interessante for videre forskning

7.1 Selvrefleksjon og kritisk blikk på egen studie

Som skrevet tidligere er materialet som blir fremstilt basert på egne fortolkninger av informantenes utsagn. Ved at informantene hadde fått tilsendt analyser underveis i prosessen, kunne dette bidratt til å belyse temaer ytterligere. Selv om alle informantene samtykket til å delta i studien kan det tenkes at det kan oppleves sensitivt å lese om egne utsagn i ettertid. Det kan tenkes at det for noen av informantene vil være ubehagelig å lese om forbindelser de selv ikke var oppmerksomme på under intervjuet. Jeg vil fremheve at jeg har valg ut utsagn fra informantene, og de skal ikke forstå som å representere *hele* forståelsen til informanten.

Jeg vil nok en gang poengtere at utsagnene er tatt ut fra sin kontekst, og blitt ytterligere fortolket av meg. Jeg håper allikevel at noen av sammenhengene som blir henvist til i oppgaven kan lede til noen nye forståelser.

Det kan tenkes at mine punktueringer har ledet meg til å fokusere på visse forbindelser og overse andre spennende vinklinger. Jeg tenkte før studien at det antagelig ikke ble snakket om sammenhenger mellom personlige erfaringer og profesjonell praksis, og det kan antas at jeg dermed har fortsatt å punktuere på dette. På samme måte som det er noe jeg har punktuert på er det forbindelser og sammenhenger jeg har utelatt, og ikke lagt merke til.

Empirien bygger på uttalelser fra et begrenset antall informanter. Disse kan tenkes å være mer interessert i temaet enn andre barnevernsarbeidere. Undersøkelsen er ikke ment til å kunne overføres, men det kan tenkes at noen av punktene som blir belyst kan gjelde flere barnevernsarbeidere.

Da temaet for oppgaven har vært personlige erfaringers innflytelse kan det tyde mot at undersøkelsen har hatt et begrenset fokus i forhold til hva som påvirker barnevernsarbeidernes praksis. Oppgaven skal ikke forstås som at personlige erfaringer er ledende for barnevernsarbeidernes vurderinger i profesjonell praksis. Men denne studien har fokusert på den delen av praksisen der personlige erfaringer får innflytelse.

7.2 Oppsummering av forskningsspørsmål og forskningsfunn

Jeg oppfatter at alle kategoriene som ble utviklet i løpet av undersøkelsen ga utvidende forståelse av forskningsspørsmålet:

Hvordan kan vi betrakte sammenhenger mellom barnevernsarbeideres personlige erfaringer og deres profesjonelle praksis i barnevernsfeltet?

Når det gjelder personlige erfaringer innflytelse på profesjonell praksis, mener jeg å ha identifisert flere sammenhenger. Et av mine underspørsmål lød slik:

Hvordan kan barnevernsarbeideres personlige erfaringer ha forbindelser til deres anskuelser av situasjoner i profesjonell praksis?

Jeg hevder i denne oppgaven å ha synliggjort hvordan barnevernsarbeiderens personlige erfaringer og forståelse av situasjoner i profesjonell sammenheng har forbindelser til hverandre. Det mest åpenbare dreier seg om hvordan personlige erfaringer endrer barnevernsarbeidernes anskuelse, og dermed den profesjonelle praksisen. Det viste seg forbindelser mellom barnevernsarbeidernes personlige erfaringer og punktueringer de gjorde i praksis. Barnevernsarbeiderne kunne vise til hvordan egne erfaringer hadde bidratt til at de opplevde å være mer nyanserte, rausere, sensitive, og ha mer håp for endring i sitt arbeid. Informantene hadde mer vanskeligheter med å sette ord på hvordan egne erfaringer eventuelt kan ha en negativ innflytelse på egen praksis, og mulig peker dette mot manglende språk for å kunne gjenkjenne og beskrive slike forbindelser. Andre underspørsmål var:

Hvordan kan barnevernsarbeidernes personlige erfaringer ha forbindelser til hvilke fenomen de fokuserer på ved tillæring av fagkunnskap?

Hvordan kan barnevernsarbeidernes personlige erfaringer ha forbindelser til hvordan de anskuer fagkunnskap og fenomenen i profesjonell praksis?

Det jeg ble mest overrasket over i materialet var hvordan barnevernsarbeiderne sammenlignet egne erfaringer med fenomenen de lærte om i fagkunnskapen. Jeg hadde en forutelse om at våre personlige erfaringer kan være ledende for hva vi vektlegger i tillæring av fagkunnskap, og at dette kan påvirke vårt fokus i profesjonell sammenheng. Undersøkelsen viser til hvordan barnevernsarbeidernes egne erfaringer får innflytelse på hva de legger vekt på, og implisitt hva de ikke fokuserer på. Materialet synliggjorde hvordan barnevernsarbeidernes egne erfaringer ga gjenklang, med fenomenen uttrykt i fagkunnskapen. Jeg kalte dette fenomenet

faglig resonans, etter ideer hos Per Jensen. Denne faglige resonansen virket til å gi mening til informantenes egne erfaringer. Samtidig synliggjorde det seg hvordan dette utsilte seg i den profesjonelle praksisen, ved at fenomenet i fagkunnskap som ga mening til egne erfaringer, også ga mening for situasjoner i jobbsammenheng. Jeg valgte å kalle dette faglig relasjonell resonans. Det kunne synes som egne erfaringer, fenomenet beskrevet i fagkunnskap og situasjoner i praksis ble oppfattet som en meningsfull sammenheng for barnevernsarbeiderne. Dette peker både på at barnevernsarbeiderne utviklet en personlig anskuelse av fenomenet i fagkunnskapen. Det kan medføre at barnevernsarbeiderne opplever en mer omfangsrik forståelse, og det kan lede til at barnevernsarbeideren *oppdager* mer av det de gjenkjenner og finner meningsfullt. Muligens kunne det vært nyttig med lignende forståelser i barnevernsfeltet. De siste underspørsmålet dreide seg om:

Hvordan kommer forbindelser mellom barnevernsarbeideres personlige erfaringer og profesjonell praksis til uttrykk i barnevernsfeltet?

Barnevernsarbeiderne beskrev hvordan de var opptatt av skillet mellom privat, personlig og profesjonell. De uttrykte at det var grenser for *hvor personlig* det var akseptabelt å være i profesjonell praksis, samtidig som de ikke greide å språkliggjøre hvor denne usynlige grensen gikk. De kunne alle beskrive ubehagelige følelser ved å grense over, men konstruksjonen *for personlig* virket til å være utydelig og ulik hos de forskjellige barnevernsarbeiderne. Informantene virket til å oppleve å mestre et skille mellom seg selv og klientene, ved å ikke bli for personlige. Samtidig synliggjorde undersøkelsen hvordan barnevernsarbeidernes personlige erfaringer kan ha innflytelse på en uintendert og ubemerket måte. Det virket for meg til å være et manglende språk blant barnevernsarbeiderne for å snakke om forbindelser mellom egne erfaringer og profesjonell praksis. En informant oppfattet temaet til å være tabu i barnevernsfeltet. Samtidig uttrykte alle informantene et behov for å snakke om forbindelser, og en informant opplevde å få hjelp til sortering i ekstern veiledning. Kan det være fordi veileder benytter et annet språk? Det store paradokset i materialet var ideer om at personlige erfaringer ikke skulle ha innflytelse på profesjonell praksis, samtidig som eventuelle forbindelser ikke skulle snakkes om. Det virket til å være et personlig ansvar å ikke skulle bli for personlig. Er manglende språk for sammenhenger en mulig forklaring på at forbindelser mellom egne erfaringer og profesjonell praksis ikke omtales?

Jeg opplevde det til å være forbindelser mellom kategoriene jeg utviklet i oppgavene, og disse forbindelsene bidro til å utvide analysen. Jeg kan ikke hevde å ha utviklet en teori, basert på

materialet som ligger til grunn, men hevder å ha synliggjort forbindelser mellom barnevernsarbeideres personlige erfaringer og profesjonell praksis.

7.3 Fremtidige forskningsmuligheter

Gjenklangen mellom barnevernsarbeidernes egne erfaringer og fenomen de lærte om i fagkunnskapen kunne vært interessant å forsket videre på. Spesielt hvordan denne forbindelsen utspiller seg i den profesjonelle praksisen. Det kan tenkes at barnevernsarbeiderne både opplever gjenklang på det følelsesmessige planet og det erkjennelsesmessige planet, som kunne vært spennende å undersøke videre. Videre kunne det vært interessant å forsket videre på om gjenkjennelsen med egne erfaringer og fagkunnskap kan bidra til kvaliteter i profesjonell praksis som håp og sensitivitet, og eventuelle motsatte kvaliteter.

Noe annet spennende hadde vært å utforske hvordan barnevernsarbeidere snakker om og forstår uenigheter i saker. Snakkes dette frem som ulike forståelser, eller blir det mer kamp om den *rette* forståelsen? Hvem *vinner* eventuelt frem, med den beste forståelsen av situasjonen? Hvordan oppfattes det å fremme eventuelle motstridene oppfatninger?

Et siste interessant område jeg vil trekke frem, er hvordan barnevernsarbeideren hadde opplevd å innlemme resonanskartet som en del av det profesjonelle arbeidet.

7.4 Litteraturliste

- Aadland, E. (2004). *"Og eg ser på deg-": vitenskapsteori i helse- og sosialfag*. Oslo, Universitetsforlaget. 1. utg. Oslo : Tano Aschehoug, 1997
- Alve, G. (2006). *Terapeutrollen i samhandling: en studie av ergoterapeuters samhandlingsmåter i møte med pasienter*. Oslo, Unipub.
- Anderson, H., P. Jensen, et al. (2008). *Inspirasjon: Tom Andersen og reflekterende prosesser*. Oslo, Gyldendal akademisk. Engelsk originalutg.: London : Karnac, 2007
- Anderssen, N. og Christansen, Ø. (2011). *Fra bekymring til overbevisning: Barnevernets beslutninger om å plassere barn utenfor hjemmet*. Artikkel i Tidsskriftet Norges barnevern. Nr. 4. Vol.88. Universitetsforlaget.
- Bae, B. (2009). *Å se barn som subjekter*. I: S. Mørreaunet, F. Søbstad, R. Øfsti og O. Grotheim (red.) *Inspirasjon og kvalitet i praksis: med hjerte for barnehagefeltet*. Oslo: Pedagogisk forum.
- Bateson, G. (2000). *Steps to an ecology of mind*. Chicago, University of Chicago Press. 1. utg. 1972
- Bateson, G. and B. Nake (2005). *Mentale systemers økologi: skridt i en utvikling*. København, Akademisk Forl.
- Berger, P. L. and T. Luckmann (1966). *Den samfundsskabte virkelighed: en videnssociologisk afhandling*. [København], Lindhardt og Ringhof.
- Binder, P.-E., Holgersen, H., og Nielsen, G. H. (2009). *Why did I change when I went in to therapy? A qualitative analysis of former patients' conceptions of successful psychotherapy*. *Counselling and Psychotherapy Research*, 9 (4), s.250-256.
- Burr, V. (2003). *Social constructionism*. London, Routledge.
- Chand, A., og Thoburn, J. (2005). *Research Review: Child and family support services with minority ethnic families: what can we learn from research?* *Child and Family Social Work* (10), 169-178.
- Charmaz, K. (2006). *Constructing grounded theory: a practical guide through qualitative analysis*. London, Sage.
- Christiansen, Ø. (2011). *Når barn plasseres utenfor hjemmet: beslutninger, forløp og relasjoner : under barnevernets (ved)tak*. Bergen, Universitetet i Bergen.
Delvis opptrykk av artikler

- Collins, R. (1994). *Four Sociological Traditions*. Oxford University Press
- Corbin, J. M. and A. L. Strauss (2008). *Basics of qualitative research: techniques and procedures for developing grounded theory*. Thousand Oaks, California, Sage.
- Egelund, T. (1997). *Beskyttelse af barndommen: sosialforvaltningers risikovurdering og indgreb*. København, Hans Reitzels forlag.
Bibliografi: s. 369-394
- Eide, K. (2009). Over profesjonelle barrierer: et minoritetsperspektiv i psykososialt arbeid med barn og unge. Oslo, Gyldendal akademisk.
- Ekeland, T. J. (1999). *Evidensbasert behandling: kvalitetssikring eller instrumentalistisk mistak*. Tidsskrift for Norsk Psykologforening (36), 1036-1047.
- Foucault, M. and C. Gordon (1980). *Power/knowledge: selected interviews and other writings 1972-1977*. Brighton, Harvester Press.
- Gadamer, H.-G. and L. Holm-Hansen (2010). *Sannhet og metode: grunntrekk i en filosofisk hermeneutikk*. Oslo, Pax.
- Gergen, K. J. (2001). *Social construction in context*. London, Sage Publications.
- Gergen, K. J. (2005). *Virkeligheter og relationer: tanker om sociale konstruksjoner*. København, Dansk Psykologisk Forlag.
- Glaser, B. G. and A. L. Strauss (1967). *The discovery of grounded theory: strategies for qualitative research*. New York, Aldine de Gruyter.
- Goodson, I. F. (2003). *Professional knowledge, professional lives: studies in education and change*. Maidenhead, Open University Press
- Hagen, T. E. (2011). *Terapeuters alkoholerfaringer - påvirkes av praksis?: en IPA studie*. [Oslo], Tor Egil Hagen. Masteroppgave i Familieterapi, Diakonhjemmet Høgskole
- Hattie, J.A.C. (2009) *Visible learnings: a synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement*. London: Routledge.
- Haug, P. (2010). *Det som skjer I klasseromma*. I P. Haug (red.) Kvalifisering til læreryrket. Oslo: Abstrakt forlag.
- Holm-Hansen, J., T. Haaland, et al. (2007). *Flerkulturelt barnevern: en kunnskapsoversikt*. Oslo, NIBR.
- Homme, L. G. B. (2011). *Om barnevernarbeiderens møte med familien: betydningen mellom barnevernarbeiderens personlige og private erfaringer og profesjonell praksis i familien*. [Oslo], Liv Gyro Brokke Homme.. Masteroppgave i Familieterapi, Diakonhjemmet Høgskole

- Hårtveit, H. and P. Jensen (2004). *Familien - pluss én: innføring i familierapi*. Oslo, Universitetsforlaget. 1. utg. Oslo : Tano Aschehoug, 1999.
- Jensen, P. (2008). *The Narratives which connect...: a qualitative research approach to the Narratives which connect therapists' personal and private lives to their family therapy practices*. London, University of East London.
Avhandling (dr.Sys.psych.) - University of East London
- Jensen, P. and H. Aspelien (2009). *Ansikt til ansikt: kommunikasjons- og familieperspektivet i helse- og sosialarbeid*. Oslo, Gyldendal akademisk.
- Jensen, P. and I. Ulleberg (2011). *Mellom ordene: kommunikasjon i profesjonell praksis*. Oslo, Gyldendal akademisk.
- Killén, K. (2009). *Sveket, I, Barn i risiko- og omsorgssviktsituasjoner*. Oslo, Kommuneforlaget.
- Kvale, S. and S. Brinkmann (2011). *Interview: introduktion til et håndværk*. København, Hans Reitzel.
- Kvale, S., S. Brinkmann, et al. (2009). *Det kvalitative forskningsintervju*. Oslo, Gyldendal akademisk.norske utg. Oslo : Ad notam Gyldendal
- Lampert, M.J. (2004). *Handbook of psychotherapy and behavior change*. Hoboken, N.J; John Wiley & Sons, Inc.
- Lipsky, M. (1980). *Street-level bureaucracy: dilemmas of the individual in public services*. New York, Russell Sage Foundation.
- Martin, D. J., Garske, J. P., og Davis, K. M. (2000). *Relation of the Therapeutic Alliance With Outcome and other Variables*. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 68(3), 438-450.
- Martinsen, K. (2005). *Samtalen, skjønnnet og evidensen*. Oslo: Akribe.
- McNamee, S. and K. J. Gergen (1992). *Therapy as social construction*. London, Sage Publications.
- Mohr, M. and A. Fjell (2001). *Foreldrearbeid i praksis: samarbeid og behandling*. Oslo, Cappelen akademisk forlag. Opplagshistorikk: 2. oppl. 2006
- Nichols, M. P. and R. C. Schwartz (2008). *Family therapy: concepts and methods*. Boston, Pearson/Allyn & Bacon.
- Norcross, J.C. (2010). *The therapeutic relationship I*: B.L. Duncan, S.D. Miller, B.E. Wampold og M.A. Hubble (red.) *The heart & soul of change*. Washington: American Psychological Association.
- Nordahl, G. K. E. (2010). *Sammenhenger mellom terapeuters private og personlige erfaringer og deres profesjonelle praksis: knyttet til graviditet, fødsel og barseltid*.

Masteroppgave i Familieterapi, Diakonhjemmet Høgskole

- Nordenbo, S.E., M.S. Larsen, N. Tiftikci, R.E. Wendt og S. Østergaard (2008). *Lærerkompetanser og elevers læring I barnehage og skole*. København: Danmarks Pædagogiske Universitetsforlag og Dansk Clearinghouse for Uddannelsesforskning.
- Nordstoga, S. (2003). *"-det er så personavhengig": om barnevernarbeiderens personlige makt*. Kristiansand, Høgskolen i Agder.
- NOU (2000: 12). *Barnevernet i Norge*. Tilstandsvurderinger, nye perspektiver og forslag til reformer. Utredning. Avgitt til Barne- og familiedepartementet. Regjeringen.no.
- Orlinsky, D. og M.H. Rønnestad (2005) *How psychotherapists develop*. Washington DC: American Psychological Association.
- Ringdal, K. (2007). *Enhet og mangfold: samfunnsvitenskapelig forskning og kvantitativ metode*. Bergen, Fagbokforl.1. utg. 2001
- Schaanning, E. (1997). *Vitenskap som skapt viten: Foucault og historisk praksis*. Oslo, Spartacus forlag.
- Schibbye, A.-L. L. (2009). *Relasjoner: et dialektisk perspektiv på eksistensiell og psykodynamisk psykoterapi*. Oslo, Universitetsforl.
- Schibbye, A.-L. L. (2012). *Relasjoner: et dialektisk perspektiv på eksistensiell og psykodynamisk psykoterapi*. Oslo, Universitetsforlaget.
- Shulman, L. (1999). *The skills of helping individuals, families, groups, and communities*. Itasca, Ill., Peacock.
- Shulman, L. (2003). *Kunsten å hjelpe*. Oslo; Gyldendal Akademisk.
- Skjervheim, H. (2001). *Deltakar og tilskodar*: S. 473-481.
- Steffe, L. P. and P. W. Thompson (2000). *Radical constructivism in action: building on the pioneering work of Ernst von Glasersfeld*. New York, Falmer.
- Teisbo, K. (2011). *Å være profesjonell - et relasjonelt fenomen: det følelsesmessige, personlige og private aspektet ved terapeutrollen..* Masteroppgave i Familieterapi, Diakonhjemmet Høgskole
- Thagaard, T. (2009). *Systematikk og innlevelse: en innføring i kvalitativ metode*. Bergen, Fagbokforl.
- Tidsskrift for Norsk psykologforening. Oslo, Norsk psykologforening.(36)
- Wampold, B.E. (2001). *The great psychotherapy debate*. London: LEA.

Watzlawick, P., R. Fisch, et al. (1996). *Forandring: prinsipper for hvordan problemer oppstår og hvordan de løses*. Oslo, Gyldendal

Ylvisaker, S. (2004). *Når Omar, Sara og Samuel forteller-: diskurs, ideologi og handling i møtet mellom sosialarbeidere og sosialklienter med ikke-vestlig familiebakgrunn*. Høgskolen i Oslo.

Øfsti, A. K. S. (2010). *Parterapi: kjærlighet, intimitet og samliv i en brytningstid*. Oslo, Universitetsforl.

Ølgaard, B. (2004). *Kommunikation og økomentale systemer: en introduktion til Gregory Batesons forfatterskab*. København, Akademisk Forlag.

Østby, L. (2011). *Sånn er de: om kategorisering og samhandling med etniske minoriteter*. Oslo, Universitetsforl.: S. 57-72.

Avdeling

Dato:

Forespørsel om å delta i intervju i forbindelse med masteroppgave

Jeg er masterstudent i familieterapi og systemisk praksis ved Diakonhjemmet høgskole i Oslo, og holder nå på med en avsluttende masteroppgave.

Temaet for studien er sammenhenger mellom barnevernskonsulenters egne personlige erfaringer og profesjonell praksis. I møte med familier har vi med oss både vår profesjonelle utdanning og erfaring som vi har tilegnet oss underveis, og som vi tar i bruk i vårt arbeid med familier. Denne studien ønsker å utforske hvordan egne personlige erfaringer også spiller inn i den profesjonelle praksisen. Tidligere studier har pekt på personlige livserfaringer som betydningsfulle for faglig utvikling. Jeg ønsker å utforske barnevernskonsulenters tanker og erfaringer rundt sammenhenger mellom personlig erfaring og profesjonell praksis.

Foreløpig problemstilling er: *Sammenhenger mellom barnevernskonsulenters private og personlige erfaringer og profesjonell praksis.* .

Hensikten med studien er å utvikle og utvide forståelsen av barnevernskonsulenters praksis, og løfte frem personlig erfaringers innflytelse på profesjonell praksis.

For å undersøke denne sammenhengen nærmere ønsker jeg å intervju 5 barnevernskonsulenter fra ulike barnevernkontorer i Oslo og Akershusområdet. Intervjuet vil være en samtale som vil ta ca. en time. Samtalen kommer til å bli tatt opp på diktafon, og vil bli slettet når studien er ferdig. Det skal ikke være mulig å spore tilbake intervjupersonene, slik at alle vil anonymiseres og opplysninger som kan gjenkjennes av andre vil ikke bli brukt i studien. Studien er meldt til Personvernombudet for forskning, Norsk Samfunnsvitenskapelig datatjeneste A/S.

Du har mulighet til å trekke deg når som helst underveis, uten å begrunne dette nærmere. All informasjon om deg vil da umiddelbart bli slettet.

Dersom du har lyst til å være med i studien, er det fint om du tar direkte kontakt med meg på mail eller telefon. Jeg sender deg da et samtykkeskjema som du kan skrive under og ta med til intervjuet.

Hvis du har noen spørsmål er det bare å ta kontakt med meg på mobil: 928 74 944 eller sende en mail til tinamakedonski@gmail.com. Veileder for studien er Anja Bjørøy, megler og familieterapeut ved Enerhaugen familievernkontor. Mail: anjabjoroy@yahoo.no

Mvh Tina Makedonski

Blomsterveien 23a
2005 Rælingen

Intervjuguide – Masteroppgave – Diakonhjemmets høgskole i Oslo

Tema for intervjuet er personlige erfaringer i profesjonell praksis.

Kort presentasjon av prosjektet, meg, yrke og bakgrunn

Informantens bakgrunn, begrunnelse for å velge å bli barnevernskonsulent

Hva tenkte du spontant da du hørte om temaet i studien?

Hva begynner du å tenke på når du hører ordet personlig erfaring?

SAMMENHENGER MELLOM PERSONLIG ERFARING OG HVA BARNEVERNSKONSULENTER LEGGER MERKE TIL HOS FAMILIER.

- Er det noe du har lært gjennom din utdanning eller kurs som har gjort spesielt inntrykk på deg? Hvordan har det påvirket deg i din praksis?
- Hva tror du det kommer av at du ble opptatt av akkurat dette?
- Er det noen temaer i familier du er spesielt god til å legge merke til?
- Hvilken betydning har dette hatt i ditt eget liv? Historie fra eget liv?
- Er det noe du er mindre god på å legge merke til, eller noe du anser som mindre viktig å vektlegge?
- Kan du fortelle om ditt siste møte med en familie? Hva la du merke til? Tenkte du i ettertid at det var noe mer du skulle lagt merke til?

SAMMENHENGER MELLOM PERSONLIGE ERFARINGER OG RELASJONEN TIL FAMILIER.

- Kan du gi et eksempel på en gang en personlig erfaring var nyttig i møte med en familie?
- Opplever du egne personlige erfaringer som viktig for å oppnå kontakt med de familiene du møter?
- Er det noen tema du synes det er spesielt engasjerende å jobbe med?
- Hvilken betydning har dette hatt i ditt eget liv?
- Er det noen tema i familier du synes det er spesielt utfordrende å jobbe med?
- Hvilken betydning har dette temaet i ditt eget liv?
- Har du i løpet av din praksis endret mening eller holdning til noe? Hva skjedde?
- Hva tror du det er ved deg personlig som ble opptatt av dette?
- Har du opplevd å komme i konflikt med faglige vurderinger og egne personlige vurderinger?

SAMMENHENGER MELLOM PERSONLIG ERFARING OG VEILEDNING PÅ ARB.PLASSEN

- Kan du fortelle om en gang du tok med deg jobben hjem?
- Har erfaringer på jobben din påvirket hvordan du oppfatter din egen livshistorie?
- Inkluderes personlige erfaringer i veiledninger dere får på arbeidsplassen?
- Er det rom for å ta opp personlige erfaringer? Og hvordan blir dette eventuelt mottatt? Mange mennesker opererer med et skille mellom privat og personlig. Det er individuelle oppfatninger av hva dette skillet består av? Hva er dine tanker om det? Hvordan merker du i din arbeidshverdag forskjellen mellom å være privat eller personlig?

Intervjuguide – Masteroppgave – Diakonhjemmets høgskole i Oslo

Tema for intervjuet er personlige erfaringer i profesjonell praksis.

Kort presentasjon av prosjektet, meg, yrke og bakgrunn

Utdanning, alder, hvor lenge jobbet som saksbehandler

Du skrev at du var interessert i temaet, hva er det du er spesielt opptatt av i forhold til personlige erfaringer?

Hva kommer det av at du er opptatt av akkurat dette?

Har du noen personlige erfaringer som du tenker er spesielt nyttig i ditt arbeid med familier?

SAMMENHENGER MELLOM PERSONLIG ERFARING OG FAGLIGHET

Er det noe tema du har blitt spesielt opptatt av gjennom utdanning og kurs?

Hvordan påvirket dette deg i din praksis?

Kan du fortelle om noe du lærte en gang som endret ditt fokus?

Hvilken betydning har disse temaene hatt i ditt eget liv?

Kan du fortelle om en gang du kom i konflikt mellom personlig og faglig vurdering?

SAMMENHENGER MELLOM PERSONLIG ERFARING OG PROFF PRAKSIS

Kan du fortelle om en gang da du kjente deg igjen i en families problemer?

Kan du fortelle om en gang der du møtte en familie med holdninger som provoserte deg?

Hvilke ideer har du om mulige sammenhenger mellom ditt personlige liv og din praksis?

Hvilke ideer har du om din egen bakgrunn i møte med familier med både lignende og ulik bakgrunn?

Kan du fortelle om en gang du og en kollega hadde ulik vurdering? Hva tror du den ulike vurderingen kom av?

SKILLET MELLOM PERSONLIG OG PROFESJONELL

Hva tenker du er forskjellen mellom å være personlig og profesjonell?

Har du opplevd ubehagelige følelser knyttet til å være personlig eller profesjonell?

Hva gjør du for å skille ditt eget fra familiens?

Hvordan har det vært å snakke om temaet?

Vedlegg 4. Tredje intervjuguide

Intervjuguide – Masteroppgave – Diakonhjemmets høgskole i Oslo

Tema for intervjuet er personlige erfaringer i profesjonell praksis.

Kort presentasjon av prosjektet, meg, yrke og bakgrunn

Utdanning, alder, hvor lenge jobbet som saksbehandler

Du skrev at du var interessert i temaet, hva er det du er spesielt opptatt av i forhold til personlige erfaringer?

Hva kommer det av at du er opptatt av akkurat dette?

Har du noen personlige erfaringer som du tenker er spesielt nyttig i ditt arbeid med familier?

SAMMENHENGER MELLOM PERSONLIG ERFARING OG FAGLIGHET

Er det noe tema du har blitt spesielt opptatt av gjennom utdanning og kurs?

Hvordan påvirket dette deg i din praksis?

Hvilken betydning har disse temaene hatt i ditt eget liv?

Kan du fortelle om en gang du kom i konflikt mellom personlig og faglig vurdering?

SAMMENHENGER MELLOM PERSONLIG ERFARING OG PROFF PRAKSIS

Kan du fortelle om en gang da du kjente deg igjen i en families problemer?

Kan du fortelle om en gang der du møtte en familie med holdninger som provoserte deg?

Kan du fortelle om en gang da en families måte å gjøre noe på, lærte deg noe nytt?

Hvilke ideer har du om mulige sammenhenger mellom ditt personlige liv og din praksis?

Hvilke ideer har du om din egen bakgrunn i møte med familier med både lignende og ulik bakgrunn?

Kan du fortelle om en gang du og en kollega hadde ulik vurdering? Hva tror du den ulike vurderingen kom av?

PERSONLIGE ERFARINGER SOM TABU

Noen av de andre informantene har fortalt at det snakkes lite om personlige erfaringer og egne prosesser, er det din opplevelse?

Hva tror du det kan komme av at noen av informantene opplever tema som tabu eller skambelagt? Både i forhold til følelser som oppstår i møte med familier og tidligere personlige erfaringer.

SKILLET MELLOM PERSONLIG OG PROFESJONELL

Hva tenker du er forskjellen mellom å være personlig og profesjonell?

Tror du alder og erfaring har betydning for skillet mellom personlig og profesjonell?

Har du opplevd ubehagelige følelser knyttet til å være personlig eller profesjonell?

Tenker du på personlig erfaring som enten kunnskap eller synsing? Hva gjør du for å skille ditt eget fra familiens?

Intervjuguide – Masteroppgave – Diakonhjemmets høgskole i Oslo

Tema for intervjuet er personlige erfaringer i profesjonell praksis.

PERSPEKTIVER PÅ HVORDAN FORHOLDE SEG TIL PERSONLIGE ERFARINGER

Hvordan tror du ideen om at man skal holde personlige erfaringer adskilt fra praksis påvirker utøvelsen av rollen som saksbehandler?

Hvis man møter en familie som minner om noen egne personlige erfaringer, men man ikke uttrykker dette eksplisitt. Hvordan tror du dette fortsatt kan virke inn?

Tenker du at mye erfaring fra barnevernsjobbing er mer eller mindre betydningsfullt enn personlige erfaringer?

PERSONLIGE ERFARINGER SOM ANSES NYTTIGE I PROFESJONELL PRAKSIS

Hvordan tenker du at å ha personlig erfaring med å ha eget barn har betydning for praksis?

Hvordan tenker du at det å ha andre personlige erfaringer med oppdragelse av barn kan ha betydning for profesjonell praksis?

Hvordan tenker du å ha en personlig erfaring med for eksempel å oppleve andres blikk på deg selv kan ha betydning for profesjonell praksis?

Hvordan tenker du å ha personlige erfaringer på å ha mestret en vanskelig livssituasjon kan ha for praksis?

BALANSEN MELLOM PRIVAT OG PERSONLIG

Opplever du at det er forskjellige oppfattelser av hvor personlig man kan være med familier?

Har du funnet en grense på hvor personlig du tenker det er greit å være med familier?

I hvilke situasjoner er denne grensa være vanskelig?

FAGLIG RESONANS

Har du fått assosiasjoner til egen barndom eller deg selv som forelder gjennom utdanning og kurs? Eks COS

Hvilken betydning kan det ha for profesjonell praksis?

Har du lært noe om deg selv gjennom faglig utvikling? Hvilken betydning fikk dette for praksis?

Ser du sammenhenger mellom noen av dine personlige erfaringer og hva du har opplevd interessant i faglig utvikling? Ser du sammenhenger mellom noen av dine personlige erfaringer og hva du har vært opptatt av i utdanning og videre hvordan du er opptatt av dette i praksis?

Vedlegg 6. Utdrag av kode-prosessen

M: Det med å skille ditt eget fra familiens, hva er det du gjør når du har saker og hva gjør dere generelt?

I: Jeg synes av og til at det kan være vanskelig. For jeg kjenner jo noen ganger at hvis man treffer en familie hvor man kan kjenne seg igjen, hvor man kanskje treffer en familie som er i samme livssituasjon som deg selv. At man kan få, kanskje heller litt spesielt hjerte for dem og tenke: «Åh jeg tenker at dere får det til, eller at dere finner ut av det». eller, og så håper jeg at jeg allikevel klarer å balansere at det ikke blir privat ikke sant. Jeg går jo ikke å sier at: Åh jeg står også i en skillsmisseprosess». Jeg sier jo ikke det. Men jeg kjenner jo i hjertet mitt at jeg ofte eller for eksempel når jeg treffer afrikanske familier hvor hjertet mitt er veldig nært fordi mine barn er halv afrikansk. At jeg får litt ekstra hjertet for dem. Men det jeg håper og tror er jo at jeg ikke blir blind av den grunn om hva som er fakta og hva som er bra og ikke bra. Ehm men at det gjør noe med meg, det gjør det nok.

Opplevelse av at skille mellom sitt eget og familien kan være vanskelig, spesielt hvis kjenner seg igjen, eller er i lignende livssituasjon.

Vanskeligere å ikke bli privat når opplever spesielt empati med familien, ønsker om at de skal lykkes.

Sier ikke til familier eksplisitt at befinner seg i samme livssituasjon.

Kjenner at hun kan ekstra empati med afrikanske familier, da egne barn er halv afrikanske.

Håper og tror at hun klarer å se fakta selv om hun opplever særskilt empati for noen

47. Opplevelse av at skillet mellom seg selv og familien kan være utfordrende når noe er gjenkjennende, eller ved parallelle sammenhenger.

48. Opplevelse av empati ved gjenkjenning, og ønske og tro på endring.

49. Forstår privat som å eksplisitt dele egne erfaringer

50. Ekstra empati med afrikanske familier da selv lever i en flerkulturell familie.

51. Ideer om at selv om hun opplever særskilt empati, vil hun oppdage *fakta*.

52. Opplevelse av å bli berørt i møter med afrikanske familier.

Harald Hårfagres gate 29
N-5007 Bergen
Norway
Tel: +47-55 58 21 17
Fax: +47-55 58 96 50
nsd@nsd.uib.no
www.nsd.uib.no
Org.nr. 985 321 884

Vedlegg 7. Godkjenning av NSD

Anne Øfsti
Diakonhjemmet Høgskole
Postboks 184 Vinderen
0319 OSLO

Vår dato: 23.09.2013

Vår ref: 35424 / 2 / LB

Deres dato:

Deres ref:

TILBAKEMELDING PÅ MELDING OM BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER

Vi viser til melding om behandling av personopplysninger, mottatt 10.09.2013. Meldingen gjelder prosjektet:

35424	<i>Forståelse av sammenhengen mellom barnevernskonsulenters private og personlige erfaringer og utøvelsen av yrket i møte med familier.</i>
<i>Behandlingsansvarlig</i>	<i>Diakonhjemmet Høgskole AS, ved institusjonens øverste leder</i>
<i>Daglig ansvarlig</i>	<i>Anne Øfsti</i>
<i>Student</i>	<i>Tina Makedonski</i>

Personvernombudet har vurdert prosjektet, og finner at behandlingen av personopplysninger vil være regulert av § 7-27 i personopplysningsforskriften. Personvernombudet tilrår at prosjektet gjennomføres.

Personvernombudets tilråding forutsetter at prosjektet gjennomføres i tråd med opplysningene gitt i meldeskjemaet, korrespondanse med ombudet, ombudets kommentarer samt personopplysningsloven og helseregisterloven med forskrifter. Behandlingen av personopplysninger kan settes i gang.

Det gjøres oppmerksom på at det skal gis ny melding dersom behandlingen endres i forhold til de opplysninger som ligger til grunn for personvernombudets vurdering. Endringsmeldinger gis via et eget skjema,

<http://www.nsd.uib.no/personvern/meldeplikt/skjema.html>. Det skal også gis melding etter tre år dersom prosjektet fortsatt pågår. Meldinger skal skje skriftlig til ombudet.

Personvernombudet har lagt ut opplysninger om prosjektet i en offentlig database, <http://pvo.nsd.no/prosjekt>.

Personvernombudet vil ved prosjektets avslutning, 30.05.2014, rette en henvendelse angående status for behandlingen av personopplysninger.

Vennlig hilsen

Vigdis Namtvedt Kvalheim

Lene Christine M. Brandt

Kontaktperson: Lene Christine M. Brandt tlf: 55 58 89 26

Vedlegg: Prosjektvurdering

Kopi: Tina Makedonski Blomsterveien 23a 2005 RÆLINGEN

Personvernombudet for forskning

Prosjektvurdering - Kommentar

Prosjektnr: 35424

Utvalg rekrutteres gjennom barnevernskontorer. Vi anbefaler at kontorene videreformidler kontakten/informasjonen om prosjektet på vegne av student, slik at det legges opp til at informantene rekrutterer seg selv. Det bør da understrekes i informasjonsskrivet at student ikke kjenner de som forespørres sin identitet før de eventuelt samtykker til deltakelse.

Ifølge prosjektmeldingen skal det innhentes skriftlig samtykke basert på skriftlig informasjon om prosjektet og behandling av personopplysninger. Personvernombudet finner informasjonsskrivet av 20.09.13 tilfredsstillende utformet i henhold til personopplysningslovens vilkår, forutsatt at dato for prosjektslutt (30.05.14), og dermed når datamaterialet senest anonymiseres, legges til. Det må også tilføyes at det er helt frivillig å delta.

Vi ber om at revidert informasjonsskriv sendes til følgende adresse: personvernombudet@nsd.uib.no

I lys av prosjektets tematikk tas det høyde for at det vil kunne fremkomme sensitive opplysninger om helseforhold, jf. personopplysningsloven § 2 nr. 8 c).

Vi minner om at barnevernsansatte ikke kan omtale barn/foreldre på en personidentifiserende måte av hensyn til taushetsplikten. Student må derfor stille spørsmålene på en slik måte at taushetsplikten ivaretas, og kan med fordel minne den ansatte om at navn og identifiserende bakgrunnsopplysninger (som alder, kjønn, landbakgrunn, spesielle hendelser, diagnoser mm.) må utelates ved omtale av barn og foreldre.

Innsamlede opplysninger registreres på privat pc. Personvernombudet legger til grunn at veileder og student setter seg inn i og etterfølger Diakonhjemmet Høgskole AS sine interne rutiner for datasikkerhet, spesielt med tanke på bruk av privat pc til oppbevaring av personidentifiserende data. Koblingsnøkkelen bør oppbevares atskilt fra det øvrige datamaterialet.

Dokumentet er elektronisk produsert og godkjent ved NSDs rutiner for elektronisk godkjenning.

5

Avdelingskontorer / District Offices:

OSLO: NSD, Universitetet i Oslo, Postboks 1055 Blindern, 0316 Oslo. Tel: +47-22 85 52 11. nsd@uio.no

TRONDHEIM: NSD, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, 7491 Trondheim. Tel: +47-73 59 19 07. kyrre.svarva@svt.ntnu.no

TROMSØ: NSD, SVF, Universitetet i Tromsø, 9037 Tromsø. Tel: +47-77 64 43 36. nsdmaa@sv.uit.no

Prosjektet skal avsluttes 30.05.2014 og innsamlede opplysninger skal da anonymiseres og lydopptak slettes. Anonymisering innebærer at direkte personidentifiserende opplysninger som navn/koblingsnøkkel slettes, og at indirekte personidentifiserende opplysninger (sammenstilling av bakgrunnsopplysninger som f.eks.

jobberfaring, alder, kjønn og arbeidsplass) fjernes eller grovkategoriseres slik at ingen enkeltpersoner kan gjenkjennes i materialet.

Samtykkeerklæring

- Jeg har fått informasjon om undersøkelsen, og samtykker til å delta i form av å bli intervjuet
- Jeg er klar over at jeg når som helst og uten begrunnelse kan trekke meg fra prosjektet
- Jeg er orientert om at intervjuet vil bli tatt opp på lydbånd, og at alle data skal fullstendig anonymiseres og at datamaterialet vil bli håndtert i tråd med krav til personvern i forskningsøyemed
- Jeg er innforstått med at sikring av anonymitet er avhengig av at jeg ikke meddeler til andre at jeg deltar i prosjektet

.....
Sted og dato

.....
Signatur:

.....
Sted og dato

.....
Signatur

Masterstudent Tina Makedonski
tinamakedonski@gmail.com

Veileder Anja Bjorøy
Megler og familierapeut ved Enerhaugen familievernkontor
anjabjoroy@yahoo.no

Vedlegg 9 kategori 1

Kategori 1. Personlige erfaringer påvirker anskuelser i profesjonell praksis

Denne kategorien begynte å spire etter pilotintervjuet da vedkommende kunne synliggjøre forbindelser mellom personlige erfaringer med selv å bli vurdert, og utvikling av sensitivitet i registrering av klienters ubehag i profesjonell sammenheng. I det andre intervjuet oppfattet jeg at informanten refererte til egne personlige erfaringer som medvirkende til anerkjennelse for ulike måter å være familie på, og hvordan dette hadde medvirket til utvidet forståelse i eget arbeid. Slik jeg betrakter det er nye perspektiver med å endre hvordan vi forstår oss selv og andre, og dermed bevege vår profesjonelle praksis. Etter å ha gjennomgått ulike personlige erfaringer informantene mente hadde betydning for praksis, fornemmet jeg en forbindelse ved at erfaringene hadde bidratt til tilegnelsen av nye anskuelser i profesjonell sammenheng:

«Det er en fordel når man jobber i vår bedrift å ha opplevd noe verre enn å miste hamsteren, ikke sant. Det er noe med å ha opplevd at ting kan være litt tøft, at man har hatt tunge perioder, at man, at livet har bydd på både det gode og det tunge. Det tenker jeg gjør at man har en større forståelse og et større perspektiv på hvordan det er å være foreldre hvis det er i den geskjeften her. Kanskje større forståelse av hvordan det er å være barn» (3/2).

Jeg tolker dette utsagnet til å omhandle hvordan egne erfaringer kan utvide *forståelsen* for hvordan anskue foreldre og barn i profesjonell sammenheng. Noen informanter vektla personlige erfaringer og økende alder som betydningsfullt utvidet forståelse i profesjonell praksis. Andre informanter var derimot mer opptatt av fagfelts-erfaring, og antok det som mest betydningsfullt for en god profesjonell praksis. Jeg vil videre vise hvordan denne kategorien er underbygd av sub-kategorier som omhandler personlige erfaringer informantene uttrykker har endret deres forståelse i profesjonell praksis. Slik jeg forstår det omfatter alle sub-kategoriene personlige erfaringer som har bidratt til utvidelse av egen personlige anskuelser, og dermed endret den *profesjonelle forståelsen*. Flere informanter presenterte at disse personlige erfaringene har bidratt til mer sensitivitet, romslighet og tro på endring hos familier i jobbsammenheng.

Personlige erfaringer i foreldrerollen virker inn på forståelsen i profesjonell praksis

Flere av informantene nevnte opplevelsen av å bli forelder som betydningsfullt for utvidet forståelse av hva foreldrerollen innebærer, og hvordan denne forståelsen virket inn i deres profesjonelle forståelse:

«Jeg tenker for eksempel på årene uten barn, og tenkte da at det ikke har noen betydning. Og så opplever jeg at når jeg får barn i godt voksen alder, så opplever jeg at jeg tror jeg har fått større respekt for foreldre. Hvor slitsomt det kan være, hvor vanskelig det kan være. Hvor krevende det kan være å gjøre ting riktig» (3/1).

Jeg oppfatter utsagnet som at informanten etter å ha blitt forelder selv, opplevde endring i sin personlige anskuelse av foreldrerollen, og at det endret den *profesjonelle forståelsen* av foreldre. Informanten uttrykker å ikke kunne se forbi eget perspektiv, før tilegnelsen av en annen forståelse. Her forstår jeg det til å være parallelle forbindelser mellom *den personlige* og *den profesjonelle forståelsen*. Informanten beskrev videre hvordan disse personlige erfaringene hadde fått innflytelse i det profesjonelle liv:

«Jeg tror jo at i møte med de vi jobber med så er det viktig å ha med seg. For å ikke bli helt firkanta på hva som, ja noen ganger så gjør vi feil så får vi si unnskyld til ungene våre da. (...). Det gjør jeg en del til barna når jeg har de dagene hvor det ikke funker helt» (3/11).

Jeg tolker dette til å være forbindelser mellom informantens personlige erfaringer av å ikke bestandig mestre foreldrerollen, og vedkommendes nyansering og kontekstuering av foreldre i profesjonell sammenheng. En annen informant kunne fortelle hvordan erfaringer med selv bli forelder påvirket egen anskuelse, og dermed virket inn i profesjonell praksis:

«Det er klart at å få en datter sjølv gjør at jeg tenker annerledes. (...). Jeg er nok mer raus og har mer tålmodighet til å sitte å høre på vanskelighetene til foreldra. (...). Men på en annen måte er det flere ting som provoserer mer, som vold mot små barn. Det er uforståelig (...))» (4/4)

Jeg tolker det som at informanten opplever økt forståelse for utfordringer foreldrerollen kan medbringe, etter selv å blitt forelder, og hvordan denne anskuelen medvirket til økende villighet til å lytte til foreldres perspektiv i profesjonell sammenheng. På den andre siden uttrykker informanten at det å selv være forelder, gjør at tema som vold i familier fremstår mer uforståelig og provoserende enn tidligere. Slik jeg oppfatter det vil barnevernsarbeidernes

egne erfaringer, endre den personlige anskuelsen, og dermed virke inn i den *profesjonelle forståelsen*.

Personlige erfaringer med barneoppdragelse i etniske minoritetsmiljøer kan bidra til endret anskuelse av måter å være familie på

Noen av informantene nevnte utfordringer med vårt *vestlige blikk* i møte med familier fra andre etniske minoritetsmiljøer. En informant nevnte personlige erfaringer med å selv leve i en flerkulturell familie som betydningsfullt for utvidet forståelse av flere måter å organisere familieliv på, enn den konvensjonelle:

«Vi kan jo så fort si at: Du må jo stimulere barna dine, du må jo ned på gulvet å leke og du må (...), hvis ikke så går det ikke bra. For å sette det på spissen. Og så kommer jeg til disse afrikanske familiene, hvor det er slik at du mater og du vasker (...) Og utover det så ordner barna seg selv. Og jeg synes til tider at de ordnet seg selv litt for mye. Men du av meg så flotte unger det blir, det også. Og da, jeg tror nok noe av det som jeg er mest opptatt av, også gjennom den Kvello-greia og familierapien, er det der med, vår kompetanse og vår kunnskap er middelklasse, hvit, vestlig» (3/9).

Jeg betrakter det som at informanten hevder at personlige erfaringer med å leve i en flerkulturell familie har åpnet opp for en anskuelse av flere måter å være familie på. Jeg forstår det som informanten mener at andre måter å organisere familieliv på kan være like gagnlige, men blir ikke nødvendigvis oppfattet slik gjennom vestlige forståelse for barneoppdragelse. En annen informant som var oppvokst et sted med mangfold av kulturer og etniske tilhørigheter beskrev egen forståelse slik:

«Men for meg så er ikke det, det er nok mange ting som står i boka som jeg tenker at man. Det er der du kan begynne å rote deg bort, vet du. På sånn kulturelle forskjeller og at du på en måte. Fordi noen er fra en annen kultur så kan vi henge oss opp i detaljer fordi vi ikke er kjent med deres kultur. Det er der man må gå inn å være opptatt av de viktige tingene, og ikke av fjaset» (2/12).

Jeg oppfatter det som at informanten ser forbindelser mellom personlige erfaringer fra ulike kulturer, og utvikling av utvidet forståelse for forskjellige måter å oppdra barn. Slik jeg oppfatter informanten hevder vedkommende at mangel på denne forståelsen bidrar til at barnevernsarbeidere vurderer familier med fagkunnskap utarbeidet i vestlig tankemåte. De

kan da risikere å miste et helhetsperspektiv, og feste seg ved deler som skiller seg fra det de har lært om barneoppdragelse. Trolig vil fagutøvelse- erfaring og fagkunnskap spille en rolle for hvordan barnevernsarbeiderne vurderer familier de møter. Slik jeg anser det vil hvordan barnevernsarbeidere forstår familiene på også være påvirket av deres personlige ansuelse, og vil påvirke hvordan de betrakter familier i profesjonell sammenheng.

Personlig anskuelse av å bli vurdert påvirker rollen som profesjonell

Etter pilotintervjuet nedtegnet jeg memos som kretset rundt opplevelser av å bli vurdert av andre, og hvordan dette påvirker forståelsen av egen rolle som barnevernsarbeider. I det andre intervjuet fortalte informanten om egne opplevelser av andres folks vurderinger av egen far, på en negativ og lite nyansert måte, og hvordan dette påvirket vedkommende i sin profesjonelle praksis:

«Når du liksom hører andre andres beskrivelser av faren min at: Han var en fyllik, og sånn. Jeg forsvarte han og var stolt av han. Jeg husker til og med at jeg tok med meg venna mine ned til byen for å se om vi fant han. For jeg var litt sånn, jeg ville jo at de skulle oppleve at han var litt kul også, på et eller annet vis.(...) Men med unger, det å gi de en opplevelse av å forstå at selv om foreldrene deres gjør mye rart så er de ålreite også. (...). Og det tror jeg er veldig lett å havne i den der litt fordømmende rollen. (...). Men da også å trekke frem det at faktisk så, at unger har også gode relasjoner til foreldrene sine inni alt det gjerne som skjer da» (2/6).

Jeg oppfatter det som at informanten forteller om forsøk på å forsvare sin far og endre andres ensidige og negative oppfatninger. Videre kan det forstås som at disse erfaringene har medført en anskuelse av relasjoner som flertydige. Vedkommende hevder at uten denne forståelsen er det lett å bli for ensidig i fremstilling av foreldre i profesjonell sammenheng. Slik jeg betrakter det påvirker de personlige erfaringene hvordan barnevernsarbeideren forstår barn-foreldre-relasjonen som flertydig. Det virker inn på hvordan personen eksplisitt samtaler med barn i profesjonell praksis, ved at barnevernsarbeideren fokuserer på det positive med foreldre. Det kan forstås som at dette har forbindelser til hvordan vedkommende selv ønsket en mer nyansert fremstilling av egen far. En annen informant fortalte hvordan vedkommende hadde opplevd møte med fagfolk og faguttrykk da personen som ung ble utredet på skolen:

«Den gangen tror jeg de ikke tenkte så nøye over hvordan de snakka med barna. (...). Jeg var jo for liten til å skjønne hva de orda betydde, så jeg trodde det var noe gærent med hjernen min. (...). Derfor bruker jeg aldri fagspråk med barn eller foreldre, ikke i referat heller. Jeg prøver å si det så vanlig og enkelt som mulig» (4/6)

Jeg tolker utsagnet som at vedkommende som ung opplevde ubehag ved å bli vurdert av fagfolk, og forholde seg til et uforståelig språk. Dette viser forbindelser til informantens profesjonelle praksis, ved en bevissthet omkring bruk av faguttrykk. Det kan forstås som å være sammenhenger mellom informantens anskuelse av faguttrykk, og hvordan vedkommende samtaler *vanlig og enkelt* med familier i profesjonell sammenheng.

Personlig anskuelse av vanskelige livssituasjoner påvirker hvordan barnevernsarbeidere forstår krisesituasjoner i profesjonell praksis

Denne kategorien begynte å utvikle seg gjennom det andre intervjuet der vedkommende fremmet at personlig erfaringer med å selv overkomme kriser gjorde at informanten oppfattet det til å være mestringselementer i å stå i vanskelige situasjoner:

«Men jeg håndterte det også, ikke sant. Så det har også vært et element av mestring i det også (...). Man må være opptatt av mestringen også. Men samtidig som man klarer å starte en prosess med litt sånn undring rundt: Hvis noe skulle vært annerledes hva ville det vært? Og så kunne man fått lov å hente det frem selv da. Og det tror jeg at jeg tar med meg til klienter» (2/15).

Dette utsagnet kan forstås som at informantens egne opplevelser av mestring i vanskelige livssituasjoner har medført en forståelse av *det er* mestringselementer i krisesituasjoner. Det kan tolkes som at denne *personlige forståelsen* har forbindelser til personens fokus på mestringselementer i profesjonell sammenheng, samtidig med intensjonen om å starte endringsprosess i samarbeid med familien. Jeg oppfattet det til å være sammenhenger mellom informantens personlige erfaringer av å bli møtt med sympati³⁴, og vedkommende sitt fokus på mestring i profesjonell praksis. En annen informant var opptatt av formidling av håp og ansvar, basert på egne opplevelser av å overkomme utfordringer:

³⁴ Sympati skal her forstås som å oppleve at noen synes synd på deg, og plasserer deg i en form for «offerrolle». Der informanten oppfattet det til å være viktigere å «la seg imponere og skryte» av at mennesker sto igjennom krisesituasjoner.

«Jeg klarte jo å gjennomføre det til slutt. (...). Så jeg prøver å si at det er mulig. Men da må de jobbe for det, det kommer ikke gratis» (4/6)

Jeg betrakter dette som at informantens erfaringer med selv å mestre en høyere utdanning tross opplevd motstand, har medført at personen har en forståelse av at måloppnåelse og endring er mulig, men ikke uten egen innsats og *hard jobbing*. Denne anskuelsen kan ha forbindelser til barnevernsarbeiderens fokus på ansvarliggjøring i profesjonell sammenheng. Andre informanter gjengav mestring av egne personlige kriser som betydningsfullt for større romslighet i møte med familier, og kan forstås som å ha påvirket deres *personlige forståelse* av krisesituasjoner, og dermed påvirker hvordan de møter dette i profesjonell praksis.

4.3.4 Personlige erfaringers innflytelse i profesjonell praksis skal ikke snakkes om på arbeidsplassen

Denne kategorien begynte å vokse frem etter det første intervjuet da min fortolkning av intervjuersituasjonen var at personlige erfaringer kunne være et vanskelig tema å snakke om. I mine memos har jeg reflektert rundt at den første informanten virket til å være noe famlende og ambivalent i henhold til betydningen av personlige erfaringer i profesjonell sammenheng. Det kunne oppfattes som informanten hadde ideer om at det fantes *riktige og feilaktige* holdninger i forhold til temaet:

«Jeg satt og tenkte at jeg håper ikke jeg motsier noe jeg har sagt før i dag. For det blir jo litt sånn at bare når man skal snakke om ting man ikke har tenkt så mye på før, så blir det jo mange antagelser og ja bare kaste ut ting» (1/12).

Jeg tolket dette som at informanten ytrer et ønske om å fremstå konsistent, og at vedkommende uttrykker at noe av samtalen har bestått av tidligere ureflekterte tema og forbindelser. Min oppfattelse er at det ble snakket lite om betydningen av barnevernsarbeidernes personlige erfaringer på arbeidsplassen, og at det av den grunn forelå lite refleksjoner omkring eventuelle forbindelsene:

«Det er ikke et fagtema som på et vis løftes opp. Det har jeg aldri vært borti. Og jeg har jo jobbet i 23 år nå.(...) Jeg tror kanskje det henger i litt det der at du skal ikke under noen omstendighet si eller mene noe personlig.(...) At det er så innmari innarbeida, at det er på et vis ikke er tema» (3/17).

Jeg oppfatter dette sitatet til å omhandle at sammenhenger mellom barnevernsarbeideres personlige erfaringer og deres profesjonelle praksis er et tema som ikke omtales, og at tilstedeværelsen av ideer om at det er mulig å holde personlige erfaringer adskilt fremheves som et ideal i barnevernsfeltet. Dette idealet tolker jeg til å inneholde ideer om at personlige erfaringer eller meninger kan *forstyrre* den *profesjonelle forståelsen*. Dette kan tenkes å ha sammenheng med en herskende kultur i barnevernsfeltet om tydelig skille mellom personlig og profesjonell, der dette skillet skal hindrer innflytelse av personlige erfaringer og meninger. Slik jeg anser det kan det å snakke frem dette skillet som et ideal føre til at andre ideer

vanskelig kommer frem. En annen informant sa at de på arbeidsplassen kunne snakke om situasjoner det følelser ble aktivert:

«Vi begrunner det jo faglig når vi snakker om saker. Men det er godtatt å si at man er irritert, eller får vondt av noen klienter. Det går. Men ikke at man snakker om hva det treffer i deg sjøl. Det hadde vært no nytt» (4/17)

Dette tolker jeg som at informanten hevder at de på arbeidsplassen snakker ut i fra sin *profesjonelle forståelse* når de diskuterer saker, ved at de faglig begrunner sine observasjoner og forklaringer. Jeg oppfatter det som informanten opplever det akseptabelt å snakke om situasjoner der de opplever å bli berørt følelsesmessig, men ikke at de reflekterer omkring hvordan dette virke inn på den *profesjonelle forståelsen*. En informant satte ord på at personlige erfaringer opplevdes som tabu-tema i barnevernspedagogutdanningen og på arbeidsplassen:

«Og det, også ble det ganske tydelig for meg, det her litt rundt skam. Det virket som det var skambelagt og man kanskje egentlig oppfordrer fortsatt til at det skal det være. (...). Men så, begynte jeg neste å plutselig føle: Kan jeg snakke om det her? Kan jeg være ærlig, kan man være ærlig med at man har hatt noen erfaringer? Kan man få sparken?»

Jeg tolker dette som at informanten opplevde forbindelser mellom personlige erfaringer og profesjonell praksis som et tabu-tema, der det ble lagt føringer på at temaet ikke skulle adresseres. For meg kan dette forstås som at innflytelse fra personlige erfaringer forstås som å kunne true den *profesjonelle forståelsen* og fagidentiteten. Vedkommende opplevde også en forventning om at alle erfaringer skulle være avklarte:

«Hvis dere har noen egne erfaringer sånn, som kan være traumatiske, så må det være avklarte, det må dere på en måte ha bearbeidet» (2/2).

Jeg tolker dette til at informanten oppfattet et påbud om at personlige erfaringer skal være sortert og bearbeidet, og at dette anses som et personlig ansvar. Alle informantene var av den oppfattelsen at personlige erfaringer ikke var et tema på arbeidsplassen, og at det i barnevernspedagog-utdanningen hersket ideer om *den profesjonelle barnevernsarbeider* som en som har et tydelig skille mellom sitt eget og familiens. Det informantene allikevel nevnte var at de hadde utvalgte kolleger de kunne snakke med forbindelser mellom egne erfaringer og profesjonell praksis. Dette synliggjør for meg at barnevernsarbeideren kan opplever

forbindelser mellom egne erfaringer og profesjonell erfaring, og ved at de ikke opplever aksept for å adressere temaet snakker de med nære kolleger:

«Jeg tror kanskje at, at man kanskje gjør det med de nærmeste kollegaene. Og sånn tror jeg at jeg alltid har hatt det med de som jeg er nærmest med, men at det på et vis er et team i teamet eller i gruppa» (3/17).

«Med enkelt- individer så vet jeg at det går. Jeg tror, men det kan være litt sånn frykt i meg og da at (ehm) da skal liksom folk forstå deg på et vis, sette deg i bås» (2/7).

Jeg forstår det som at informantene har utvalgte kolleger de snakker med, og at dette bidrar til danne subsystemer på arbeidsplassen. Den ene informanten uttrykte frykt for å bli definert ved deling forbindelser mellom personlige erfaringer og praksis. En informant opplevde det mer nyttig å ta opp forbindelser med ekstern veileder, da vedkommende opplevde bedre hjelp til sortering, da kolleger kunne bli mer opptatt av egne følelser og meninger.

Hva blir konsekvensen for de som ikke opplever å ha noen kolleger de kan dele disse tankene med? Flere informanter pekte på at de trodde mer deling av personlige erfaringer og egne prosesser kunne åpnet for et nyttig fellesskap og bedre sortering av personlige erfaringer. Men at trygge rammer, nærhet til egne kolleger, trygg leder, romslighet og aksept måtte ligge til grunn for dette.